

Beatus qui multa bona scit et facit q dicit: qz nunc magna pace hz: in futuro beatioze cu xpo gloria iugit obtinebit. Tunc ei euanescent ois vana gloria et teporalis letitia: cu appa ruent xps vera et celestis gloria. Qua nob conferre dignet cum oibus sanctis suis: qui est sup oia deus benedictus in secula. Amē. **Explicit sermo octauus. Incipit nonus.**

N De piculo mltor maloz ex mltulo qo vbor. **O**lue multiplicare loq sublimia glorianes. Dilecti fratres teneatis versiculū istū firmiter in mēte vestra. et cauatis loq de alta materia: ne dyabolus vos tenter de vana glia: et pdatis tepora vfa p deuotoze et cōpunctōe vobis data. Magis expedit multos q cogitarēt de penis inferni et igne purgatorij q de latitudine mūdiz altitudine celi. Nā cogitare et loq de tremendo futuro iudicio et de supplicijs reprobor. sepe timore incutit: q est valde vnlis tepidis et dissolutis. Loqui aut de celo empirio et nouē chois angelozū. nō deseruit iuuenibz et imortificatis monachis: q leuiter extollunt cū subtilia aliq legunt vel audiunt: de qbus melius tacerent et defectus suos inspicerent et lugerēt. **F**ratres tūc vete sapiēter agitis si cognoscitis vicia vfa: et acriter d oibus malis doletis q fecistis. Heu quāta bona oi hora ocianda et fabulādo pditis: q laborādo tacēdo et orādo lucran potestis. Proponatis ergo firmis vos emēdare et seruētē pficere: et in ordine cōstāter pfeue rare. **S**epissime oculos vros cū humili pceleuate ad dñm in celis gemēdo: rim secretō cor dis vestri p delictis orādo. Tales deus diligit: q corda sua ad celestia sepius leuant et orant. **L**ibenter ignoscat culpis vris pteritis si veniā petitis: et gratiā qritis et custoditis. **N**ūq fatue cogiteris magna et alta d vobis: ne cadatis a nqz scitis. **Q**uā ergo aliq bona cogitatis vel dicitis vll facitis: nō hec vobis vel in modico attribuere debetis: sed statim oia ad deū integre referre cū gfarificōe studeatis: a q oia bona descēdunt q in vob cognoiscitis et in alijs videntis. Oia dei dona sūt q corpus et asam omāt: dōs eni dedit esse viue re sentire agere discernere et intelligere. **M**agna cecitas cordis est nō plderare dona diuina: et quātum tenemur creatori regrariari. **T**āta sunt bñficia dei vt nūerari neqant: nec sufficiant explicari. **G**rauitē q peccāt et p in gratitudinē deum offendūt: q vanis iplicati deuotas deo laudes p bñficijs suis nō pfol

uunt. **U**n aplo paulo ait. **G**ras agite sp poi bus: in noie dñi nri iesu xpi. **E**t dauid in psal terio et chitara canēs: p multa bñficia collata deo gras referēs dicit. **A**diutor meus tibi psallā: qz dō susceptoz me es: dōs meus mia mea. **E**t p ysaiā pphetā ipse dñs loq dices. **G**loriā meā alteri nō dabo. **Q**uid q dicim? ad hec q nihil aut parū boni facim? et tñ glo rari et laudari cupim? **S**eda res oino: repu tari velle d dñitibz qō nō habem? **R**eliquim? hanc vanitatē: seqmur scōs aplos et pphas q vere scī fuerūt: et tñ nihil sibi de scititate sed totū deo attribuerunt. **Q**uā igit gloriā dei querimus et honorē. et de oibus bonis nobis collatis gras ei pure et integre reddim: tunc sursum cū angelis in celū ascēdim: q in nati uitate xpi glia in excelsis deo cātauerit. **Q**uā dō inanē gloriā de aliq bono foris apētim? aut nobisipis intus placem? et plus pōdera mus opa nra q debem? tūc veraces non sumus. nec in xitate humiles s supbi et inanes: deo despecti. angelis reprobat. et oibus scīs alienati. **U**n ex vicio elationis ifra nos cadim us et paulatim inferno appropinqm: q de monibus et dānatis assimilamur. q deum nō amāt nec laudāt: nec gliaz dei pteplari valēt. **E**t qz honorē deo debitū nō exhibēt nec ipōte cū scīs se humiliāt: s creatori suo puerfe et supbe resistūt: iusto dei iudicio pena ifernalē vtiqz secū fuerūt in malitijs tabescūt. **I**gnibus vrim? et nō purgam? accerrime torquent et nūqz meliorant. **E**x q in seipis gliam qse runt celi pdiderūt: et ab etna glia dei in opprobriū sempitnū ceciderūt. **S**ic heu miseri sup bi hoies in se gloriātes et alios despiciētes cito peribunt anqz putāt: q de se psumētes di cūt aut cogitāt. **M**an? nra excelsa: et nō dñs fecit hec oia. **E**stote q fratres humiles corde casti. benigni modesti ppatiētes: circūspecti in vbis. diligētes in ope: seruētes in orōne. patiētes in tribulāde: obediētes sine tardatione. simplices sine qstione: verecūdi sine fictione. taciturni sine suspitiōe: obsequiosi sine murmuratiōe. **Q**uā etiā dōs ex sua magna pietate aliq bona alicui oranti vel studēti inspirat vel reuelat: nō statim de hoc se extollat. nec alijs se pferat aut sauctioze estimet: s cogitare debet et credere qz nō ppē suas dñtates et labores. nec ppē sua merita et ingeniosa opa hec fecit sibi dōs: s ppē imēsam bonitatē suā qua pluit sup bonos et malos effundēs miaz suā sup oēm creaturā. **S**ic eni loq p ezechie lem pphetam ad iudeos supbiētes de bonis

sibi datis. **N**ō ppē vos s ppē memetipsum hec feci domus israel: notū sit vobis. **N**emo ergo abutaf bonitate et miseratiōe diuina su per se sibi aliquid attribuēdo p supbiā: ne in dignationē dei mox incurrat. ppē in gratitudinē suā: et dñs p solationē suā nō solū ppter vniū hoiem vel duos seiuicē cōsolandos: s etnā ppē alioz edificatiōē et multoz instru ctiōē ad amādū et laudādū tā piū dulcē ac largistū dñm in donis suis: q tā bonus et be neficus est dādo grām suā hūilibus mafe uis et corde cōpunctis. **S**ubtrahit dō cito dul cedinē suā ab elatis et ingratis: a vaniloquis a curiosis. a dolosis et murmurosis. **O**portet eni cor mūdū esse a vicijs. si intrare dō dulce do scūspūs: q pcciosoz est cūctis opibus ter renis. **D**itabit aut bonis eternis in celis: qui respuit delectari in laudibz hūanis. **Q**uera tis q potius cōsolari in deuotio pccibz et lacrimis: q in altis qstionibz et lōgis fabulis. **S**tudete in libro cōscientie: fugite vmbas vane glorie: recōdite oleū in vasis vris cū prudētibz et virginibz: abscondite thesaurz cordis in valle hūilitatis. **S**i eni culmen veri honoris queritis: ad illā celestē patriā toto desiderio festinetis. **A**d quā feliciter obtinēdā: pducatur nos pariter iesus christus. **Explicit pars pma sermonū ad nouicios regulares fratris thome kempis sacerdotis ac canonici regularis.** **Incipiunt tituli sermonū secunde partis eiusdem ad eosdem.** **De multis tribulatiōibus iustorum p regno celorum.** **Sermo primus.** **De quotidiano martyrio et bello in statu religionis.** **S**ecūdu. **De sapientia cōfessorum et continentia reli giosorum.** **S**tertius. **De cauta custodia cordis et gra interne deuotionis.** **S**quartus. **De constantia et perseuerantia in statu reli gionis.** **S**quintus. **De cauta custodia iuuenū cōtra multas ten tationes.** **S**sertus. **De districto dei iudicio vbi accusabunt nos omnes creature.** **S**septim?

De vana gloria vitanda et humili obediētia sectanda. **S** octauus. **De spūali militia et vicia.** **S** nonus. **De varijs bellz et picul h vite.** **S** decimus. **Explicit tituli secunde partis.** **Incipit scōa pars sermonū fratris thome kempis canonici regularis ad nouicios regulars.** **De multis tribulatiōibus iustozū p regno celorum.** **Sermo primus.** **U**lte tribulationes iustoz: et de oibus his libera bit eos dñs. **D**ilecti frēs scōz vira aspi cite: doctrinā scōzū libent audite et legite exempla eoz imitate desiderate: ac gloriosa eoz suffragia instāter petite vt in aduersis fortis sitis: et oīs labores diurnos ac nocturnos p xpo pstatē ferre valeat. **N**ō dubitētis de futura xpi pmissiōe quā reddet diligētibz se ope cōpleto et agone viriliter psumato. **N**ō fuistis in inferno nec i puteo luciferi: iō onerosa videntē sta tuta claustri. **N**ō estis expi ignē purgatorij ideo horretis sustinere verbum iproperij. nigo rē silētij. duriciā lecturi. grauitatē ieiunij. vili tatē cibi laborē cantādi et frequētiā orādī. **S**i vultis oia hfe p libitu vfo: qd inde meremī corā deo? **I**sta nō pccordāt scīs: qui passi sūt grauissimas penas tepozibz multis. **C**ōside retis igit in paruis laboribz et angustijs vris acerbissimas scōz martyz passionēs: et qru solēnia p annū celebratis: hoz agones secta mini p veras virtutes. **C**ūqz tribulatiōē ali quā sentitis scūtū patie assumite: ne ante ipōs finiti certaminis in religione deficiatis. **N**ō scādaliset vos. si mali florēt i mdo: et boni gemūt sub onere: si pueri gaudēt i honoribz et bonis puant rebz necessarijs et amicis. **D**eus clemens et iustus meliora et eterna bona pui dit electis suis in posterū reddēda: qz nūc di uersis modis pcutit p malos et castigat: vt digniores fiant ad maiora pmiā recipēda in celestibus regnis. **M**ulte itaqz sunt tribula tiones iustoz ppē regnū celo: s et multa fla gella pctōzū q sunt initia dolorz futuror. **E**t qz poterit plene cogitare et ppēdere abissum iudicioz di sup filios hoim? **E**tenim iust? dñs et iusticias dilexit: q bonis et rectis corde oia in bonū ordinat et in salutē eoz puerit: et ma lis duris ac puerfis oia in eoz pnuiciē et luctū

dulcedine parit et leticia: fidē roborat: spem erigit: caritatemq; in corde accendit: quaz se daturū fidelibus suis ipse pmisit. Sed inuidus diabolus qui xpm tentare audebat: et psecutōes in ecclesia sepius suscitauit: ac multos scōs vexauit: adhuc non cessat molesta re deuotos: rediū boni ingerēs. et claustru/ gorē dissuadēs. Heu callida instigatōe multos decipit p blanda et mollia: terret p dura et aspera. Veruntū xpo auxiliante non nocent tela eius nequissima: s; erunt fortiter dimicantibus: et viriliter resistētibus in laudez et gloriā: et diabolo ad ppetuā cōfusionez penam. A cuius laqueis et fraudibus nos semper custodiat iesus xps: qui est ad dexteram patris sup oia deus bndictus in secula Amen.

Nota religiose.

Irit quidā deuotus solitudinis amator. Btūs monachus desolatus: cui mūdus exiliū cellū patria: cella padūsus est. Beatus religiosus: deo deuotus: seculo ignotus: cui opidū carcer. claustrū refrigeriū: labor requies. solitudo solatiū. lucus gaudiū. silentiū pacis hospiciū. Btūs cui sacra lectio: cibis: ofo potus. psalmus iubilus: meditatio xps. speculatio deus. Beatus religiosus qui oia studia et exercitia sua ad virtutes et bñplacitū dei ordinat: et nihil singularitatis et ostētatiōis verbo vel facto p̄tēdit: cauēs vbiq; ne deū vel primū offendat. Beatus q; p bono accipit qñ aliquis eū corripit: recte instruit: ne in errore pmaneat et male pereat. Beatus qui os suū stricte custodiat: ne ociosum aut nociuū verbum pferat. Tales magnā pacē habebit bonā p̄ficiētiā et famā: deuotōisq; gratiā obtinebit specialem. Multa iurgia cessare facit: qui patiens est et tacet. Religiosus in abscondito manēs: quasi lucerna in nocte secure ardens. Flaerunt venti: et nō nocēt deo vacātī et oranti. Vere magnus thesaurus in ore sapientis: s; nō minore in corde tacētis et orātis. Dixit quidā exptus. Quicquid boni tacēdo colligo: hoc fere totū loquēdo cum hoibus dispgo. Quia samson secretū suū mulieri retulit. et parabolā mellis nō abscondit: postea ab hoibus captus et delusus fuit. Bonū est ergo religioso silentiū seruare: et verba sua caute ponderare. Qui em silentiū bñ seruat: quasi sacculū pecunia plenū secū ad domū mentis portat.

Exemplū de silentio.

Ut in partibus superioribus monachus quidā ordinis ostertiensis solli-

cus custos oris sui: et claustralis discipline diligēs obseruatoz. Hic zelo deuotionis ac: cenius: vix vnicum verbum in hebdomada loquebat. Cui abbas causa solaciū ait. Frater do tibi licentiā qñq; loquēdi cū fratribus. Qui rōdit. Pater reuerēde non desidero talem licentiā habere. Qd audiēs abbas edificatus est in rōso fratris libēter tacentis.

Exemplū de solitudine.

Quidam frater regularis ordinis foras emissus expleto negotio ad domū suā celeriter ac desideratē redire studuit: vt deo liberius in silētio vocaret. In via aut cōstitutus inuenit quendā viatorē sibi amicū et notū: qui diuersa loca sacrorū et monasteria se visitasse asserbat. Interrogatus ergo de religiosis locis: dicebat se etiā in sacro carthusse claustro fuisse. Cumq; multa bona de situ loci illius in alto mōte et alta solitudine. ac fratrū ibidē habitantiū rigore loqueret: hoc tandem inuulit. Inueni ibi fratrem cū quo libēter loquēs: curiose interrogauit dicens. Quanto tpe hic habitasti? Qui ait. Quadraginti anni lapsi sunt: et in terim non vidi primā portā: p quā primo ingressus sum. Audiēs hec frater p̄dictus miratus est: et alijs fratribus suis ista p bono exēplo amāde solitudinis recitauit. Qñ rorum et alienū est istud in multis religiosis: quibus istis: qui p pena carceris reputatā si infra annū extra septa mōasterij vel extra portā pacī adī causa exire nō deberēt.

Explicit sermo quartus. Incipit quintus.

De constantia et p̄seuerantia in statu religionis.

Constantes estote: et videbitis auxilium dñi sup vos. Dilecti frēs gratanter accipite verbū pie exhortationis ad p̄seuerantiā vos ammonens in statu religionis: q; maximā habet remunerationē in celis. Proponatis firmiter in cordibus vris q; velitis in loco et ordine et isto quē spōte elegistis pmanere cōstantes: et cū oibus in hac domo ppter xpm diu ante tpa v̄sa congregatis bono et mala sustinere. Qui dedit bñ incipit: dabit p gratiā suā melius consummare. Non em vris meritis ad hunc puentū vocati estis: s; coronis eoz participantēs vos fieri creditis. Horū ofonib; adiuuari et bñficijs sustentari gaudeatis: et grās semp deo agatis. Non em ad oclādū et epulandum venistis: s; vt deo fideliter et deuote seruiatis. Et tanto sollicitiores et p̄emptiores

esse debetis ad oēm obseruantiam ordinis et cōs labores: quāto plura cōueniētia in edibus et libris. in cibarijs et vestibus iam habetis: q; multi seniores an vos non habuerunt. Vos in labores eoz introistis ideo grati sitis de bonis acceptis: hec tēporalia a deo parata quasi encenia quedā ad sustentaculū corpis vobis cōferunt. Si v̄tmini istis sobrie cum grāti actōe et beniuolētia: tūc adiciēt vob adhuc ap̄liora bona in celis: q; certissime redent oibus p̄seuerantib; in ordinis disciplina. Et si necdū intelligere nec capere potestis: futura gaudia p̄parata in nuptijs celestib;: firmiter tñ credatis q; fidelis et potēs est dñs dare q; pmisit diligētibus se: q; nō coacte s; libera mēte seruiūt ei die ac nocte sine q̄rela. Idcirco cū ingēti solitudine abicite cito de corde v̄ro nociuā tristitiā: et oēm indignationē tāq; venenū dyaboli: et studeatis in fratres v̄ros tāq; angeli pacis inter cōciues suos cōuerfari. Tollite sup humeros v̄ros iugū dñi amāb; leue et suauē: donec pueniat ad patriā felicitatis etne. Interi v̄o p̄bari hētis morte scōz p̄ varias tētatiōes q; in religione sepe cōtingūt: et nouicijs hincinde grauit affligere solent: q; tenus tāq; aux in fornace p̄bati. et a rubigine vicioz p̄teritoz purgati: fulgeant in p̄spectu dei sicut agni nouelli in fontib; loti. Eniuero post lacrimas et dolores recipietis consolatiōes diuinas et illuminatiōes mētales: oīs labores et angustias alleuiātes. Quid vultis amplius? Ecce nūc danē vobis terra bona. p sustentaculū corpis in via laboris postea v̄o dabunt celestia et sempiterna bona in regno dei cū angelis sc̄tis: q; cognatos et amicos reliquistis. et deo poti; q; seculo seruire elegistis. Si igit cōstātes p̄māseritis in eo qd cepistis letatē et fiducialit a xpo in iudicio audietis. Vos estis q; p̄māsisistis mecum in tētationib; meis: et ego dispono vobis sic disposuit mihi pat̄ me; regnū: vt edatis et bibatis sup mēsam meā in regno meo. Dulce et solatiū verbū p̄fortās ad p̄seuerādū in ordine assumpto: et in quacūq; tētatiōe et tribulatione aut infirmitate q; fuerit circūuentus Dei p̄fecto ē adiuuare. et de oī angustia mētis et corpis afflictū liberare. Et q; confidit in deo orādo et patienter se sustinēdo: p̄solabitur tpe oportuno grās agēdo de auxilio celis; si bi collato. Non est p̄sonaz acceptoz dñs. s; in oī statu et loco q; fuerit memoria noīs ei; sub celo: aderit tentat; et tribulatis corde. Exaudivit eos p̄ sua clemētia: et ostēdet eis secreta

iudicia sua: et mirabili a magna in oī re quā operat in terra. Nō potēs dicere deo cur me ita affligis et aridū relinqs: et alium sic p̄moues et plures volūtates h̄re pmittis? Stulta et vana est huiusmōi cogitatio: vt in minima re dubitare aut cōqueri de dei p̄uidētiaz bonitate. Infirmoz et insipientiū mos est reprehēdere et male interpretari facta p̄uidētiā q; nō intelligūt: q; mirant; et scādalizant; plerūq; in seip̄s: q;re dñs ista vel illa tā apta mala fieri pmittit. Quib; psalmista ita rōdit. Iustus dñs in oibus v̄s suis: et sc̄tis in oib; opib; suis. Et iterū. Iustus es dñs: et rectū iudiciū tuū. Hoc igit firmiter teneatis q; in oī loco oculi dñi cōtēplant; bonos et malos: et nemo potēs se abscondere a iudicijs e;. nec multis pulchris v̄bis mala sua excusare: neq; ad superiorē iudicē cōtentiose appellare. Quicūq; q; in statu hūili et ordine suo manēs. p̄ra tentationes et vicia sua strictius certauerit: maiore nūc grām deuotiōis a deo meref: et in futuro amplioris gl̄ie b̄titudine p̄fruet. Potest q; libet religiosus in ordine suo et loco: a deo sibi p̄uiso aiām suā saluare et virtuose p̄ficere: si sollicitē fuat q; ordo instituit: et platus facere iubet ac p̄sultit. Nemo igit instabilis se seducat: neq; stultaz vana imaginatiōe de alio loco cogitet: et de incertis futuris iocūdiora sibi p̄phetādo dicat. Dñs si in tali loco et ordine essem: q; bñ et deuote me habere vellet: nec de aliq; āplius cōqueri vel turbari. Heu miser et insipiens hō. q; extranea ob defectū feruoris cogitatis: et sepi; ex angustia p̄ntis passionis leuioza confingis: cur nō facis hec bona in loco isto. vbi cū multoz fratz grā et bonē p̄ficiētie pace viuere potēs deo testēz fauēte? Quā neglig; modica tibi dicat: et p̄sumis ampliora futura? P̄scito q; sepe alit et multo deterius cōtingere solet tepidis et discolis discipulis: q; ipsi in anio pus sint erūt. absq; fructu alicuius valoris. Multos sefellit ista imaginatio: multos eruditos errare fecit facili loci mutatio: plures p̄tristauit ad aliū ordinē in cōsulta migratio. Sepissime nāq; in alijs p̄batū est: q; raro emēdatioz redijt. qui plura loca q̄sui. Ubicumq; em homo fuerit hoies inueniet: etiā claudos et debiles quos vtiq; tollere oportet. Et forte imp̄fectiores aliq; videb; q; tibi i multis nō placebunt nec tu eis similiter cōplacebis. Dicent forte quidam aut cogitabūt de te sinistra: si valuisses aliquid mansisses poti; in loco et ordine tuo cū pace. Manifesta tñ cito erit causa cuiusli-

bet discursantis de loco ad locū: quid eū amplius agitauit. **N**ō enim diu latere pōt ficta sanctitas. nec cum leuitas: nec alios edificat eua gādī libertas. **N**am vere deuotionis nutritus est solitari⁹ et religiosus inclusus. **A**udite cuiusdā deuoti senis pabolā. **C**ū aliq̄s vno pede claudus aut monoculus egredif: raro vtroq; sanus reuertit. **V**ulpes exiens foucā: nescit diu p rectā intedere viam. **S**ic hō vage mētis et dolosus nequit diu se fingere: s; sepsum pdit etiam inuitus corā multis ignotis: aut v̄bis aut factis aptis. **S**epe etiā iracūdia motus oñdit ipatie sue aculeus: cū fuerit p culpa sua correctus: aut silentiū sua re coactus. **S**upbus hō passionatus intrinsecus ad breue coraz alijs qñq; se cōpūmit: ne reprobet et vilescat extrinsecus. **P**rocesu x̄o t̄pis liberio: factus: ad solita reuertit inuerecundus. **S**icq; patebit pluribus. qz nō vere fuit hūilis: sed voluit videri bonus et iustus. **T**ētatio dyaboli nō p̄mittit fugitiū diu abscondi nec quiete agere. s; per noua et inopinata obstacula pungere inchoat: multoq; de terius vexare et confundere timidū laborat: quē nidulū suū inspicter reliquit. **O**nus qui pe oedis diurnū et nocturnū collo monachi iposium: oñdit cito quātū portare pōt. p amore dei et sustinere. **I**d circo in oī loco et statui in oī officio et dignitate spūali aut occupatione tēporali: p̄maxime necessaria est longanimitas patientia ac diuine gfe larga affluentia cum frequēti precū instantia: ne infirma mens crebris ictibus tacta moueaf subita ira ad ipatitiam. aut suggestiōe sathane querat redere vindictā: indigne ferendo obprobria sibi obiecta. **N**oli miles x̄pi fugere: noli te ipsum deicere: noli a p̄mo seruoze tepescere nec de diuine dulcedinis p̄solatione hesitare. **N**oli querere exteriora cōp̄is cōmoda anie tue valde nociua: sed ppter deum sustine tētationes et hominū vexationes tam bene in hoc loco sicut in alia domo. **N**ec estimes te a deo derelictū si multa tibi occurrunt ad patiendum: quia non est melio: christo passo: nec martyribus sanctior atrociter iterfectis. **H**omines agunt et sepe obloquunt̄ vt homines nec semper verū est qd dicunt: nec multū curandum si laudant vel vituperant. **C**auc oī tempore et loco a malefacto et scandalo: et deus liberabit te a verbo iniquo de te mendaciter dicto. **S**criptū est in quadā collecta quā dragestime super populū. **T**uere domine populum tuum. et ab oibus peccatis clementer

emunda: quia nulla ei nocebit aduersitas: si nulla dominef iniquitas. **P**ena enī nō facit aliq̄e reum: sed culpa iustam exigit penam. **D**eū ergo pre oculis habeas orare in tribulatione nō omitas: temporibus debitis scripturas sc̄as lege vel scribe: vt rediū cordis melius vincas. **D**at deus sepe in vna hora: quod in tota denegat septimana. **N**unq; de tua virtute et iusticia presume: se de misericordia et bonitate dei optime p̄sere: et inter spem et desperationē caute et discrete p̄cede. **N**ūq; ita hilaris sis et securus vt timorē et verecūdiam a te excludas. **Q**ui deo vult placere et p̄imum edificare: debet oia verba sua et mores foris et intus taliter ordinare: q̄ si statim coram deo et angelis eius deberet p̄sentari. **N**oli ergo religiose frater si leuis fueris et vagus aut verbosus de exteriori habitu coram hoibus quasi sc̄us homo gloriari: ne dealiquo opere pauato vel cōmuni sup̄bire: s; potius iutile te reputabis si recte sapias: v̄pote qui de mille talētis vix vnū reddere sufficias. **N**ō es ideo sanctus et magnus dñs dicēdus qz capam geris extrinsecus. quod agnus facere possit. si esset taliter vestitus. **A**ttēde cōsciētie tue feditatē magis q̄ estimationē humanā: qz non sunt omnia ita sana corā deo et clara: sicut apparent hoibus esse pulchra. **H**omo vidit in facie. deus aut in corde: qui etiā minutissima cōsiderat: que tu non cognoscis aut modicū ponderas. **I**d circo de p̄tate cor tuum sub districto dei examine: et noli de dignitate religionis vane extollī: neq; de virtutibus alioz et miraculis sanctorz iactanter loqui. **S**eipsum denigrat et confundit qui patrum suoz sanctitatem cōmendat: et humilē eorum cōuersionē sequi negligit: qui regularis et religiosus vocatur: et viuendi nominē quā sancti posteris reliquerunt seruēter non sectatur: qui de bonis monasterij quondam vuit: et statuta monastica tepide seruat aut seruiter frangit. **A**ttamen propter sanctos patres precedentes qui religionis ordinē instituerunt regulas viuendi cōposuerunt: desideres et vagantes a secularibus p̄sonis et magnatis quos dei seruos credunt etiā honorantur. **I**deo vnusquisq; seipsum recte inspiciat et alijs bonum exemplū tribuat: ne sancto ordini iniuriā faciat: et cōfusione sibi malis moribus generet. **N**e illi inquit domin⁹: per quē scandalū venit. **S**i vis aliq̄e religiosum recognoscere et cōmendare: non corpore habitum album vel nigrum inspice. nec ad sub-

ilitatem verborz attende: s; humiles mores eius interioris hois imaginē preferētes cōsidera. **G**ratia q̄ x̄pi quā accepit tacitus venere et deū p donis suis ama et lauda: qui talem famulū sibi elegit in terra deserta tētationibus et periculis plena. **C**aute tñ et moderate lauda quē diligis: ne te et ipsum decipias: si vltra q̄ oportet aliqd dicas. **S** quo postea erubescas. **F**rates om̄s in x̄po om̄s vnū sumus. vnū patrē celestē habemus: omnes vnū sc̄e matris ecclesie filij vocamur: quicūq; in x̄pm credimus. et in x̄po baptizati sumus: ideo de habitu exteriori et diuerso mō viuendi cōtendere non debemus: s; vnusq; in ordine et statu suo bene studeat viuere: et deo soli ad votū cum gratiarū actōe digne placere. **N**on enim loci amenitas nec magnitudo nō vestis pulchra nec gradus excellētia p̄fectū facit religiosum: s; p̄fecta seculi abrenūciatio et viciorz quotidiana mortificatio: et p̄cipue puritas cordis. et amor virtutū. tendens di recte in deum. **R**eligionis nomē magnā habet laudē inter seculares: s; sine cōtētu seculi parui pōderis est apud deū. **S**ed quid valet altum nomen sine ope virtutis: qd p̄dest altus status sine humilitate et charitate? **I**lle vere religiosus est qui seculo spōte renūciat et corde ad seculū non regirat: q̄ perpetue se deo obligat: et om̄s voluntates suas ppter deum frāgere studet. **Q**ui enī cū sc̄to habitu et bono noīe opera virtutū sic agit exterius: et tñ soli deo in oī cogitatu et actu placere intendit interius: hic digne laudādus est et amicus dei appellandus. **S**i cupis vanaz gloriā vincere: attende singulos defectus tuos q̄ si oibus notos: et cessabit vane glorie motus. **C**auc singularitatē verbis et moribus ostendere: noli nimīū de te p̄sumere cum p̄sere tibi successerit: ne deiciaris aduersitate ingruente. **A**daneas i loco tuo et pone te ad paciētā: et inuenies pacē et gratiā corā deo et hoibus: et eris dilectus fratribus cunctis. **S**ed ne ali quis de facili cogitet mutare habitū v̄ locū: referā vobis cuiusdā fratris factum. ad maiorem cautelam habendam.

Exemplum.
Quidam frater in ordine regularium pbabiliter diu conuersatus: et et seculares erat bñ visus et reputatus. **H**ic longo tpe tentationē habuit et desiderij trāscundi ad aliū ordinē et locum remotū: quod et fecit licet minus p̄uide et incōsulte. **N**am

ex debili fine: patuit postmodū leuitas incōstantie. **P**rouideat aut̄ secrete sibi locus ap̄ quosdam religiosos medicantes satis bone cōuersionis sub regula beati augustini desgentes: a quibus etiā benigne et libēter est receptus. **N**ec longa mora extitit ad p̄bandū: sed festinanter est inuestitus ppter vehemēs suum desiderij adimplendū. **T**am instanter p̄cistz anhelauit ad illum ordinem: vt eodē die libenter professionē fecisset: si fratribus placuisset. **S**ed fratres cautiores q̄ ipse qz cōuersionis eius statum nesciebant: repentino desiderio suo non cōsenserunt: sed tēpus p̄bationis vt moris est libere sibi indulserūt. **E**stimabāt enī sicut exterius apparebat: hūc aduenā vtilem sibi fore. qz p̄sonis indiebāt ad ordinis reformationē: **S**ed cum iam inuestitus esset: mutatū est cor eius in aliud q̄ credidit. **L**epitq; vehemēter contristari et penitere: quia locum p̄stinū vbi diu morabatur reliquit: et fratres suos sine debita causa secrete dimisit: quos nō parū de suo recessu cōtristauit et cōfudit. **V**ix octo dies intercesserant: et in tantū p̄ cōfusione mentis doluit et ingemuit: qz comedere nec dormire potuit. **I**nterrogatus ergo. quid sibi obesseret: dixit. **N**ullatenus possum in conscientia cōtentari nec pacem habere: nisi iterū ad pristinos fratres meos fuero reuersus. **Q**uibus audinis satis cōtristati et p̄moti sunt fratres: et acriter eius incōstantiā arguebant: eo qz in tam breui tēpore remutatus esset. et puerilē rem p̄sumpserat. **A**d quos ipse humiliter et verecūde respōdens: ita se excusabat. **C**redatis mihi fratres qz p multos iam annos hanc tētationē habui. vt ad aliū ordinē transirē: et tā fortiter hoc in animo cōcepi: qz putabā nūq; me posse mutari. **S**ed iam hoc ipsum expientia p̄pria aliter esse p̄bati: quod prius p̄penderē nequitū. **H**is igif ab eo dictis: ne scādalum adhuc latens erūperet et cresceret: iniro consilio saniori. miserunt ad priorem quēdā ordinis regulariū in vicinio morantē: rogantes vt ad eos p̄perāter venire dignaret̄ causa necessaria perurgēte. **Q**uo adueniente. rē gestam p ordinē pandunt: et quid iam faciēdum sic diligenter efflagitant. **N**ec lōga morā trahitur: s; paci ab vtraq; parte p̄uidetur. **I**gitur frater p̄dictus dolore magno cōpūctus. habitu p̄sumpto eruitur: et rursus a priore habitu regulariū canonicoz in ordine consueto reinduit: sicq; turbationis occasio de medio sblata repente cessat. **D**einde dato

sibi socio ad monasterii sui pristinum rediit et petens humiliter veniam de offensis patris: a fratribus suis misericorditer est receptus. **H**ocque iniuncta sibi salutari penitentia: de presumptionis errore castigatus est. Et de cetero cautior factus. didicit nil finire debere agere: nec per alienas domos insipienter discursare.

¶ Explicit sermo quintus. Incipit sextus. De cautela custodia iuueniu[m] contra multas tetatōes
Tedete quōd caute abuletis: quoniam diuini mali sunt. Dilecti fratres his verbis ammonet nos omni doctor egregius beatus paulus apostolus: ut cauti simus. et fortiter certemus contra vitia in hac domo diuini: ubi est habitatio peregrinorum mundi in qua erectum est vexillum sancte crucis: in signum spiritualis militie per lucrandis aureis coronis in celestibus regnis. Quapropter a proficiendi desiderio nemo torpescat: deus virtutum nobiscum: qui est fortis supplantator vitiorum et hostium fugator. Nemo turbet neque formidet. ab impetu tetationum diuersarum. nec a multitudine contrariorum ventorum: neque a fatigatione laborum quotidianorum: quoniam per multas tribulationes oportet nos omnes intrare in regnum celorum: sicut predicat euangelium christi et docet apostolus. **N**epse et ipse apostolus paulus vas electionis ad celi secreta frequenter raptus. tetationes habuit: vexationes hominum passus est: atque in multis laboribus fatigatus. detractiones et murmuratōes contra se in multas sepius audiuit et sustinuit. **N**ec tamen propter aduersa afflictionem a christi seruitio et amore: discessit nec refrigeriuit: sed magis viriliter ad tollendam omnia se exposuit: et alios secum ad certamen propter coronam glorie confortauit: quam christus seruis suis multa contraria pro se sustinentibus permisit. **E**t factus est beatus paulus tanto letior et securior ad percipiendam premia futura in celo: quanto duriora pertulit a notis et ignotis tamquam homines despicabilis in mundo. **¶** Fratres nolite nimis timere pro christo pati et vilipedi: omnia hec nihil sunt et cito finiuntur: imo comparatione futurorum bonorum et malorum. vix vnius puncti sunt. aut momenti reputanda. **S**citote ergo quod hec vita regularis disciplina quam deo inspirante acceptastis bona est et anime vestre valde salubris: si non ab hostium insidijs secunda: nec a veratōibus hominum et increpationibus puerorum semper quieta. **Q**uia modo iste mos ille dicit aliquid aut facit. quod oculis vestris non placebit. **Q**uid ergo facietis? **P**atientes estote et tacete: deus pugnet pro vobis: et ve-

ritas liberabit vos. **N**on perdatis meritum vestrum. sed tacendo sustinete modicum: dignos vos omni confusione iudicatis. **A**d huc non estis in celo cum angelis sanctis: sed in mundo cum hominibus bonis et malis: qui non deficient in hac regione vmbre mortis. **I**dcirco potestis bene sepius gemere et non seueriter ridere: magis autem timere et non fatue de vobis presumere. **I**taque solliciti in omni loco et tempore coram deo ambulate: quia incertus estis de bono fine: et qualiter deus velit facta vestra iudicare nescitis. **T**imete dominum omnes sancti eius ait david sanctus: quoniam nihil deest timētib[us] eius. **Q**uare hortatur timere: et sub magna custodia discipline stare? **Q**uia terribilia sunt iudicia dei super filios hominum. et nemo certus est indignus sit odio vel amore. **I**dcirco valde vitale est homini adhuc carnali dissoluto et imortificato habere timorem dei: et omnia opera sua vereri et vilia de se sentire. **N**am timor dei facit a peccato recedere: picula tetationum precave: de preteritis malis dolere de presentibus delectationibus abstinere: de necessarijs vicijs sobrie sumere ac discrete actus suos regere: semper ad perfectiora tendere: et cuncta que deo magis placent inquirere ac studiose agere. et ad eius honorem omnia bona laudabiliter trahere et promouere. **¶** **H**eu heu fratres multa pericula circumdant nos vniuersi: scilicet caro dyabolus. et mundus totus in maligno positus. **E**x his generantur pericula et tetationes et pauci sunt qui sine lesione et inquinacione euadunt. **Q**uid ergo mirum si quis de sua fragilitate timeat: cum vbius laqueos dyaboli contra se extendi percipiat? **S**i enim bona agit si bene legit. cantat vel scribit: si orat studet predicat aut celebrat: ecce statim adest dyabolus cuius vana gloria. probum impugnantem prospera: volens eum deicere et priuare gratia a deo sibi collata. **S**i vero in aliquod vicijs per fragilitatem cadit: mox aduersarius letus accurrit: suggeritque non esse magnam malum nec grauius puniendum. sed et breuiter committendum et caute excusandum: cuius multi talia et grauiora faciunt et fecerunt. **S**ic lapsus tepidus hostis callidus decipit: quatenus parum peniteat. tarde ad confessionem eat communicare differat. ministrare timeat: ad exteriora se committat. cellam abhorreat: fabulari et ociari que rat. debile se fingat: necessaria omittat. aliena inuestiget: diuina negligat. terrena mente reuoluat. **H**ec omnia si quis tempestiue non expellit: grauius dyaboli laqueos incurrit

Rursum quosdam debiles per iracundiam et patientiam ledere. prosternere querit: et modica re perdita vel ablata contristat vel perturbat indignatione suscitatur. suspiciones inicit: vni gesta peruertit. falsa pro veris seminat: et mala pro bonis reddere suadet. **O**perueritas hostis dolosi: quate sunt insidie et decipule tue in omni loco et tempore occulte ledentes et iprouise. **E**t quis cognoscet eas: et enumeret omnes. **S**olus deus omnium secretorum cognitior: nouit astutias dyabolicas: que docet eas precauendas per scripturas sacras ex spiritu sancto reuelatas. **Q**uid ergo faciet homo grauius tetatus et multipliciter veratus a facie inimici: qui etiam coram alienis accusatur et deridet? **U**bi fuerit vt laqueos euadat: et mala non audiat nec videat? **Q**uando veniet tempus: vt paceret quietem habeat. **D**ixi vobis: et iter dico omnibus paruis et magnis. **P**ax nostra est in multa patientia: in vera humilitate. in contemptu omnium consolationum terrenarum. in forti tollerantia contrariorum: in longanimitate expectatione celestium gaudiorum. **R**ecordamini igitur charissimi in tribulatione vestra beneficiorum diuinorum et mirabilium operum suorum ab initio creature vsque ad consummationem seculi: et inuenietis quod pietas dei excedit malitiam hominum parcendo eorum malis. vt vitas emendat in melius. **E**t cum plenis flagellat aduersis: etiam amoris sui in dilectionis ostendit. **Q**ui ergo verbera beneficia reputat. ipsi nunc pacem habent: et hos iocundissima retributio sequetur in celis. **I**bi enim plena pax et securitas ab hostibus: libertas a vicis. sanitas a morbis: requies a laboribus. **I**bi diuicie sine sollicitudine. deliciae sine amaritudine. cognitio sine errore: dilectio sine fictione. gaudium sine merore: honor sine confusione. laus et gloria sine cessatione. **S**ed heu hec bona desunt in mundo. vbi omnia permixta sunt malis: nam rara virtus perfecta: raro conscientia ab omni macula pura. **E**t nisi assit gratia diuina et diligens cordis custodia: cito negligens cadit in vicia et solita mala. **E**rynde hoc accidit? **Q**uia cum peccato nati sumus. et a iuuentute ad delicias carnis inclinamur: tepide ad virtutes nos damus. inuite a proprijs conceptibus retrahimur vanis implicamur aliena scrutamur: ideo proniores sunt sensus nostri etiam post conversionem et confessionem peccatorum ad terrena et visibilia bona sibi nota redire quam ad celestia et inuisibilia desideranda assurgere. **G**rauis dolor est vage homini abstrahere mentem ab infinitis bonis nature sue

assuetis. gradis labor attollere animum ad superna et eterna bona abscondita ab oculis humanis. **H**eu heu quanta angustia anime: laborare et certare quotidie contra se pro eterne vite retributione. **S**ed latent adhuc tanta bona et magna merita et infinita premia: que deus laborantibus certantibus dolentibus et pie sustentibus copiosissime reddet in futuro: sicut sua promissa in euangelio sancto. **E**cce inquit merces vestra multa est in celo: que vobis dabitur pro breui certamine atque pressura in mundo. **S**ed quis potest omnia pericula huius vite cognoscere et predicare: que possunt homini sub sole in loco tentationis contingere. **N**am iusto et impio: multa eque similia eueniunt. **S**epe etiam aduersa plus contristant quam bona adepta lenificant. **S**i aliquis pauper est: sollicitudo vixit eum de bonis acquirendis. **S**i diues fuerit: timorem habet de perditis. **N**e ergo habenti. et ve non habenti: quia vtriusque instant pericula peccandi. **O**rat ergo sapiens mediā viam eligens: et dicit. **V**iciuas et paupertatem ne dederis mihi: sed tantum victui meo necessaria prebe. **H**is fili mi amplius ne requiras. **P**auptatem christi amicum propter christum non verearis: quia sponte pati defectum virtutis est: et acquisitio regni celestis. **D**ulcius est sepe siccus panis pauperis esurientis: quam crapulosa mensa faciat diuitis. **S**alubrior est mendicanti aque potus sub vili tecto asseris: quam fortis vini copia in palatio regis. **P**lus enim diuitem facietas ciborum grauat: plus vini potus caput eius ledit: quam tenuis victus stomachum mendicantis languentis. **P**ericulatur autem citissime sancta paupertas in diuitijs magnis: sobrietas in concupiuis lautis. humilitas in honoribus altis: castitas in amicitia cum feminis. deuotio in tumultibus. concupunctio in risibus: silentium in turbis. puritas cordis in rumoribus. quies in laboribus: mansuetudo in aduersis. prudentia in offitijs: tranquillitas in occupationibus. discretio in correptionibus. sapor diuinorum in fabulis vitijs. **E**cce quomodo virtutes obsecurantur et subruuntur: per nimiam familiaritatem quorundam actuum cum secularibus. **C**ito namque spiritualis dulcedo per externa negotia perditur: et feruor charitatis a deo questus. per longas fabulas frigescit et extinguitur. **E**t nisi per concupcionem lenitas mentis refrenetur. per orationem tepiditas expellatur: per lectionem serenitas recupere tur: per puram et humilem confessionem con-

Sciētia crebrius mūdet: vitia assueta redeūt. crescunt indurant, opprimūt & affligūt. Quia propter necesse est religiosum fratrem seipsum precipue ammonere, et aliorum ammonitiones benigne accipere: magnā curā cōtra passiones suas adhibere, ac fortiter cōtra vitia irruentia rebellare: quia pro fortia certamina iur sine dubio ad gaudia sempiterna vincenibus in extremis reddenda. Hinc xps pro beato iohanne in apocalypsi loquens adhortat strenue fidelē militem suum certare: et cōtra dyaboli nequitas per orationes et sacra studia vigilare. *Esto inquit fidelis vsq; ad mortē: et dabo tibi coronā vite. Et iterū in eodē. Vincti dabo manna absconditū: et nomen nouū quod nemo scit nisi qui accipit. Et quod beatus paulus ait. Nemo coronabitur: nisi qui legitime certauerit. Duo preciosa dona christus promittit bellatori suo ne deficiat in certamine cōtra vitia: scilicet manna diuine cōsolationis in pāni: et coronam perhēnis leticie in regno celesti. Nolite ergo fratres seduci inanibus verbis per amicos seculares, nec attendatis ad honores tēporales: sed tenete bonā et rectam viam per regularē vitā perducentē ad vitam eternam. Quā nobis omnibus dominus iesus christus post dolores et labores huius mortalis vite concedat: qui pro nostra salute fortiter in mundo laborauit, certauit, doluit, fleuit, orauit, passus et crucifixus triumphauit. Amen.*

Explicit sermo sextus. Incipit septimus. De districto dei iudicio vbi accusabunt nos omnes creature.

Humiliamini sub potenti manu dei ut vos exaltet in tēpore visitationis. Dilecti fratres seriose attendite sacra beati petri apostoli verba que iam in epistola eius sunt lecta. *Exhortatur enim omnis ad veram cordis humilitatē: ut homo consideret altissimā super se dei potentiam et proprie fragilitatis multiplicē miseriam. Hec duo simul iuncta faciunt humiliter de seipso sentire: et de nullo bono opere supbire. Hinc rursus ait. Deus supbis resistit: humilibus autem dat gratiam. Inspiciatis ergo corda vestra deo in oibus aperta: recogitate mala preterita, presentia pericula, futura dei iudicia: et quod districte sint omnia opera nostra examinanda. Nescimus fratres qualiter deus iudicabit nos. Timeo autem quod accusatores nostri multa gratia obiciant nobis: de quibus nunc parum recogitamus. Sed qui sunt isti accu-*

satores nostri? Vere valde multi: de quibus nunc aliquid sunt recitandi. *Accusabunt nos angeli sancti: quia instinctibus diuinis non obedimus: sed potius carni et sanguini vitra necessitatē sepe indulgemus. Accusabunt nos demones horrendi et maligni: loca tēpora et personas allegantes in quibus et cum quibus peccauimus: nec dignā penitentiam fecimus.*

Accusabunt nos sancti patriarche et prophete: quia bona eorum exempla et fidem non sumus imitati per opera: qui prederunt nobis multa bona per sacra eloquia de christo et vita eterna. Accusabunt nos sancti apostoli et euangeliste: quia illam perfectiōis viam quam a christo didicerunt et tenuerunt, tam negligenter et tepide secuti sumus: etiā postquam monasterium intrauimus, et deo seruire promisimus. Accusabunt nos sancti martyres pro christo occisi: quia eorum patientiam saltem in paucis vexari debiliter sectati sumus: et ad mollia carnis prolapsi. vix scintillam patri feruoris retinemus.

Accusabunt nos sancti confessores et omnes religiosi ordines: quia eorum abstinentiam et laborem in vigiliis et ieiuniis multis, in orationibus et lectionibus, sicut de eis legimus, pro posse sicuti non sumus. Accusabunt nos boni pastores sacerdotes et doctores: qui multum laborauerunt pro salute animarum, pro conuersione peccatorum, pro disciplina religiosorum, pro consolatione tribulatoorum: quia eorum prudentiam et predicationem non sumus in districtis per contemptum seculi perfecte imitati: nec cum tanta reuerentia et amore eorum libros super mel et fauam dulcissimos gratanter accepimus: nec studiose plegimus, nec diligenter ad sacros eorum sermones aduertimus. Accusabunt nos lectores, cantores, scriptores, et omnes libri quos in choro, dormitorio, in refectorio et in cellis pro studio habemus: quia fructum paruum in istis fecimus: sed ad aliena et vaniloquia sepius auscultauimus. Non dicent si loqui possent. Cantauimus vobis et non saltastis pro magnitudine gaudiorum et premium futurorum que in libris nostris scripta continent: que deus vobis pro consolatione et eruditione vestra transmisit. Rursus sumus dolentes cum lugentibus pueris dicent. Planximus vobis et non plorastis pro nimis miseris et penis futuris: que vobis frequenter denūciauimus. Accusabunt nos sancti heremite solitarie vite amatores, a secularibus mente et corpore segregati: quia eorum angelicam conuersationem et celestem cōtem-

plationē in cōtinuis orationibus et deuotiōis meditatiōibus in silentio et laboribus: in abrenūciatione terrenorū et mortificatiōe viciorū, negleximus perfecte imitari. Ideo quod ipsi exultabant in magna gloria coram deo et angelis: et nos profusi stabimus propter delicias quas libenter acceptauimus. Accusabunt nos sancte virgines sancte vidue et omnes pueri et puelle, pudicitiam deo amabilem constanter obseruantes: que licet sexu et etate fragiles essent: tamen per dura tormēta ab amore et fide celestis sponsi separari non potuerunt. Nos vero difficulter a periculis et occasiōibus carnalium viciōrum canemus: plerūque inuite leiuamur et rigore silentij laxē seruamus: clausuram et secretum celle, pro pace cordis et cōseruatione deuotionis insipienter abhorremus: et heu frequenter susurrando leuibus vbiis dyabolo instigante offendimus: qui auctor est turbationis sursum et leuitatis. Multe namque sacre virgines et nobiles matrone inter amicos et pariter seculares, inter diuitias et honores a delicijs abstinerunt: inter persecutores et derisores castitatis proposito fortiter tenuerunt: clausuras et carceres vincula verbera et exilia patientissime tollerant. Quid ergo ad ista dicemus quod viri sumus? Nam sepius foris spaciari que- rimus: vnde paruū fructū reportamus. Erubescamus dilecti fratres quod tam multos gloriosos sanctos ac sanctas virgines senes et iuuenes passos legimus: et adhuc parum pati uallemus. Sequamur eos penitendo de malis: quos sequi non possumus moriendo pro virtutibus. Dicamus omnes gemendo et flendo. *Abiserere nostri domine, parce peccatis nostris: da veniam de oibus offensis: placare scilicet tuorum meritis et precibus tibi gratissime acceptis.*

Sunt preterea et alij multi accusatores nostri: scilicet locus aptus, ordo sanctus, et habitus religiosus. Quia et si seculū reliquimus ad oculū foris, et religiosum habitum portamus cum alijs: tamen statuta ordinis tam stricte non custodimus sicut permisimus. Accusabunt nos prelati et rectores nostri: cum fuerint coram christo de bona cōuersatione nostra diligenter pro singulari interrogati. Oportet enim quod dicant pure reuerentiam: an iudicē christum omnia secreta scientē. Inter multa precipue queret ab ipsis et exigeretur a nobis: si in oibus cum debita reuerentia obediētes fuimus: si pacem et cōcordiam cum fratribus salua ordinis disciplina seruauimus: si diuinū officium die nocteque deuoter attente alacriter et vigilanter persoluimus: si pro be-

nefactoribus viuus et defunctis feruenter ac frequenter orauimus: si pro quotidianis excessibus et defectibus dignā penitentiam egimus: si pro tribulatis amicis et aduersarijs nostris preces ex charitate et pia cōpassione effudimus: si cōmune bonū et obediētiā omni prouato studio et deuotiōis proposuimus. Accusabunt etiā nos fratres nostri videntes conuersationem nostrā a mane usque ad vesperam: quia bonū exemplum eis non dedimus vigilando, orando, laborando, et alijs deuotis exercitijs insistendo: sed precipuum tēpus penitentie infructuose sepe expendimus: proprium cōmodū querendo, et vtilia omitiendo. Accusabunt nos seculares boies, pegrini et hospites aduentantes: quia viderunt nos foris uigantes, leues modis, dissolutos verbis: bene vestitos, delicate comedētes, parum laborantes, diu fabulantes: tarde ad chozum, ad cellam et quietē propereantes. Nam tenemur eis et hominibus oibus dare bone cōuersationis exemplū: eo quod facti sumus deo et angelis spectaculum: cunctisque intuitibus doctis et indoctis vite eterne oportet ostendere viam: et boni nominis gerere famam. Accusabunt nos in super elementa et omnes creature celi et terre: propter multa seruitia visibus nostris exhibita: quia creatori nostro debitum famulatum non exhibuimus: et gratiarū actiones pro collatis beneficijs totis cordium affectibus sicut oportuit ac decuit non persoluimus: sed vires quas a deo accepimus. Ex quo enim sani videmur ac necessaria quotidiana a puiforibus nostris sine magna sollicitudine percipimus: et donaria gratuita libenter acceptamus: ideo iam magis deo obligamur tamquam cōmēsales regis celestis. Ignis dicet: et postea torporē et ingratitudinē nostrā exclamabit. Ego iubēte deo creatore meo vobis in multis locis sbuenio: ego sicut fidelis seruus gratis seruo sanis et infirmis in coquina, in pistrino, in braxatorio in lauatorio et in oratorio: et quotienscumque necessarium fuit pium me prebui oibus calefacere se volentibus ad ignem. Ego virtute mihi data comburo stramina, cespites, lapides et ligna: ex sicco humida, calefacio frigida, mollio dura, induzo molliā: in diuersis materijs ago cōtraria: mira dei potentia legibus nature impressa: ut vos habeatis comoda vestra ad seruiendum deo cum leticia et gratitudine magna. Nam in hyeme manus vestras et pedes calefacio: candelas accendo, tenebras fugo claritatē lucis oculis reddo. Quid

dehinc facere et non feci? Respondete creatori meo: si negavi obedire eius imperio. Feci ei sine contradictione, tam bonis quam malis: quocumque mandavit fieri dominus conditor meus omnipotens et misericors deus. Bonis quidem et iustus ad utilitatem eorum seruo et luceo: malis vero et ingratis ad vindictam ardescio. Quocumque deus iratus iusserit, tunc civitates villas et castra comburo: et tam divites quam pauperes sine personarum acceptatione devasto: omnem mundi leticiam pulchritudinem et abundantiam incinerare redigo: et tamen illesus in propria natura forma permaneo. Aer dicit, Ego auram bonam et serenitatem prebeo ad commodam ambulandum: ad ingeniose laborandum, ad fructuose seminandum: et ad maturos fructus in horrea et vascula hominum colligendos. Sed quod sepe homines abutuntur bonis datis ad vanitates et illicita lucra exercenda: iratus deus malitiam eorum subito me cogit exercere terribilia in terra in mari, in arboribus in pecoribus, in castris, in opidis in agris, et in omnibus sacris. Nam clara adhuc die nemine advertente nubes elevo, ventos produco, fulgura emitto, tonitrua genero depestates excito, mare perturbo, grandines proicio, imbres effundo, terram concutio, arbores euello, domos subverto, et miram dei potentiam in istis inferioribus terribiliter ostendo: ut omnes peccatores terre deum timere discant: et quod horrendum futurum iudicium in novissimo die sequatur ex presentibus malis perpendant. Aqua dicit, Ego terram imbribus irrigo, fontes et flumina produco, pisces diversis generis enutrio, navis et galeas multis opibus onustas firmiter porto, et ad longinquas regiones in insulas flante vento transuecto: et multa mirabilia opera dei in mari et in aquis multis navigantibus demonstro: ut annunciet opera eius in exultatione cum ad portum pervenerint: et de magnis periculis liberati magnifice gratias agant. Et quia peccata vindictam exigunt, ideo graviter deo offenso sepe naues tempestate quatit et frango: sepe homines solum pretiosas rerum copias aborbeo: et tamquam lutum platearum aurum et argentum in quibus homines confidunt in ymo prosterno: quatenus avari et superbi gigantes qui deprimunt pauperes et defraudant innocentes, in divitiis suis non exultent, nec spem in terrenis ponant: sed in deo vivo, qui cuncta fecit ex nihilo, et pauperes pascit in modico. Ego sanctorum

manus et pedes lauo, et malis et ingratis ad multa deseruo: sitientibus potum presto puteos et fossas impleo purgo sordes, candido vestes: et ad varios usus hominum et pecorum dulcia pocula aquarum de fontibus et torrentibus propino. Ego propter peccata hominum verba sum in cruorem in terra egypti contra naturam de petra deserti largissime fluxi: ad preces sanctorum conversa sum in dulcedinem: et ad verbum christi in saporem operum vivo. Multas igitur gratias deo reddere tenentur qui copiam aquarum habent, et piscis rethibus captant: qui vero vino et poculis variis se inebriant et pauperibus parum aut nihil tribuunt: cum divite in inferno cruciabantur. Terra dicit, Ego homines et iumenta sustento: vias planas et semitas rectas per campos et nemora euntibus exhibeo: montes et colles ne aque prevaleant ad refugium seruo. Ego ligna et gramina et varias herbarum species nutrio: vineas et olieta, ficus et mala granata, poma, pira, nuces, amygdala, faba, pisca, ordeum, triticum, flores, rosas lilia, violas, profero: et per singulos annos cultoribus terre et messoribus consueros reditus soluo. Et pro omnibus istis beneficiis largiter hominibus oportans non aliud requiro et gratum habeo: nisi ut omnes ubique terrarum nationes et insule gentium deum cognoscant, colant, predicent, laudent, et adorent: et super omnia bona visibilia et invisibilia diligant honorent et exultent: quod diu visum, odorant, spirant, terram calcant, fodunt, plantant, et edificant. Ego quoque post mortem carnis recipio corpora defunctorum in gremium meum tamquam mater filios luce paratos: quia de terra facta sunt: et in terram omnia revertentur sicut ad matrem suam. Unde factus est adam et tamquam ad commune hospitale omnium mortalium peregrinorum. Cum enim quis inutilis fuerit mundo, aut senio fatigatus aut bello occisus, aut morbo infectus, aut vultu deformis, et nemo hunc amplius voluerit in domo tenere, nec in lecto refouere: tunc sine longa mora ad me amici vel vicini recurrunt, foueam parant, et abiectum suum ad me reducunt: et sub tecto meo in terra abscondunt. Et quem viventem dilexerant, et valde laudabant et honorabant: iam mortuum vident, nares obstruunt, inspicere horrescunt, et recedunt. Ego autem terra a deo creata, misericordia plena, nullum defunctum

quantumcumque miserum, lazarum, sautum aut fetidum abhorreo aut contemno: sed sine personarum acceptatione omnes ad filios et filias generaliter admitto: qui propter primum parentis culpam cogunt redire in terram, de qua omnes traxerunt origine. Ego indifferenter aperio pauperi et diviti locum sepulchri: et si interdum viventes pro loco digniore litigant defuncti tamen vacent, nec sepelientibus contradicunt. Omnes reges terre, omnes principes, omnes duces, comites barones, fides milites, nobiles igitur nobiles, antistes, abbates, doctores, legistas sacerdotes, clericos, et laicos brevi tugurio claudio tegeo et conseruo: donec novissima tuba resonante christus in maiestate sua cum angelis sanctis apparuerit in maxima gloria. Tunc enim cogor iterum reddere corpora in sepulchris dormientia: ad presentandum in iudicio bonos et malos singulos cum corporibus suis sine mora: ut recipiat unusquisque mercedem vel penam secundum opera sua que gessit in vita. Nec tunc potero aliquem violenter retinere: nec prece nec precio a facie iudicis et ab ira agni amplius abscondere, nec armis defendere: quoniam iustus dominus iuste iudicabit omnes filios terre: iustos misericorditer salvans: et impios pro suis demeritis iustissime damnans. Omnia mortales ista perscrutabitur: et districto dei iudicio cum tremore et gemitu frequenter cogitabit. Omnes enim ut ait apostolus stabimus ante tribunal christi: de singulis malis preteritis rationem reddituri: accusantibus nos ut dictum est omnibus creaturis circumstantibus angelis et demonibus auide paratis ad recipiendum secundum in ignem damnatos. Ibi nullus se poterit excusare: nec ad excellentiam imperatoris appellare: nec istis apostolicis neque privilegiis regalibus se defendere contra sententiam iudicis cuncta ab eterno cernentis: qui secretissimas cogitationes et opera singulorum in qualibet etate et hora patrata cognoscit notitia clara: nullo sibi referente. Cuius tremendum iudicium omnes nunc revereri debemus: et ante iudicium diem et mortis horam cum vera cordis contritione de malis omnibus penitere, et veniam humiliter petere: ne forte de hoc mundo subito ad iudicium rapti, cum impiis perpetuo damnemur. Prestet nobis misericors deus nunc et semper invenire misericordiam ante thronum gratie sue: ut cum electis mereamur benedicere: et in regnum glorie feliciter introduci Amen.

Explicit sermo septimus. Incipit octavus

De vana gloria vitanda et humili obedientia sectanda.

Qui gloriatur in domino gloriatur. Dilecti fratres si vestram seculari vitam preteritam cum dolore cordis recogitans: et quanto deum offendistis: ad quid gloriari potestis? Si etiam negligentias quotidianas et offensiones diversas caute considerare velitis: unde gloriari habetis qui tam defectuosi estis? Qui mala sua preterita et presentia pericula vigilanter attendit: stricte ponderat: nunquam de operibus suis vane gloriari potest. Quis non scitis qualiter deus singula verba cogitationes et opera die et nocte pensat et iudicat: vtrum ea acceptat vel reprobat? Nescit etiam homo quomodo bonus et devotus sit, quod diu sic manebit: si melior an deterior: adhuc fiet. Fratres si occulta dei iudicia et terribilia opera eius super filios hominum ab initio mundi cogitare ceperitis: evanescit citius omne altum et carnale quod delectat in terrenis. Cum sanctus david orat. Confige timore tuo carnes meas: a iudicis enim tuis timui. Sicut deus pius et misericors est penitentibus et reverenter se emendantibus: ita rigidus est et terribilis male et negligenter agentibus. Nolite ergo gloriari in malicia et nequitia elati cordis vestri: sicut multi fatui faciunt: qui luto inquinati non erubescunt: sed etiam ab aliis derisi lerantur et rident. Levate oculos vestros ad celum: et angelorum dignitatem puritatem ac summam beatitudinem respicite: qui non querunt laudem propriam nec alie: nam gloriam, sed dei gloriam, et honorem et decorem: a quo conditos se cognoscunt: in quo et inuicem se diligunt: ac totum ei gratissime ascribunt quod potissime ab eo acceperunt. Si ergo angeli sancti humiles sunt et grati deo in tanta sublimitate: quanto magis homo mortalis et peccator humiliare se debet, et omnem vanam gloriam refutare. Discite mihi fer et superbe non altum sapere: sed humilibus corde et ore consentire: ut invenias gratiam coram deo et angelis: quam elati affectus qui nequeunt, et ne perdas eternam gloriam in celo, quam mali angeli per superbiam perdidit. Stude solum deo in omni opere bono velle placere: et of humane creature propter

deum te subicere: maioribus obedire. minoribus subuenire. oibus reuerentiā exhibere: moris infirmorum et puerorum pie tolerare. Si queris saluari. si optas beat. et exaltari. seq̄ re humilē xpm. et despice te ipsum. Non enim aliter poteris ascendere in celū: nisi te humiliaueris ex toto corde. ppter deū. Non desideres esse in ore hoim: qui vanis laudibus decipiūt fatuū tpalis glorie amatōrē. Inspice in veritate cor tuus. q̄ multis passionibus sit obnoxiū: et nō gloriaberis in teipso: nec p̄ximū tuū despicias. q̄ tūm libet paup̄ sitet in firmus. **A**demouet retine notabile verbum xpi: et cū tentauerit vana gloria mūdī: respō de teipso qd̄ iudeis xps dixit. Si ego gloriifico meipm: gloria mea nihil est. Recedat ergo vana gloria et laus humana de sciētia et arte acquisita: cesset stulta iactantia de opere bono: sermone perito: euellatur secularis astutia de corde religioso: pereat falsa imaginatio de sanctitate foris ostensa: erubescat p̄ sumptio nouitatis absq̄ fructu charitatis: cōtra pacē cōmunitatis. **S**audē semp̄ columbina simplicitas absq̄ felle amaritudinis: corripe fratē in spiritu leuitatis: doce plus exēplo humili q̄ verbo subuli. **P**orta cōpatienter tibi cōtrarium: quē emēdare nō potes ad purum. **V**eniet cito tēpus q̄ iniquitas opprobabit os suū: et nequicia redundabit in caput fallentis: sustinebitq̄ cōfusionē suā qui libēter humanā appetit laudez: et honoris querit dignitatē. **Q**uid sanctitatis confert magni nois dilatatio: qm̄ parū vel nihil virtutes residēt in cōscientia? **Q**uid deuotōis p̄stat diuersarū regionū peruagatio: que magne vanitatis causa est: et mentis distractio? **Q**uid vtilitatis affert religioso domorū noticiā: et altorum murozum et castrorum curiosa inspeccio? **N**empe de terra oia ista facta sunt: et in terrā oia reuertentur. **S**epe etiā per potētā armorū ad puluerē deiciunt: et igne comburant. **A**belior est ergo pauper latens in vili domūcula comedēs olera et legumina cū bona cōscientia: q̄ diues habitās in aula pulcra bibēs vīna et edens pinguis cū leticia et superbia: repletus mala cōscientia. **C**ui pōt illud euāgelicū verbū recte assignari. **S**tolte hac nocte a te aiām tuā repetūt: que aut̄ parasi cuius erūt? **N**emo itaq̄ de vanis hoim laudibus gaudeat: etiā si aliqd̄ laudabile agat. **N**emo de bonitate sua nimis confidat: neq̄ de fortitudine sua inaniter p̄sumat: nec etiā de nobilitate generis se extollat. **N**emo d̄ fa-

cultate scientie infletur: nemo de dignitate latōis super alios glouet: nemo de abundantia pecuniarū et redditū cōfidēs diuitē ac felicem se reputet. nec paupes despiciat: quia nescit q̄ diu uiuet et ista tenebit: nescit quid molestie sibi inde prouenire possit cum deus hoc permiserit. **I**n oi deniq̄ re temporali et opere humano: incertus est. p̄cessus et bonus exitus. **N**am sepissime res aliter eueniunt q̄ hoies putant: et sepe consilia in cōtrariū mutant. **N**esciūt ceci mōtes claro die speculari: q̄uis astuti fuerint. **S**alkuntur frequēter sapiētes in oculis suis de futuris: qui i sua caliditate cōfidētes deū ante oculos suos non habēt. **N**am qui terrena ambiunt. honores diligūt. voluptates sequūt. damna metuūt. p̄spera cōcupiscunt. altiora petūt. in vanis gaudēt iusto dei iudicio iterū dolebūt. miserabiliterq̄ de perditis bonis affligentur. **I**nter spem honorū et metū maiorū cor seculare et carnale p̄tinue fluctuat: quia anchorā sp̄i in celeste desiderū nō fugit: vbi omnia bona abundāt et p̄petue durāt. **Q**uapropter charissimi fratres ex quo nemo pro certo nouit. quid de futuris sibi vtilius sit aut magis p̄ salute anie sue expediat: tutius est et honestius vti consilio sapientum et experiorum et precipue prelatorum nostrorum ac seniorum: qui habent scientiam scripturarum et experientiā periculorū de se et d̄ alijs multis. **S**epe enim diabolus instinctu maligno: deuotos etiā sub specie boni decipit. **N**ullus ergo in deserto suo et imaginatōe priuata capitosus sit: nec in p̄prio videre et naturali ingenio animose abūdet: sed etiā in paruis rebus nō satis clare sibi notis timore peccat: cōsiliū querat. cū deliberatōe agat. mortuū suū dicat: latēs mentis vultus aperiat medico credat: sub fictis verbis semetipsum non decipiat: non aliter ore dicat q̄ in corde habet: quia scriptum est: perdas omnes qui loquuntur mendacium. **E**st regula iuris qui male narrat nihil impetrat: sed omni beneficio indignum se facit et suspectum q̄ pluribus reddit. **B**agna et laudabilis prudentia est. industrie proprie renunciare. humiliter superiori obedire: doctiori credere experientiori acquiescere: et in omnibus bonis deo placitis hylarem se semper exhibere. **N**ec timēdum tibi erroris periculum vbi pia intentio prelati excusat obedientem discipulum. **D**e minimis omnibus religiosis christo obligatis secure suadendum: vt totū negotium

plexitatis sue. totū desiderū deuotionis. totum studiū lectōis. totum otium p̄templationis: oēm fructū p̄dicationis sue. et quicqd̄ boni mente cōcipiunt: primo studeāt deo in secreta ofone p̄itare: deinde hoc idem fideliter plato suo sicut vicario xpi in aperta confessione humiliter exponant: et indubitanter ipsis cōmittant quid facere debeant vel dimittere. **N**am p̄fecta obediētia de suo p̄prio questu nihil habere debet: nec paruum nec magnū cum amore vicioso possidere: quatenus omni cupiditate et comoditate euulsa: p̄ posse liberū volatū aīa habeat ad celum. **H**uic xps iam viuere est: et mori p̄ xpo maximū lucrū. **E**sse vere cū xpo vnicū desiderū: et felicissimū bonū. **F**rēs semp̄ in corde firmi ter teneatis verbū sapientis salomonis: qui simplicē obediētiā cum resignatōne p̄prie voluntatis p̄fert oibus sacrificijs dicēs. **B**elior est obediētia q̄ victima. **E**t item. **O**mnia fac consilio: et post factū nō penitebit.

Exemplum.

Rant duo deuoti frēs in cōgregatione dauentriensi studio vacantes loquebant̄ pariter de virtute obediētie. **D**ixit ergo vn̄ alteri socio suo. **S**emp̄ mihi male successit: qm̄ neglecta cōsilio feci voluntatē meā. **R**ūdit alter. **N**ec me penituit: q̄ bonis cōsilijs acquieui. **N**oui fratē senem qui in iuuetute sua seniorū verbā valde libēter audiuit: s̄ de hoc multū doluit: q̄ multa obliuioni tradidit.

ExPLICIT sermo octauus. **I**ncipit nonus. **D**e spūali militia contra vicia

Cum audieritis prelia et seditōes: nolite terreri. **D**ilecti frēs i hac vita inter hostes versamur: et ex oī pte bellū nobis instat cōtra vicia gerendum. **Q**uotidie tentamur et impugnamur nūc quidē molliter. nūc acriter. sp̄ autē piculose et neq̄ter: diabolo nob̄ vbiq̄ insidiāte et infestāte. **N**ull̄ q̄pe viuēs a tētatōib̄ et turbatōib̄ totalit̄ liber ē q̄ diu spūs i corpe manet s̄ quilibet cogit̄ etiā inuitus portare p̄odus diei et estus. **N**emo ergo ocio torpeat nemo a castris dei recedere cogitet: nemo aīa sine belli arma sua deponat. **A**ccingat̄ noui miles ense nouo in seruoze spūs i corpe diabolū pugnaturus: pugnet fortiter in gladio bis acuto: timorē pariter et amorē dei in mēte habēdo: secretū ofonis querēdo: publicū et oīū sūme vitādo. **N**emo enim corona blif̄ in celo nisi q̄ legitime certauerit p̄tra p̄-

fiones suas et vicia in hoc mūdo. **E**ntis nouus est nouus feruor scē deuotōis: q̄ a p̄ncipio cōuersionis sepe dat̄ benigna sc̄ispūs illustratōe nouis militibus: ad p̄liandū fortit̄ p̄tra tentatōes futuras. **L**auceat ergo diligēter nouitius ne deuotōis gratiā p̄dat torpore infectus: s̄ of tpe ad spūalem pugnā se p̄paret et oret sepi: vt sit vnus de electis abrahe vernaculis. qui hostes suos vicit fide et p̄ce armatus. **A**ciat gladiū suum frequēter innouādo primū p̄positū suum qd̄ accepit: nunc meditādo passionē d̄ficam: nunc martirij certamina et cruenta vulnera: nunc eterni ignis incendia. nunc demonū grandē horrorem: nunc intolerabilē picis ac sulphuris fetorē: nūc inferni p̄funditatē. nunc damnatorū flebilem clamorē: nūc oīs salutis desperationē. **H**ec si ad mentē venerint torporem excutiūt: cōcupiscentiā carnis reprimunt: viciōrū rubiginē p̄sumunt negligentiā redarguunt: et ad spūalem p̄fectū et deuotōnis feruorē feruēter accendūt. **T**imeat ergo nimis tepidus religiosus: restringat se vagus et dissolutus: ne veniat in illū locū tormentorum vbi nullus est exitus nec misericōdie locus. **N**ūc vbi i tpe grē negligentias p̄teritas corrigere studeat: secretariū cordis sui p̄ humilē confessionē et deuotā ofonē purget: recolligat se p̄ sacrā lectionē et frequentē cordis cōpūctio nem: refrenet verborū leuitatē p̄ silētij custodiam: refortet interne pacis trāquillitatē p̄ externoū negociorū obliuionē: expellat irruētes sordes malarū cogitationū p̄ puram celestij meditationē: et ad placandam citius dei offensam: verā teneat humilitatē. **H**ec p̄tinent ad viriles et bellicosos tyrones: q̄ propter tres hostiū cuneos iubenē in armis stare: et cōtra carnē mundū et dyabolū p̄ totā vitam suā strenue dimicare. **B**ellare et oportet cū adiutorio dei instāter orando: a delicatis abstinēdo. patiēter aduersa tollerādo: sicut fecerūt oēs sc̄i. et p̄cipue martires xpi: q̄ fortissime certādo vicerūt aduersarios suos benigne patiēdo: atq̄ post multa improperia et tormēta innocēter moriēdo. **N**ō attēderūt ad amicos et parētes carnales: nō ad diuitias et honores tpales: s̄ ad eterna premia ad celestes thesauros. ad coronas triumphales: et ad imarcessibiles glorias p̄merēdas. **E**t enim p̄ trāsitoria tormēta: meruerūt sine mora migrare ad gaudia sempiterna. **N**ūc gaudēt aīe eorū i celis: q̄ vestigia xpi secuti sūt in cōrumelijs et grauissimis penis. **C**ertas

uerit etiam scilicet confessores sobrie iustet pie viuendo: sepe ieiunando. uigilando orando. meditando. studendo. gemitendo. plorando. p suis pctis et aliorum supplicando. oblocutiones: de tractationes. derisiones. murmuraciones. minas. exactiones. damna et iniurias sustinendo: in fide recta. spe firma. et charitate pfecta usque ad mortem pseuerando. ¶ Certauerunt etiam scilicet et solennes sancte ecclesie doctores. contra hereticos et varios errores disputando. uerbum dei sedule predicando: libros scribendo. studendo dicando: questiones mouendo. dubia soluendo. obscura lucidando: uiciosa refutando. salubria proponendo. recta et uilia hominibus pfuadendo: a curiosis intricatis et infructuosis que stunculis simplicibus phibendo: pigros excitando dueros concipiendo: tristes consolando. debiles confortando: ac bonum exemplum uiuendi alijs quotidie exhibendo: ut quod uerbis suadere non poterat: pbiis actibus affirmaret. ¶ Certauerunt etiam sancti heremite et monachi et diuersorum ordinum pfessores. seculo renunciantes uanitates mundi et delicias carnis spernentes gloriā et honorem tpalem concalcantes: tumultus hominum fugientes. solitudinem diligentes. pro patria relinquentes: cruce suā tollentes: corpus suum p abstinentiam castigantes. linguam silentio refrenantes: euaginatōes et discursus deuotantes uolentiam sibi p singulos dies inferentes: iugo sancte obediētie se sponte subiicientes. in claustris sub regularibus disciplinis stricte uiuentes: aplicam pfectionem imitantes et ppter xpm quādiene crucifixioni se tradentes: oibus inordinatis affectibus et pprijs motibus pfecto corde reluctantes: nil sibi ex oibus caris uirescibilibus libris uel uestibus priuato amore retinētes. Nil quippe pfecti. nil salubrius. nil uilius. nil laudabilius. nil securius et quietius. p bona pscia et pace cordis habēda. que ut religiosus deo deuotus et pfectus monachus oī hora sine contradicōe sine mora. sine fictione. sine auersione promptez libeter plato suo obediat: seipm fortiter vincendo humiliter sbiciendo. patienter onerosa et insuauia supportando. Ad istam pfectōis uiam seruandā. requirit magnus certamen contra sensualitatis inclinationē: contra ppriū sensum prudentiam. contra malā suā cōsuetudinem et carnis libertatē. que inuite uult alijs subdi et regi et artari: sed potius querit spaciari in cunctari et deliciar. Hec enim ualde contraria sunt legi dei et rōni. et cōi paci fratrum: ac bono regimi claustrali. Quapropter multā lauda-

bilis et uere amabilis reputabitur simplex obediēs frater: qui hylari uultu et corde beniuolo paratus est oibus obsequi exēplo iesu xpi seruās legē uite et discipline p salute aīe sue in ordine regulari. Rursus multū culpabilis et rephēnsibilis est astutus frater in sensu suo abundās: qui non obedit humiliter suo plato reuerentiā et subiectionē ei exhibēdo. Uell qui inuite ac victo corde obedit: et leuit murmurat. Hunc xpus pfi suo obediēs grauer arguet: et sepe in p̄senti duriter vindicare sollet. Nam ipse plato ecclesie dicit. Qui uos audit me audit: et qui uos spernit me spernit. Ad ergo aplis dixit hoc etiam successoribus eorum et ceteris platis dicit: hoc et in monasterio rētoribus loquitur: iubēs subditis ut obediāt ppter deū. ppter magnū meritum et bonū exemplū: quod oibus obediētibus dabit gratiā et eternā gloriā: inobediētibus xpo et pueris cōfusione et penā eternā. ¶ Uerusnamq obediēs et p̄tibus sublimioribus a deo cōstitutus se subdēs: cōparat sapienti negotiatori: qui i oī loco et foro uenali cogitat lucrū suū augere. et dāna p̄cauere: meliora nūc cōparare et uilioribus non implicari. Sic etiam religiosus uinculo obediētie ligatus pensari debet et conari in oī ope et negotio sibi commisso: ut fideliter agat nil omittendo quod deo placet: et plato sibi p̄mittit. Tunc enim maxime in bono p̄fici et meritū suū ampliari: si uisibilia mundi spernēdo celestibus intendit: si obediēre ad alterius nutū p̄ cunctis opibus reputat aīe sue lucrū. Melior est enim obediētie fructus: que pprie prudentie cogitatus subtiliter auisatus. Et multo fructuosior est relicta uolūtas. ppter deū: que studiū longum et psalteriū plectū. Būis igit religiosus cuiuscumque ordinis et status: que xpm sequit modo p cruce et carnis uolentiā semp obediēre paratus: quā in fine obitus sui recipiet cū scis cōfessoribus speciale p̄miū i celis: xpo p̄mittēte dicēte his uerb. Euge fue bone et fidelis: quia pauca fuisti fidelis: intra i gaudiū dñi tui. Non ergo dedigne homo uilis et ignarus puluis et cinis futurus. se subdere et obediēre hominibus salubria suadenti: quādo angelus obedit angelo uino nutu aliquid sibi influenti. et sanctus gabriel missus a deo uenit nunciare marie incarnationem christi. Sed hoc amplius mirandum est et omnibus nobis propostū ad imitandum: quod deus homini obediuit. seruauit. et ad uilia et infima se hūiliter inclinauit: ne alicui q̄tumcunq magno docto uel no-

bili graue sit obediēre maiori. aut etiā equali uel minori: cū xps hec oīa prius fecerit. Obediuit namq ioseph et matri relinquēs tēplū et doctores ubi poterat habere fauorē et honorem: descenditq cū parentibus in nazareth et erat subditus eis: ubi multis amicis que magis esset māst diu incognitus. ¶ Certauerunt etiā fortiter contra hostes suos sacre uirgines et uide continentēs: que seculi uanitates et carnis voluptates ac diabolicas tentationes in etate puellari et sexu fragili uicerunt amore iesu xpi: oīonibus uigilijs et ieiunijs insistētes. mūdāna cōsortia et colloq̄a inutilia uitātes. corpa sua castigātes. ab oī ornatu superfluo abstinentes: soli deo sincera mēte et casto corpore placere cupiētes. ad celestes nuptias p̄fctā desideria et interna suspiria quādiē se p̄parātes: deuotīs meditationibus hymnis psalms tanq̄ floribus albis thalamū cordis adornantes cōtritōe et cōfessione maculas cōscie lauātes: et ad celestis et inuisibilis sp̄s p̄sentiam incessanter cum gemitu et ardenti amore anhelantes. ¶ Sacra trophea uirginū: o fortia bella puellarū. uidiuarū et nobiliū dñarū que ppter amorē castis sponsi et angelice puritatis pulcritudinē seruandā. p̄tempserunt nuptias terrenas. amicitias uiroium. patri monia parentū. solatia filiorum. cōuiuia cōgnatorū: ornāmēta uestitū splendorē gemarū copiam uasoz. anulos aureos. ciphos argēteos. uarias suppellectiles. cortinas sericas. sedes depictas. ministeria seruozum. comitū uas ancillarū. organa musicorū: spectacula ludozum. et oīa delectamenta gaudiorum mūdānoz: que offert et ostentat uanus et lubricus hic mundus insipientiū oculis. Hec enim nihil p̄ferunt nec p̄sunt amatoribus suis: qui letant in perituris et ludicris rebus fallatjs et doloribus plenus. Felix igit caterua sanctarū uirginū: que cuncta seculi huius gaudia et corpis ornāmēta tanq̄ stercoza repudiā: et studuit p̄ uita eterna: et magis cum angelis et archāgelis cōcupiuit beatificari in celesti gloria. ¶ Vere beata contio uirginalis sepius. que in suo gradu stabilis p̄mansit: et usque ad sanguinis effusionē uicjs ac tyrannicis legibus contradixit. Ideoq̄ speciosissimas in celo coronas p̄ciosissimas gemas et margaritas in celo coronas p̄ciosissimas sui a xpo p̄cipere gloriose laude p̄meruit. Quis etenim digne et sufficienter poterit explicare quales sepe angustias p̄tulerūt in corde: quales tentationes in carne: quales suggestiones demo-

nū sentiebāt in ofone: qui eas a castitate xpi ad delectationes instigabāt. Heu quāta consilia machinatus est sathanas p̄ amicos suos. p̄ matronas blādientes. p̄ multiplīces quoq̄ derisiones et terrores ut seducerēt eas et traherēt secum p̄ breues delicias ad penas infernales. Sed xpo auctore miserante et iuuante nil ualuerūt contra uirgineas acies diabolica figmenta: nec hominum impiorum clamores nec uranorū uerbera: nec arma mirantina mortes. Quā charitas xpi fortior omni armatura dignior omni honore: pulchrior oī decore. suauior omni melodia: tam uehementer ardebat in uirgineis cordibus et femineis turmis signo crucis armatis: ut nec ignis nec uerbera. nec bestias nec carceres. nec famē nec mortē pati timerent: quatenus firmam fidem et castitatis gemmā puro corde et corpore p̄petuo cum honore in celis cōseruandā cōseruarent. Hec igit beatorū martyrum certamina. sanctorūq̄ confessorum longam et durā abstinentiā. et p̄cipue sanctarum uirginū castimoniā. patientiā ac p̄seuerantiā ad imitandū uobis p̄ponere debetis: et ad resistendū uicjs et passionibus uiriliter uos armate. Honor oēs in charitate: ut pro scuto lutaminis sanctorū suffragia non negligatis: ne in tentationibus uis deficiat: largiente dño ihesu xpo oīm bonozū remuneratore Amen.

¶ Explicit sermo nonus. Incipit decimus. De uarijs bellis et periculis huius uite.

¶ Caro concupiscit aduersus spiritū. spiritus autem aduersus carnē hec est sibi inuicē aduersarij. Dilecti fratres superiorem sermone pauca de spiritu rituali sanctorū militia audistis: nunc consequenter de diuersis bellis aliquid dicēda sūt ad cauendū laqueos et dolos serpentis anti qui nequicia plenus tanq̄ leo rugiens circuit querens quem deuoret: et specialiter contra nouellos milites xpi atrociter fremit. Inuidet enim eis gloriā regni celestis. Unde ipse subito per supbia cecidit cū multis cuius p̄suasione pestifera plures decipiunt: et quibus famosi uiri in scientia et regimine sublimati errauerūt uana gloriā infecti: qui hominū amicitia tracti lapsi sunt et grauer vulnerati. Cauete autem nouiter conuersi fratres a duobus p̄cipue malis: scilicet a desiderijs carnis libus repente irruentibus per quinque corporis sensus: et ante supbia mētis p̄ appetitū ualde laudis: ne gratiā in te deuotiōis p̄datis

cum mercede terne retributionis. **A**littia nostra fratres charissimi non est carnalis potentia: sed benigna omnium iniuriarum pro christo sufferentia: non secularis sapientia: sed humilis obedientia: non corporalis commodi exquisitio: sed carnis afflictio: non laboris subtractio: sed prave delectationis mortificatio. **S**i queritis quod diu durabunt bella ista inter carnem et spiritum. inter diabolum et hominem. inter mundum et christum: dico secundum euangelium et apostolum: usque ad ultimum vite nostre terminum et seculi consumationem. **D**ixit enim christus ante passionis sue horam: tristis est anima mea usque ad mortem. **E**t ad discipulos in ultima cena. **I**n mundo pressuram habebitis. **S**i me persecuti sunt: et vos persecuti erunt. **E**t ideo eos confortans ad patientiam et perseverantiam: ait amicis de suo recessu quatuor. **N**on turbet cor vestrum neque formidet: quia vado parare vobis locum: ut vbi sum ego et vos sitis mecum. **S**ed interim dum estis in mundo teneatis patientiam: pro forti scuto: et verbum dei pro gladio acuto: et locum fidei in omni periculo. **C**onfido semper in deo. **O**remus ergo fratres ut gratiam et misericordiam inueniamus in conspectu domini nostri iesu christi: doceatque nos artem certandi contra passionem et vicia nostra: quae nos impugnant et tentant quod diu in carne vivimus: et corpus nutrimus. **D**icitur vniuersis cum dauid in psalmo quod diabolo insidiante tentat aliquis victor: vel molestatur ab homine peruerso. **D**omine expugna impugnantes me ne deficiam sub onere: quia sine te non valeo resistere nec sustinere. **Q**ui enim sepe tentatur et in tentatione sua ad christum cito confugit et orat: pro gratia eius liberabitur. confortabitur. et prevalebit: multumque proficiet in virtute patientie: et maiorem coronam pro forti certamine recipiet. **Q**ui autem raro aut nunquam tentatur: nec propriis nec alienis maliciis molestatur: hic angelus potius dicitur esse quam homo terrenus. **H**uius habitatio vorius in celo querenda est quam in terra. **N**am ibi summa pax et concordia: hic autem pax rara brevis leticia: quies modica: turbatio frequens: grauis cura. et incerta victoria. **N**on tamen desperandum est: quia pro minimo labore et dolore dabitur gaudium sine fine. **S**ed multitudine bellorum et hostium nostrorum fraudes: quis poterit evadere? **N**ullus nisi a deo illuminatus fuerit: et bene eruditus in scripturis sanctis: sicut paulus qui ait. **N**on ignoramus astutias eius. **A**udite tamen pauca de bellis bonorum et malorum ex divinis libris ad cautelam et eruditionem vestram: ut cautiores semper sitis ad resistendum periculis malorum: et fortiores ad perseverandum

in semitis iustorum. **P**rimum bellum incepit per angelos in celo: quoniam lucifer pro superbiam voluit altius se extollere et assimilari altissimo: et quasi in propria virtute gloriari: et in se ipso singulariter delectari. **H**oc precepto in superni regis palatio: sanctus michael et angeli eius indigne ferentes arrogantiam superbientis luciferi permoti sunt zelo iusticie: et elecerunt omnes superbie ciues de finibus suis. **N**on enim debuit aliquis angelorum quantumlibet magnus supra creatoris sui magnificentiam se erigere: nec factus factori suo se equare: nec in decore sapientie sue temere gloriari: nec aburi donis altioribus a deo sibi gratuito collatis. **Q**uia ergo sathanas pro tumore superbie se nimis extulit vane gloriando. et sedem suam supra ceteros elevando: iusto dei iudicio cecidit de felici societate sanctorum angelorum in abyssum inferni et carcerem damnatorum. **D**e quo salvator ad discipulos ait. **V**idebam sathanam tamquam fulgur de celo cadentem. **D**e cuius terribili casu et irrecuperabili lapsu: beatus iohannes euangelista loquitur in apocalypsi dicens. **F**actum est prelium in celo: michael et angeli eius preliabantur cum dracone: et pictus est draco in terram. et angeli eius cum illo missi sunt: et non est inuentus locus eorum amplius in celo. **E**cce quanta meruit superbia dyaboli: qui pietus est a facie dei celi ne videat gloriam dei. **Q**uare sine dubio consequi non poterit: qui in seipso voluerit gloriari. **H**inc etiam ysaias manifeste de reproborum perditione exclamat. **T**ollatur impius: ne videat gloriam dei. **C**ertissimo exemplo iam patet quod maxime extollentia superborum deo displicet: qui angelis superbientibus non peperit: sed eternis eos ignibus tradidit cruciandos omni spe venie ablata. **H**eu quam severa sententia superni iudicis: proijci a iocunda facie diuine maiestatis et perpetue felicitatis: et semper comburi acerrimis flammis que non possunt extinguari aquis nec remediis mitigari. **Q**uapropter vivum quod formidandum est de tam seверо dei iudicio in angelis superbientibus eternaliter damnatis: sed potius cum psalmista confidendum et orandum. **N**on veniat mihi pes superbie: et manus peccatoris non moveat me. **E**t iterum **N**onne deo subiecta erit anima mea: ab ipso enim salutare meum. **S**ecundum bellum incepit in paradiso primo homine formato: scilicet inter diabolum et hominem. inter eum et serpentem. **N**am diabolus invidens hominem adhuc innocenti

posset obtinere ascensum celi per obedientiam mandati: accessit in specie serpentis eum callida questione ad mulierem. quam novem: rat infirmoorem et viro molliorem: ac blandis verbis et astutis persuasionibus seduxit facilliter sibi credentem. **S**ed preceptum in tali articulo non attendente. **S**ed pro dolor homo bene a deo perditus et in optimo paradisi loco possessus: per transgressionem sacri mandati. perdidit innocentiam statum et maxime quietis locum: ob vniuersi viliissimi pomi morsellum. **I**deoque grauius deum offendens mortis incidit sententiam. et multam corporis et anime meruit miseriam: sicut iam veraciter nos omnes filij eius expimus: patimur et dolemus: qui vicio originalis culpe in quantum corrupti et statim de pomis: quod diabolica nequicia seductus et mortalis peccati veneno intorcat. multis vulneribus sauciatus est: scilicet fame. siti. frigore. calore. labore. sudore. peste. languore. et mortis horrore. **H**eu etiam paradysum perdidit et celum ob inobedientie culpam: per serpentis fallaciam et mulieris insipientiam. **Q**ue nimium credula verbis dyabolicis decepta est quibus modis in quantum sensibus corporis: scilicet per auditum falsi sermonis. per visum pulchri coloris. per tactum pomi noxialis. per odoratum boni odoris et per gustum dulcis saporis. **S**ed quod peius est gustato pestifero cibo. deceptus vterque virum suum blandiendo et tradendo ei fructum illicitum: sub pena mortis ambo: bus interdictum. **H**oc autem malo temere perpetrato: iratus est deus expellendo eos de paradiso voluptatis: de amenissimo et quietissimo loco totius orbis: et ad agendam penam detruisit eos in huius mundi exilium tamquam in carcerem. ad manducandum panem doloris et laboris: cum cunctis diebus vite eorum. cum vniuersis filijs posteris suis: ex eorum semine nasciturus. **I**stud bellum inter diabolum et hominem tam diu durabit: quod diu humanum genus versatur in terra. **E**t donec compleatur electorum numerus: non cessat malignus spiritus persequi bonos sibi contrarios. **S**ed tamen plus et misericors dominus deus homini lapsus participans: ait ad serpentem tortuosum. inuidiosum et maliciosum. **I**nimicitias ponam inter te et mulierem: et semen tuum et semen illius: christum designans ex femina nasciturum: et genus humanum redempturum. **I**psa inquit proteret caput tuum: et tu insidiaberis calcaneo eius. **E**x his verbis patet nequicia et malicia dyaboli contra nos: quia non est sibi credendum nec secum fabulandum. nec cum eo disputandum: quia callidior est omnibus astantibus in terra: et subtilior omnibus studentibus in scholis

et seculi negotiis. **C**auete novitium caput serpentis: initium tentationis: latet sub herba virus serpentis: qui sepe venit et decipit puerum sub specie pulchri pomi intus fetentis. **N**on solum autem simplices et laicos decipit sed etiam doctos et magistros nominatos atque claustrales: varias eis ingerens vanitates. **T**entat quasi quotidie per quinque corporis sensus: nunc per carnem alluciendo: nunc per spiritum elevando: nunc per iram indignando. **N**am enim facit homines rixari propter honores et diuitias: aut letari in delictis aut nimis tristari in aduersis et damnis terrenis. **H**ec sunt opera dyaboli: qui cecidit per superbiam de altitudine celi. **I**psa fecit filios israel murmurare propter laborem et penuriam ciborum in deserto: persuasit iudeis sacrificare ydolis in templo deo consecrato. **I**psa tentauit christum tribus vicibus post longum ieiunium seminavit zizaniam inter triticum: inter apostolos traditores: inter discipulos murmuratores: inter dyaconos seductores. inter fideles fidei persecutores. **I**psa seduxit iudam per furtum: de furto traxit ad laqueum: de laqueo miserum duxit ad infernum. **I**bi nulla est redemptio: nec vllum refrigerium. **H**eu omnes consentientes sibi alliciat ad peccandum contra deum et proximum: atque post multa mala suadet perdere seipsum: negligere celum et diligere mundum. **Q**uis est qui monachum trahit ad seculum: et ad tumultus hominum? **D**yabolus insidiator: animarum. **Q**uis clericum de choro trahit ad forum? **D**yabolus omnium doli artifex diuinum cultum impedire cupiens. **Q**uis laicum conuersum de labore trahit ad otium et fabulandum? **D**yabolus circuitus orbis ut inueniat aliquem foras vagantem et parum vel nihil pro communi laborantem. **Q**uis pigrum in lectulo retinet: ne suscitatus cito surgat? **D**yabolus claudens oculos somnolentis. ut parum adhuc iaceat et somnolentie sue satisficiat. **G**audet enim de pigritante: et sepe tarde veniente. **Q**uis discordias inter fratres seminat: et suspiciones multas in eis generat? **D**yabolus pacis turbator. litis amator. nequie inuictor. mendacium pater: veritatis obscurator. dolositas auctor. parcialitas suscitator. **Q**uis docet amare delicias. vitare labores. concupiscere honores: bene comedere et bibere. et ornate incedere? **D**yabolus incitator gula. commotor ire: castitatis perditos. clericorum insidiator. monachorum tentator. virginum molestator. continentium impugnator. innocenti seductor. simplicium derisor. sapientium subuersor. bonorum detractor: prauorum comen-

ignaris: prudētes cum fatuis. validi cū infir-
mis stabiles cum incōstantib⁹. modesti cum
discordantib⁹: et sic de alijs multis vicijs et mo-
ribus hoīm bonoz et prauoz. iux illud psal-
pphete. Habitabit lupus cum agno: et par-
dus cū hedo accubabit: vitulus et leo. et ouis
sū morabunt: et puer paruulus minabit eos
fiunt autē hec oīa tam p̄spera q̄ aduersa cū
bonis et malis similiter in hac vīsa p̄missione
diuina: ad ostendendū occulta iudicia dei in
oibus vīs suis: vt probent electi et purgent
deuotū p̄ malos: et nō sup̄biant de bonis sibi
collatis. Viuunt mali cū bonis. vt p̄ exem-
pla bonoz p̄uocent ad emendationē morū
suoz: et nō habeant excusationē per ignorā-
tiam bone vite discipline: quā vident in bo-
nis sibi p̄iunctis. Quidē valde incōstantes
sunt: et cito mouent in odiū vel amorē ex leui
verbo vel facto alterius. Rident p̄ leui fabu-
la: et p̄ musica volante irascunt. Quidā p̄ re-
creatione querūt hoīes: vt amittūt deū et san-
ctos. Non est paruū dānum: p̄dere deuotio-
nis grām p̄ multiloquiū. Quidā de aliorum
malis loquunt: et suos defectus emēdare ne-
gligunt. Quidā de futuris bellis terrarum
p̄eloquūt: s̄ melius esset q̄ de bellis cōtra
vicia cogitarent et qualiter illa vincerent. Si
eterna bona et mala ad cor trāsferent: oīa tēpo-
ralia citius euanescerent. Qui de mūdo sunt
de mūdo loquūt: et que xp̄m diligunt et de
celestibus cogitant: et alijs celestia q̄ amāt li-
benter denūciant. Stulti stulta et vana refe-
runt: et leues corde libenter leuia audiūt. bo-
num ē ergo de friuolis rebus et incertis euē-
tibus tacere: et deo oīa occulta iudicia sua cō-
mittere: sine cuius p̄uidētia nec folium arbo-
ris cadit in terra. Nec sine causa iustus p̄mi-
tur: nec paup̄ spoliatur: nec innocens occidit.
Nemo de deo iuste cōqueri habet: q̄ oīa iu-
ste sapiēter et prouide disponit: licet hō vias
iusticie eius nō cōprehendat. Qui enī spem
suam in deo firmiter ponit. bene statz nō va-
cillabit: qualiter cūq̄ res in mūdo transeunt
Unde ergo lites et bella inter hoīes? Hōne
et cupiditā carnis et sup̄bia spūs? Radix
enī oīm maloz cupiditas. Que si refrenata
non fuerit: ad innumera mala perducit. Cū
enim desiderata bona negantur. aut habita
subtrahunt: fit animus tristis. exurgit latēs
passio litis in corde: et indignatio apparet in
vultu. et vox dura erumpit ab ore. In nobis
ergo est materia litis et discordie fomes: scilicet
cupiditas rei. amor habēdi. timor perdēdi.

di. dolor boni amissi. Malus x̄o et impatiēs
plus nocet sibi q̄ alijs: et magis ledit a seip̄o
intus. q̄ ab alijs foris. Omnis passionatus
on⁹ sibi p̄sibi est et turbatio cordis: vbi cūq̄ fue-
rit siue solus siue cum alijs multis. Cōtinua
et domesticalis nostra hec est quia caro nra
non est subiecta spiritui scdm̄ rectam rationē
bene viuendi: nec spiritus perfecte subditus
est deo: scdm̄ omnem voluntatem suam. sibi
soli intime placendi hic et in eternū. Sed dra-
bolus maliciosus q̄ escere nescit: et vbi ipse nō
venit nuntū occulte mittit: vt pacem aliorū
turbet. aut callide decipiat. Aut enī a bono
retrahit. aut ad malū incitat: aut falsa p̄ve-
ris suggerit: aut de veris dubium facit. Sed
fallit qui sibi credit. Quid aliud habet age-
re: q̄ per mundū discurrere et hoīes tentare.
et bonos verare? Sed qui in deo confidunt
et ad orationē cito recurrunt: omnia consilia
eius tam q̄ arancarū tela xp̄o iuuante distrū-
pere possunt: et in nullo timere debēt minus
maloz. Nemo securus a laqueis tentationū
q̄ verus humilis. perfecte obediens. et paup̄
peregrinus: qui nil commodi tēporalis que-
rit: nec bona mundi p̄cupiscit. Quis est hic
et vere laudabimus eū? Q̄ laudabilis vir-
tus humilitas: que laqueos dyaboli euadit
omnes. Quā preciosa et decora virtus casti-
tatis: que carnis illecebras vincit cum oibus
mundi pompis. Magna virtus paupertas
spontanea: qua emitur celum sine pecunia.
Nobilis virtus patientia: p̄ qua vincunt oīa
mundi aduersa. Sublimis virtus obediē-
tia cui sepe obediūt elementa et que vident
homini impossibilia.

Exemplum obedientie.
Quit deuota quedā priuissa in ordi-
ne regulariū quodaz tēpore ex febris
bus valde infirma. Cuius doloribus
vna iuuenula foroz cōpatiēns: etiam lacry-
mas fudit. Que secrete intrauit chorū pro-
sternens se ante reliquias sanctorū. orans ob-
nixe vt mater cōualesceret: et ipsa p̄ ea febra
citaret. Et statim factum est ita. Nam oratio
ne cōpleta iuuenula cepit egrotare. et p̄uocata
sa eodem die et deinceps recōualuit. Audies
autē mater p̄summa iuuenulā infirmari. voca-
uit eam querens ab ea quid egisset aut cōme-
disset. Que respondit. Nihil mali comedi.
Sed cogitavi et rogavi dominum q̄ melius
esset vt ego pro vobis infirmarer: et vos sana-
tūc essetis deuota mī cūz bona fiducia quā
in deo habuit ait. Ex parte dei precipio tibi p̄

obediētā: vt amplius non egrotēs. Quarū
preces deus exaudiens dedit vtriusq̄ salutē
ad sancti nominis sui inuocationē laudem et
honorē. Amen.

Exemplum patientie.

Quidam frater interrogauit quendā
peregrinū delonge venientē dicens
Dic mihi bone amice: qd boni in via
vidisti et vidisti. Respondit. Patientiā pau-
perū audiri a multis satis laudari: s̄ a pau-
cis vidi imitari. Quid plura? Aut inter deli-
cias cōperi spinas int̄ honores vidi dolores
et inter diuitias inueni frequētē lites: et cu-
ras magnas. Est ne aliquis liber ab his ma-
lis? Aut tristis. Pauci admodū in dieb⁹ istis
s̄ si plures sunt: ignoro. Beati igit religio-
si qui sciunt paucioribus cōtentari: et a nemī-
ne honorari cupiunt. nec laudari. Deus enī
erit merces eoz. Nam raro mihi talis occur-
rit qui de proprio damno non doluit: vel de
proximo suo nō est cōquestus. Verūtamē s̄
est alicui par in hac vita speranda: tunc eam
verus humilis habet: qui iniurias paciēter
sustinet et tacet. Qui vult ergo habere pacē
et bonā cōsciētiam: relinquat p̄ amore dei vo-
luntatē suam: et discat paciēter ferre iniuriā
et hominū despectionē. Sic enī xp̄s fecit por-
tando p̄ nobis ignominiosam crucem: et obe-
diendo patri vsq̄ ad mortem.

Explicit scda pars sermonū ad nouicios
regulares.

Incipiūt tituli scie partis eodē s̄monū.
De cruce quotidie tollēda in religioe assum-
pta.

Sermo primus.
De veneratione et cōmemoratione beate ma-
rie virginis. S̄ secundus.
De laude dulcissimi nominis iesu et dulcissi-
me matris eius marie. S̄ tertius.
De deuoto seruitio beate virginis et recorda-
tione nominis eius. S̄ quartus.
De dolore et consolatione beate marie virgi-
nis. S̄ quintus.
De excellentia meritoz et de p̄uilegijs bea-
te marie virginis. S̄ sextus.
De tribus speciosis vestibus beate agnetis
virginis. S̄ septim⁹.
De aurea corona in capite beate agnetis vir-
ginis. S̄ octauus.
In dedicatione templi. De quinque luminari-
bus templi. S̄ nonus.
De ornamentis et moribus ministroz in tem-
plo dei. S̄ decimus.
De quatuor conditionibus ad edificationē

et decorē dom⁹ dei p̄tinētib⁹. S̄ vndecim⁹.
Expliciunt tituli.

Incipit pars tertia sermonū fratris tho-
me kempis ad nouicios regulares. Sermo
primus. de cruce quotidie tollēda in religio-
ne assumpta.

Ichi autē
abst̄ gloriari: nisi in
cruce dñi nostri iesu
xp̄i. Dilecti frēs bea-
tus paul⁹ celestis se-
cretorū cōtemplator
et imitator ostēdit nob̄
in predictis v̄bis scē
cruce rectā viam bene viuendi: optimā do-
ctrinam aduersa patiēdi: firmā sumā scalam
ascēdendi ad celum p̄ inuictissimū scē crucis
signū. Hec est dicit amator suos in regio-
nem eterne lucis. eterne pacis. eterneq̄ beati-
tudinis: quā mūdo dare nō potest. nec dya-
bolus auferre. Horret hūana fragilitas pati
paupertatem. abiectiōnē. vilitatē. esuriē. labo-
rem. dolorē. angustiam. derisionē. que sepe
cōtingūt: et hominē prauant et cōturbant. s̄
hec oīa simul iuncta a deo nobis dispēsati-
ue trāsmissa salutarē fabricāt crucem p̄ multā
plicem penam: et veris cruciferis crucē suam
tollentibus. aperient celestis regni portam.
certantibus preparant vite palmā: et vincen-
tibus dant eterne glorie coronam. Vere
beata crux christi. que regem celozū portare
meruisti: et toti mūdo gaudium salutis attu-
listi. Per te demones fugant. infirmi curant:
pauidi cōfortant. viciosi mūdantur. pigri ex-
citantur: sup̄bi humiliant. duri cōp̄suntur:
et deuoti stetitibus irrogantur. Beati qui passio-
nem christi quotidie recolunt: et crucem suā
post xp̄m baiulare cōcupiscunt. Habent nūc
boni et religiosi fratres sub obedientia stan-
tes in quotidiana afflictione corpis et in res-
ignatiōe proprie voluntatis crucē foris aspe-
ram et amarā: sed intus dulcedine plenā: pro-
pter spem eterne salutis. et diuine cōsolatōis
affluentia tribulatis corde p̄missam. Quam
si cōtinue nō sentiūt. aut tardius influere p̄ci-
piunt: lōganimitē tamē expectare debent: et
diuini voluntati se resignare. Nā ipse meli⁹
nouit tps miserēdi et modū tribulatis subue-
niēdi: sicut medicus artē curadi: et magister
periciam regēdi. Habēt interni baiulatores
cruce magnā cōfidentia et gloriādi causam
in cruce iesu xp̄i: quia non de suis meritis et

operibus confidunt et saluari presumunt: sed de misericordia dei et meritis iesu christi pro peccatis nostris crucifixi: in que fideliter credunt et corde diligunt. quem ore confitentur laudant predicant. honorant: benedictum. **S**olet deus familiares amicos suos per crucem sanctam probare: utrum vere an fide cum querat et amet: et si mandata eius perfecte custodiant. **P**recipue tamen probatur per tollerantiam iniuriarum et subtractionem consolationum internarum: per mortem amicorum et damna rerum: per dolores capitis et lisiones membrorum: per abstinentiam ciborum et asperitatem vestium: per duritiam lectuli. et frigora pedum: per longas vigilias noctis et diurnos labores: per oris silentium et correptiones presidentium: per vernices mordetes et linguas detrahentes. **I**nter hec tamen consolatur per deuotionem meditationem dominice passionis: sicut multis deuotis in secreto copertum est. **R**epeistorum est gustare absconditum mel de petra: oleum in misericordia stillas de benedicto ligno sancte crucis: cuius sapor optimus. odor suauissimus. tactus sanissimus. fructus felicissimus. **V**ere dignissimum et preciosissimum lignum vite in medio ecclesie plantatum pro medicamine anime: **I**esu nazarene crucifixe: tu peccatorum vincula soluis: factorum animas libertas. superborum colla humilias: prauorum potentiam coteris. filioles confortas: incredulos fugas. pios eruis duros flagellas. aduersarios deprensos: elisos erigis. oppressos eripis: nocentes percutis. innocentes defendis: veraces diligis. medicos odis: carnales despicias. spirituales respicias: ad te venientes suscipis. ad te fugientes abscondis. **T**e inuocantes exaudis: te visitantes leuissimas: te querentes adiuuas: ad te clamantes confortas. **T**e honorantes honoras: te laudantes laudas: te amantes amas: te adorantes glorificas: te benedicentes benedixisti: te exaltantes exaltas. **T**e respicientes respicis: te osculantes oscularis: te amplectentes amplecteris: te sequentes ad celum perducis. **S**ed ve amatoribus mundi qui vestigia christi non attendunt: nec per viam sancte crucis ambulat: sed ad sua desideria complenda aurum et argenti congregant: que secum ferre nullatenus possunt. **T**e superbis et magnis in oculis suis: qui humilitatem deuotorum spernunt. simplicitatem derident: paupertatem misericordiam vocant. obedientiam paruipedum: patientiam a se repellunt. castitatem male custodiunt: et crucifixo contra rie viuunt. **T**e delicatis et curiosis. qui carnem suam nimis fouent et foris vestibus ornant:

et animam suam negligunt et peccatis maculant. **T**e auaris et ambiciosis: qui per terrenis bonis et honoribus multum laborant et sepe litigant: et per celestibus bonis et eternis gaudiis parum agere et pati possunt. **I**deo terrena frequenter subito perdunt: et celestia non acquirunt. **N**emo enim potest hic gaudere cum seculo: et ibi regnare cum christo pro nobis crucifixo. **N**on est seruus maior domino suo nec discipulus melior magistro suo: quem oportebat pati crucem et ira intrare in gloriam suam. **E**t certe per breuissima vite huius gaudia: sequuntur eterna lamenta. **E**t tunc duriter cruciabuntur in igne et sulphure: qui modo edunt laute et abunde: et bibunt vinum cum risu et dulcedine. **N**isi enim ante dominum penitentiam egeritis: omnes simul peribitis. **S**unt homines mortales qui suam fragilitatem non considerant: nec uilitatem luti in factum sunt cogitant: sed de nobilitate generis sui gloriantur: de diuitibus patribus intumescunt. de scientia et arte sua inflant: de fortitudine et pulchritudine presumunt: de regimine et prelatura exultant. de ornatis et varijs vestibus se delectant: de noticia et fama nominis sui letantur. de uisitatione amicorum consolantur: de priuatione sui honoris tristant: de aliorum felicitate et promotione sibi contrariorum torquentur. **S**ed heu hec omnia diligenter inspecta et veraciter pensata: vana sunt. nec aliqua reputatione digna: que subito casura et in nihilum reditura. **O**mnis quippe caro fenestru: et omnis status mundi tamquam flos agri cadit. arefcit et putrefcit: ac si nunquam hic ortus fuisset. **S**unt et alij multi vanis ludis intenti. crucis christi signo contrarij: et a sancte societate moribus et actibus valde remouiti. **Q**ui quasi insani gaudent in varijs mundi spectaculis. in psalterijs et citharis. in tubis et organis: currunt et saltant pedibus. plaudunt manibus: cantant vocibus. ridunt dentibus: et pre leticia cordis vix se capiunt in gestibus corporis: quia summum bonum suum constituant in ludis et gaudijs presentibus. **Q**uid si durable et deo acceptabile esset: nullum deus considerabile et laudabile foret. **S**ed heu que maxime fallunt homines tam reges quam principes populi: letantes in vanitatibus istius seculi. **N**am vanitas omnis homo viuens tamquam vmbra fugiens: et ros mane pertransiens. **Q**uid longi sunt isti a summo bono. a dulcedine dei: a melodijs angelorum: a semitis iustorum. a sanctitate religiosorum: et a spiritali gaudio deuotorum. **V**eniet veniet cito mors super eos: atque sciant. qui modo letantur quasi se-

curi essent: et cessabit omnis ludus et cantus in domibus eorum et plateis. **E**t gaudebunt pauperes infirmi et huic mundo despecti cum omnibus veris cruciferis amatoribus christi: qui carnem suam crucifixerunt cum vicijs et percussentibus in hoc mundo: ne cum impijs danentur in iudicio futuro. **T**e etiam vagis et dissolutis monachis. solo nomine et habitu religiosi: qui crucem suam cum murmure portant et inuite obediunt: cellam male custodiunt. silentium leuiter frangunt: labores fugiunt. otia diligunt: orationes breuiant fabulas prolongant: ad exteriora proni. ad interiora pigri: ad cogitandum bona torpidi. ad pensandum mala peluii: ad edendum et bibendum alacres. ad ieiunandum tristes: ad increpandum faciles. ad sustinendum debiles: ad honores cupidi. ad humilia verecundi: ad rigorem discipline auersi. et ad laxiora semper inclinati. **S**ed heu pie deus que filij huius seculi prudentiores sunt et feruentiores in terrenis acquirendis. augmentandis et conseruandis: quam filij lucis et serui sancte crucis. pro virtutibus colligendis et vicijs extirpandis. **O** utinam omnes saperent et intelligerent quam delectabile est deuotis exercitijs intendere scripturarum archana perscrutari: verba christi opera meditari. sepe legere. sepe orare. lecta et audita masticare: beneficia dei quotidie recolere: pro omnibus bonis datis et creatis etiam pro minimis deo regratiari: ad meliora semper tendere. ad celestia suspirare: et omnia terrena ex corde elongare. **Q**uid sanctum est in cauta custodia cordis stare: euagationes perferendas orationes et puras meditationes perducere: imaginationem mundi per imaginem crucis distriungere: tentationes dyaboli cum sancta cruce. clauis. et lancea repellere: motiones carnis spinis et flagellis acutis extinguere: iniurias illatas patienti animo ferre. damna et vituperia pro lucro anime reputare: et omnia gratiamina presentia pro amore christi leuissima ponderare. **H**ec enim et similia attente cogitare et niti exercere est crucem tollere: et in cruce christi et non in carne gloriari. **E**x dulci namque ligno crucis. dulcis odor celestis gratie effluit: qui cuncta seculi gaudia repellit. carnis delectamenta extinguit: cordis elationem premit. interne consolationis munera tristibus affert: iniuriam patientibus fortitudinem prebet: animos animos varijs modis verbis christi et exemplis quietat. **Q**uid religiosus frater quare punitaris et conquereris de grauitate crucis tue in vigilijs longis. in ieiunijs multis.

in labore et silentio. in obedientia: stricta disciplina: que pro profectu tuo et anime salute a sanctis patribus sunt deo inspirante vtiliter instituta: quatenus per ista secure et prudenter incedas: qui teipsum bene et virtuose regere nescis. **P**utas que tu sine cruce et dolore ad regnum celorum intrabis pre omnibus sanctis quod christus non potuit nec voluit. nec aliquis ex charissimis amicis et sanctis eius impetrauit. **N**am ipse dixit. **O**portebat pati christum: et ita intrare in gloriam suam. **E**rras plane in estimacione tua: nec attendis vestigia christi tibi ostensa: qui per crucem ex hoc mundo transiit ad patrem suum celestem. **I**nter roga quemlibet de victoribus et celestis regni ciuibus: quomodo venerit ad hanc gloriam dei perpetue possidendam. **N**one per crucem et penam. **E**ya dilecti fratres tollite iugum domini super vos amantibus suane et leue: amplectimini desideranter crucem sanctam omnibus virtutibus fluidam. celesti vinctioe plenam: ut perducatur vos sine errore cuius spe glorie in vitam eternam. **Q**uid vultis amplius? **H**ec est via et non alia: via recta via sancta. via perfecta. via christi. via iustorum. via electorum saluandorum. **A**mbulate in ea. perseverate in ea: sustinere in ea. viuere in ea: mori in ea. expirare in ea. **C**rucis christi vincit omnia dyaboli machinamenta: crux ad se trahit omnium fidelium corda: crux delet omnia mala. et confert nobis omnia bona: per ihesum christum qui pepercit et mortuus est in ea. **N**on est aliqua armatura tam fortis nec sagitta tam acuta et terribilis contra dyaboli potentiam. et seuitiam. quam sic timet sicut signum sancte crucis: in qua filium dei suspēdi fecit et occidi: qui innocens fuit et ab omni macula purus. **V**ere beata crux christi omni honore dignissima. omni amore amplexanda. amantibus leuis ad portandum onera. tristibus solaciofa ad sustinendum opprobria. penitentibus benigna ad dimittendum debita pro omni offensa. **H**ec est sanctis angelis valde honorabilis: hominibus multum amabilis demonibus nimis terribilis. despecta superbis. accepta humilibus: aspera carnalibus dulcis spiritualibus. incipida stultis. affectuosa deuotis. affabilis pauperibus. consocialis peregrinis. amabilis afflictis. consolabilis infirmis. confortabilis mortuis. **R**econdite ergo omnia sacra ihesu vulnera in secreta rio cordis vestri: que super omnia aromata sapiunt anime deuote in merore existenti: nec

solacium foris ab hominibus querenti. **P**ensa te etiam dolores beate virginis matris iesu stantis iuxta crucem: quibus multas tunc lacrimas cum intima compassione effudit cum multis feminis secum plorantibus: ut et ipsa memor sit vestri in angustiis vestris. **S**equimini christum per passionem suam et crucem ducentem ad eternam requiem et lucem: quia si modo estis socii tribulationis: eritis postmodum cum eo socii in mente celestis et perpetue exultationis. **P**lantate in ortulo memorie vestre arborem sancte crucis: contra omnes mortiferas diaboli suggestiones medicinam virtuosam proferentem. **H**uius enim nobilissime et felicissime arboris radix est humilitas et paupertas: cortex labor et penitentia: rami miscella et iusticia: folia veritas et doctrina: flores honestas et pudicitia: odor sobrietas et abstinentia: pulchritudo castitas et obedientia: splendor fides recta et spes firma: fortitudo magnanimitas et patientia: longitudo longanimitas et perseverantia: latitudo benignitas et concordia: altitudo charitas et sapientia: dulcedo amor et leticia: fructus salus et vita eterna. **B**ene ergo et digne in sancta ecclesia de sancta cruce cantat: quod nulla silva tale profert arborem fronde flore germine plena. **S**ed nec in ortis salomonis inveniuntur species talis nec herba tam valens pro medicamine omnis languoris: sicut arbor sancte crucis profert aromata diuine virtutis ad reformationem humane salutis. **H**ec est arbor fecundissima super omnes arbores paradisi benedicta: ramis pulcherrimis extensa: folijs viridibus ornata: fructibus vberimimis per mundum dilatata: altitudine tangens celos: profunditate penetrans inferos: latitudine ambiens montes et colles: magnitudine implens orbem terrarum: fortitudine vincens impios reges et filios dei persecutores: pietate attrahens debiles: suauitate sanans peccatores. **H**ec est vitis delicata: oliua fructifera: dulcis ficulnea: foris aspera: intus melliflua: in domo dei plantata: in humilitate radicata: in patientia probata: in obedientia consummata: in charitate confirmata. **H**ec est palma preclara digne christifera vocata: humero iesu baiulata: in monte caluarie alte deuata: a iudeis condemnata: a gentilibus deturpata: a impijs exprobata: a perfidis abnegata: a fidelibus lamentata: a pijs implorata: a deuotis multum amata: a religiosis summe venerata. **H**ec constantino imperatori celitus est ostensa: a sancta helena regina diligenter quesita: et cum magno gaudio in-

uenta. **H**ec ab eodem nobili christicola fuit amoroze amplexata: lacrimosa facie irrigata: et labijs puris affectuosissime osculara. **H**ec etiam deo mirabiliter disponente in multis locis signis emicat et virtutibus. **H**ec a regibus et principibus mundi: ab omni clero et populo adoratur queritur et honoratur: et per omnibus plagis et contumelijs ab impijs sibi factis a cunctis christifidelibus ampliori deuotione colitur et celebratur. **A**ttamen ex occulto dei consilio et prudentia: hec omnia pro salute mundi gesta sunt et ordinata. **H**ec enim matrem deuotam pie compassionis affectu sepe compungunt: sepe lacrimari facit cum imagine crucifixi aspicit: sepe cor amantis contumeliat: cum christum pro se vulneratum pensat. **B**eatus homo et fidelis seruus ille: qui sacra iesu vulnera in corde suo iugiter portat: et quicquid aduersarijs sibi obuiat: de manu dei hoc accipit et pie sustinet ut crucifixo saltem in modico conformis fiat. **D**ignus namque est a christo visitari et consolari: quod se studet passioni eius in vita et in morte plene conformare. **H**ec est via sancte crucis: hec doctrina nostri saluatoris: hec sapientia sanctorum: hec regula monachorum. **H**ic vita bonorum: hec lectio clericorum: hec meditatio deuotorum. christum humiliter imitari: pro christo mala pati: pro dulcibus amara sumere: honores spernere: contemptum equanimiter ferre: a delectationibus prauis abstinere: occasiones viciozum fugere: dissolutiones vitare: pro defectibus proprijs et alienis gemere: pro tribulationis et tentationis orare: pro benefactoribus gratias agere: pro aduersarijs pro conuertant supplicare bene agentibus communi gaudere: iniurijs patientibus commolere: indigentibus subuenire: alta non appetere: humilia eligere: simplicia diligere: superflua refecare: paucis contentari: pro virtutibus laborare: contra vicia quotidie certare: carnem ieiunio domare: spiritum offone et lectioe roborare: silentium amare: deo vacare: ad celestia suspirare: omnia terrena ex corde vilipendere: nil preter deum sibi solaciofum reputare. **I**ste potest cum beato paulo apostolo dicere: quod mihi viuere christus est et mori lucrum. **E**t iterum. **G**loriam me oportet in cruce domini iesu christi: pro que mundus iste mihi crucifixus est et ego mundus. **R**eligiose monache et sectator artiozis vite: nolite ab assumpta cruce in ordine recedere: sed sustinete porta crucem usque ad mortem: et iuuenies etiam ne que celestem gloriam et honorem. **Q**ui aliquam tribulationem sibi aduenit tunc christus cum cruce tibi obuiat:

iter ad celeste regnum que pergere debeas ostendit. **S**i quis autem gloriam et sperat in diuitijs et honoribus huius mundi vere decipitur: et nihil ex omnibus secum portabit. quod in mundo amare consuevit. **Q**ui vero in cruce christi gloriam et omnia propter christum contemnit: hic iterum a christo in patriam consolabitur: et in futuro celestibus bonis replebitur: ac sine fine cum christo et omnibus sanctis felicissime gaudebit. **Q**ue nobis prestare dignetur iesus christus pro nobis in cruce passus et mortuus: cui eterna laus et gloria in secula seculorum Amen.

Exemplum de sancta cruce.

Fuit apud nos laicus quidam nicolaus petri nominatus: ex partibus hollandie natus. **H**ic de inspirate cum esset carpentarius bonus statuit in anio seculum relinquere: et monasterium nescire intrare. **C**um ergo solus esset in via et monasterio appropinquaret: diabolus insidiante et tentante cepit anxiam et multum formidare: nesciens quid sibi obesset in bonavia sole adhuc clare lucete. **S**tans ergo deliberans se quid ageret: cum nullum adesse cerneret: cepit cogitare quod forte diabolus cum impidine vellet: ne ulterius ad monasterium procederet. **C**ircumspiciens ergo hinc inde vidit a longe quoniam nigra nubecula de terra ascendere et paulatim in altum excrecere: et quoniam a vento agitante moueri. **P**erterritus itaque valde et contecturans quod sathanas iter eius impedire nite retur ne propositum suum impleret: statim eleuata manu sancte crucis signum fecit: et salutari signo frontem armavit. **S**icque abiecto timore et forti fide confortatus: frontem iterum cruce signans viriliter processit. **Q**uo facto diabolicum illud fantasma virtutem sancte crucis non valens fere quasi sagittam acutam contra se missam deuitans a via declinauit: moxque tamque fumus euane factus ex toto disparuit. **T**uncque multum letus effectus monasterium nescire in honore sancte agnetis virginis dedicatum constantem intrauit: quod tunc temporis in magna paupertate inceptum paucis cognitum fuit. **H**ic postmodum multis annis superiuuens ad honorem sancte crucis omnibus ferijs sextis ieiunauit: et etiam tempore messis magnis laboribus fatigatus nunquam sancte crucis ieiunium soluit: sed propositum suum quod bene incepit constantissime terminauit.

Aliud exemplum.

Fuit quedam soror conuersa margarita nomine deo deuota in ordine regularium sororum: que officio coquine deputata tamque fidelis martha: christo et sororibus

humiliter seruire studuit quod diu poruit. **Q**uandam igitur vice posita erat patella olei super ignem qui ardebat: ipsa vero operi intenta non longe distabat. **C**umque cerneret oleum nimis ebullire et in altum spumas eius ascendere: timens illud effundi et igne consumi: citius ad focum cucurrit. **E**t facta desuper sancte crucis signo: mox tumor spume ad yma cecidit: ac si aquam frigidam iniecerit. **Q**uod socii eius videns mirata est: et alijs postea hoc factum reuelauit.

Exemplum aliud.

Quod aliter quedam campesita ibat ad forum ciuitatis: ut sibi et domesticis suis modicum lactis emeret. **E**mpitioe autem facta ad domum redire festinabat: tenens in manu anforam lactis quam secum tulerat. **I**n via ergo posita cupiebat de lacte bibere: et inelicans se resedit super terram. **A**cepta itaque in manu anphora: fecit desuper signum sancte crucis ante quam biberet: statimque amphora inferius crepuit: et lac in terram riuens sursum effluxit. **Q**uo viso nimis exterrita surrexit: et prope quod miri sibi accidisset: patri signum virtutem sancte crucis patenter agnouit. **Q**uidam autem rem gestam audientes: dixerunt. **F**orte nisi haec mulier signum sancte crucis se signasset: diabolus cum lacte imbibisset. **B**onum est ergo cibum ac potum prius signo sancte crucis benedicere: ne aliquid nocuum huius ex vicio gule contingat: pro qua diabolus multo sepius tentat et captat.

Aliud exemplum.

Quod frater religiosus habita licentia ibat pariter non longe extra monasterium portam: post horam reuersuri ad cellam deuotionis amica. **C**um ergo fabulare non adiuuaret de diuersis sibi placitis historijs: interuenit etiam ex incustodia oris sermo detractoris de factis suis prioris istigatoe maligni spiritus. **T**unc ecce subito apparuit eis equus niger valde terribilis cum impetu occurrens ambulatibus: et quoniam volens inuadere fabulantes. **A**t illi nimium perterriti mox signo sancte crucis se munientes: cocito cursu ad monasterium portam fugerunt: et sic piculum seuissimum hostis pro sancte crucis signum euaserunt. **E**t dixerunt. **A**malefecimus: ociosa et detractoria de alijs loquedo. **I**deo accidit nobis tam enorme monstrum: ad cauendum de cetero pessimum detractoris vicijs omnibus abboiandum.

Exemplum aliud.

Quidam frater ex labore fatigatus cum sero facto ad dormiendum se disponeret: neglexit solito more sancte signum

crucis cōtra terrorem inimici se signare. **N**ā celeri oppressus somno: nō est armatus salutiferi crucis signo. **P**ostea tā grauit fuit pter ritus in somno ab antiquo humani generis inimico: ita q̄ p̄ timore clamaret alta voce: et exp̄gefactus tremaret cum ingenti stupore. **T**unc demū recordatus est: quia vespere p̄cedenti nō satis caute se signasset solito ver illo sancte crucis: et idcirco hostis malignus fuit sibi ī illa nocte tam seuerē molestus. **A**d se ergo plene reuersus inuocato salutari nomine iesu cruce se signauit: et suffragium sc̄te crucis deuote legit: sicq̄ iterū obdormiēs in pace x̄pi secure quieuit. **E**t ob hui⁹ rei factū p̄ sancte crucis signū: sine cruce x̄pi nullū locū mūdi ab hostis terrore putat esse securū.

Aliud exemplum.

Tr quidā honestus vidit in somnis sibi astare imaginem sancte crucis. **Q**ue primo ante eū stetit et asperit: postea x̄o retro ip̄m stans in dorso detrusit et recessit. **S**up̄ quo nimis p̄teritus et perplexus. cui dā deuoto p̄bytero quod viderat reuelauit. **Q**ui visione perpendens nec in casum reputans: ait trepidanti. **F**orte dñs noster vult vos pbare: ad sustinendū aliquid oneris vobis imponere. **P**reparetis ḡ dorsum vestrū ad portandū pic̄ cum eo crucem quia flagellat omnē filiū quē diligit. **H**is dictis consolatus est homo cōmittens se deo: qui nihil facit nisi p̄ bono. **N**ec diu post exiit. venit sup̄ eū tribulatio et despectio hominū: quā crux prius visa in somnis p̄figurauit. **I**pe x̄o diligenter p̄monitus ad patientiā se disposuit: et post dignā p̄bationem bono fine vitā terminauit.

Exemplum aliud.

Quidam deuotus frater p̄ ceteris sacris libris in passione dñi se exercere studuit: et imaginem sancte crucis in magna reuerētia habuit. **E**t vbiq̄q̄ aliquā crucē vidit. humiliter inclinans libenter se signauit: memor dei sui pro se crucifixi: quem amare et honorare desiderauit. **Q**uadā igit nocte vidit in visione quandā imaginē sancte crucis in pariete cuiusdā ecclesie pendentem: multis vulneribus ac plagis sauciata. **Q**uā nimis dolenter aspiciens: flexis genibus et iunctis manibus suppliciter adorauit. **S**tatimq̄ imago dextrū brachium suum de cruce ad eū extendit. et dexteraz manum sibi porrexit. **D**e quo cum multū de tanta dignatione miraretur: dictum est ei hoc pro hono-

re quem mihi in cruce exhibuisti. **E**t inde cepit maior deuotio in corde eius erga imaginem sancte crucis excrecere: et dulcius ei fiebat de passione dñi quotidie meditare legere et orare.

Oratio de laude sancte crucis.

O Dulcissima et amantissima crux dñi mei iesu x̄pi foris nimis tristis et amara: sed intus diuina dulcedine plena. **A**rbor decora et fulgida: mēbris x̄pi tanq̄ p̄ciosis margaritis ornata. **O** vitis secūda: duris clauis p̄forata. **O** oliua speciosa: sanguine x̄pi colorata: aqua lateris eius sanctificata. **O** lignū vite: portās regem glorie p̄ mūdi salute. **O** crux scutuz inexpugnabile. vexillū regis incōpabile. signū salutis amabile: in titulo capitis habēs scriptū tale iesus nazarenus rex iudeorū. **S**alue iesu nazarene. laus angelorū. vita beatoruz: venia peccatorū. salus oīm p̄lorū. **O** crux salutifera ab eterno p̄uisa et electa: tu oīm virtutum floribus adornaris. digne adoraris: miraculis chozuscas. fructibus eterne salutis eruberas: sup̄ oīa aromata redoles. morbos corporis et anie sanas: iustis celū aperis. p̄ccōribus veniā p̄bes: diaboli fugas. infernū frāgis. captiuos liberas. redēptos beatificas. **O** crux arbor speciosissima sup̄ oīa ligna siluaz b̄ndicta: tu cedro altior: palma latior: cū p̄sso odoratioz. balsamo nobilior: vite fecundior. oliua pinguior: ficu dulcior. buxo vinctior. quercu fortior. rosa pulcior. lilij cādidior. **O** crux splēdidissima sole excelzor. stellis clarioz: luna lucidior: gemis micantior: lapidib⁹ p̄ciosior. auro dignior. argēto melior: nardo efficacior. cūctis aromatib⁹ et medicinis salubrior. **O** crux valde amabilis. sūme venerabilis: esto mihi p̄ccōzi ppicia et placabilis: dux bone vite. lux recte vie. p̄cetriz ab hoste: liberatrix in tremēdo iudicio: et pia fusciptrix ī regno sup̄no. **A**ssiste mihi ī agone cōforta in fide: spem venie tribue. charitatē cordi infunde: et cū felici fine ex hoc mundo migrare p̄cede: vt p̄ te me recipiat: q̄ in te pendit et me redemit: iesus x̄ps dñs noster.

Laudat mūdus amatores suos. milites fortes et barones: q̄ p̄ patriā et ciuib⁹ suis bellauerūt: et piculis mult⁹ ac morti viriliter se exposuerūt: et cōe bonum omnibus priuatis et pp̄rijs p̄tulerūt: q̄ tomagis x̄ps laudatus ē et amāndus: q̄ p̄ oībus nob crucifixus est et mortuus: vt iū eternū vīueremus et cū

in celis regnaremus Amen.

Explicit sermo primus. Incipit secundus de veneratoe et cōmemoratioe beate marie virginis.

Sabat iuxta crucē iesu mater ei⁹. **D**ilecti fratres dignū est et consequēs vt post memoriā sancte crucis habeat etiaz specialis memoria doloris beatissime semp̄ virginis dei genitricis marie: que assistit fideliter dilecto filio suo iesu pendēti in cruce: atq̄ p̄ totius mūdi moriētī salte. **O** flebile spectaculum matris et filij crucifixi: matris lacrimāns et filij condolentis: matris deficientis et filij alloquentis matris sub cruce stantis et filij in cruce pendentis: matris suspirantis et filij expirantis. **O** immensis doloris magnitudo. nūq̄ obliuiscēda: sed in corde deuotorū fixe tenēda. **S**cripsit pylatus titulū in tabulā sup̄ cruce: iesus nazarenus rex iudeorum. **S**cribe etiā et tu eūdē titulū in corde tuo aut reis istis p̄tra derisus hoīm et terrores demonum: et liberabit te iesus x̄ps rex celorum ab omni p̄sura iniquorū. **S**i ita feceris astabit et tibi mater iesu maria p̄cibus suis: ne desperes in extremis et angustijs tuis. **N**ulla enī mater tam magnū in natiuitate filij sui gaudium et solacium habuit sicut hec beatissima sensit: que filij dei cōcipere et parere meruit. **N**ulla enī mater tantā tristitiā et intollerabilem dolorē in morte carnalis filij sui habuit et p̄tulit: sicut hec beatissima et amantissima mater in passione p̄dilecti filij sui ex cōpassione p̄sensit: q̄ iuxta crucem eius stetit ac dolens gladio cōuulnerata amarissime fleuit. **C**erte tantis visis doloribus in filio quē singulariter sup̄ omnia excessiue diligebat: mirum valde fuit q̄ vltra in corpe viuere potuit: cuius animā totiēns doloris gladius pertransiuit: quotiēs filij torqueri et illudi vidit vel audiuit. **O** vere singulare martirium in desolata matre et tenera virgine: que acrius torquebat in corde cōpatiēdo filio: q̄ martir aliquis suspēsus in eculeo. **F**ratres si dñam nostrā diligitis et eius patrocinium in omni tribulatoe desideratis: tunc stetis cum ea iuxta crucem iesu cōpatiēdo sibi et dilecto filio suo ex intimo corde: vt et ipsa iteruz sedule oret p̄ peccatis et negligentijs vris in morte. **Q**ui enī nunc sepe et deuote passionē dñi et lacrimas tristissime matris eius pio mentis affectu recogitat et p̄pendit: sperare debet de misericordia dei. et beniuolentia amboz

matris et filij q̄ sibi etiā adertunt in necessitatibus suis: et subueniēt cōsolando iacentem in extremis. **O** q̄ leta erit anima illa que iesum et mariā dilexit ī vita sua: et tristē stationem marie iuxta crucem iesu omni die reuoluit in mente. **F**elix religiosus ille cōtemnens omnia solatia mūdi: qui dñam nostrā sanctā mariā elegit sibi in matrē cōsolantē et totius vite sue custodē p̄regentem. **N**ullū dubiū quin pia et misericordia marer cōsolatrix pauperū. et orphanorū adiutrix. loquet libenter p̄ fideli seruo suo de mundo p̄geniti verbum bonū et suauē: placando facies dilecti filij sui redēptoris nostri p̄cibus suis sanctis dicēs. **S**ili mi amantissime miserere anime famuli tui amatoz et laudatoz mei. **S**icut tu bene nosti et vidisti: de cuius ore sancti angeli sepius tui deuote salutationis gaudia nunciānt: qui etiā ad laudandū nomen sanctū tuū et meū plures secū frautes imitare cōsuevit. **H**ic etiā notarius noster scribēs sacros libros. et amatoz sancte crucis: libenter orans et psalmos cantās qui audito noīe factō tuo atq̄ meo reuerētē solebat ad nos inclinare et genuculando salutare. **T**ransiēs p̄ viam et videns alonge crucē: memor passiōis me exhibuit tibi reuerentiā inclinando se ad crucē. **C**ernēs etiā in ecclesia vel in aliquo loco pictam imaginē meā vel te in sinu meo iacentem aut sedentē vel quasi mortuū in brachia mea p̄dētē: statī cōpassus ē et doluit. **F**leuit et orauit: genua flexit et adorauit. **H**ic sine ofculo amois a nobis nō recessit: si tota die ac nocte dolores sanctorū vulneruz tuorū et stetus oculorū meorum in corde suo abscondit: et intime mihi cōpati studuit. **P**emore ergo esto horū fili mi charissime: et da ei hunc inuenire misericordiā corā te: me cū oībus angelis et sanctis tuis p̄ eo instantiā magna supplicante. **F**ratres ista modo attendere debetis dum adhuc sani estis: et tēpus emendandi habetis. **P**rocuratis iam vobis tales amicos et aduocatos: qui loquantur p̄ offensis debitis vestris verbum bonū deo valde gratum: et recipiant vos in eterna tabernacula sua. post huius mundi pericula et laboriosa certamina. **N**on enim inuenietis fideles amicos et potentiores in celo et in terra: q̄ iesum regem angelorum. et mariā m̄ dominam nostrā reginam celorum. **S**i amatores christi estis. tollite crucem christi. sequimini crucem: stetis iuxta crucē. amplectimini crucē: nō relinquatis crucem: donec

ueniatis ad iesum xpm verā lucez qui dicit. Ego sum lux mūdi: qui sequit me nō ambulat in tenebris. Si cōsolari in omni tribulatiōe queritis: accedite ad mariā matrē iesu iuxta crucē stantē. Mentē z dolentē: z oīa grauami na vīa aut cito recedent: aut leniora sūt. Eligite hanc benignissimā matrē iesu p̄ cunctis parētibz z amicis vīis in matrē specialem z aduocatā ante mortē: z salutate eam angelica salutatiōe frequēter: q̄ hanc vocē audit valde libēter. Si malignus hostis vos tentat z a laude dei z mariē impedit: nō caretis nec laudare z orare cessetis: sed eo ardētius mariā inuocate. mariā salutate: mariā cogitate: mariā nominare. mariā honorate: mariā am semp̄ glorificate. mariē inclinate: mariē vos p̄mendate. Cum maria in cella manete cū maria silete: cū maria gaudete: cū maria dolete. Cum maria laborate: cū maria vigilate: cū maria orate: cū maria ambulate: cū maria sedete. Cum maria iesum querite: cū maria iesum in vīnis portate: cū maria et iesu in nazareth habitate. Cum maria i hierusalem ite: cum maria iuxta crucē iesu stete: cū maria iesum plozate: cum maria iesum sepe lise. Cum maria z iesu resurgite: cū maria z iesu celos ascēdite: cum maria z iesu viue/re z mori desiderate. Fratres si ista bene cogitatis z exercetis: diabolus fugiet a vobis: z in spūali vita p̄ficietis. Maria libenter p̄ vobis orabit p̄ sua clemētia: et iesus libēter matrē suā exaudiet p̄ sua reuerētia. Parum est omne qd̄ agimus: sed si p̄ mariā z filium eius iesum humili z p̄trito corde ad patrem accedimus: misericordiā cōsequemur z gratiam in hoc tpe: z gloriā in futuro cū ipsa sine fine. **Felix aīa deuota que habet iesum z mariā amicos familiares in hac vita: sodalēs in mensa. comites in via: puīsores in necessitate: cōsolatores in tribulatione: adiutores in periculis. consultores in dubijs: susceptoros in extremis. Beatus religiosus qui se reputat peregrinū in hoc mūdo: z p̄ summo solatio habet iesum et mariam in cordis hospicio.** **Exēpla de salutatiōe angelica.** **R**ater quidā libellū in cella pdidit. quē diu sollicitē querēs inuenire nō potuit. Cūq; de eius ammissione tristaret z de inuentiōe eius iam desperaret: cōuertit se ad ofonē inuocans beatā virginem p̄ angelicā salutatiōem. Cum ergo solito more aue maria legere inciperet z eandē sepe repereret. z inter hec de libello dolens cogita-

ret: subito ei venit ad mentē tale inspiramentum: vbi sedebat iuxta lectulū orans ante beatē marie virginis imaginē. **Q**uere hoc ante te sub stramine lecti. Statim manū suam ad asserem lectuli extendit: volens explorare an ibi aliquid absconditū iaceret. Et ecce leuato modico stramine: mox libellus manu tetigit z extraxit. Quo viso miratus est. et p̄ gaudio libellū osculans deo gratias egit: et beate virgini angelicas ofones sibi p̄missas p̄tinus ploluit. Et dixit. **F**orte dīa nra voluit aliqua aue maria habere: ideo non potuisti tam cito libellū inuenire. Bonū est ergo aue maria sepe legere: z matrē iesu deuote inuocare. **Aliud exemplum.**

Quidā frater scribens libros in cella: diabolo insidiante sordida cogitatione molestabatur. Quod sentiens indignē ferens statim surrexit vt cellam exiret: z istam vexationē cinis euaderet. Sed anteq; exiret deo inspirante respexit ad beatē virginis imaginem q̄ apud se habebat: z deuotōnis causa salutare solebat. **H**or igitur flexit genua: z iunctis manibus cepit legere deuote aue maria. Et ecce continuo affuit gratia diuina: subueniente sibi pia dīa nostra maria cum nobili ple sua benedicta. Nam incepta et in tente plecta salutatiōe angelica. cum in fine iam dixisset iesus xps amen. mox in semetipso sensit dei virtutem et ab omni noxa quiete. **S**upens ergo de celeri exauditiōe: cognouit in p̄senti articulo magne angelice salutatiōis vtilitatē: contra quālibet hostis impugnationē. Et gratias agens deo. ait intra se. **N**unc scio vere: quia potens est dīa nostra sancta maria iuuare eripere oēs clamantes ad se. **N**octe vō sequenti talis ei visio apparuit dormienti. **V**idebatur em̄ sibi q̄ in orto pomerij solus transfret **C**ui occurrens sathanas: ipsum terrere z fugare cepit. At ille perterritus a facie eius: cepit precurrere vt euaderet manus eius. Et cum non auderet extra septa monasterij transire: ex repentino cursu subito cecidit in fossam aque in limum profundi. **T**imens ergo submergi cum nullum adesse videret qui eum iuuaret et extraheret: cepit intra se angelicā salutatiōem legere z auxiliū petere. **H**or igitur cū dixisset ih̄s xps amē. raptus est de p̄sinto lacu aq̄ z sup aridā tre restitit. **T**ūc valde exhilarat⁹ z q̄s de laq̄o mortis erip⁹ exp̄gefact⁹ ē z ad se plene reuert⁹. **E**rigētiq; se i lectulo p̄ gaudio cepit flere: z p̄ gratia

one fletis genibus legit attēte sepiissime aue maria. **A**ddidit etiaz hec verba. **A**ue maria dulcis dīa nra gr̄ plena: dīs tecū misericor: die porta. **Exemplum aliud.**

Duo fratres regulares ibant pariter partes superiores: pro pia causa visitandi parētes z amicos in christo fidels. **C**onngit ergo paululum eos a recto itinere deuare. **D**ixit itaq; senior iuniori. **F**rater videtur mihi q̄ erramus: reuertamur iterum ad publicam viā. **R**evertentes ergo ad priorem locū cepit senior orare z beatam virginem inuocare: vt mitteret eis recti itineris dūcē et bone societatis viatorē. **C**unq; iam aliqua suffragia cū hymnis z collectis de beata virgine legisset: ecce occurrit eis vir quidam in specie pegrini baculū et saccellum in dorso p̄ viatico secū ferens. **Q**ui salutatis fratribus: dixit se velle tendere sursum p̄ indulgētis ad sc̄m quiriū z libēter cū eis comitari. **S**equebant ergo velociter recti itineris dūcē p̄ longe vie spacū: donec venirent ad op̄ratū hospicij sui locū. **T**unc senior cognosces diuinū eis affuisse auxiliū. ampliores gr̄as deo et beate virgini studuit referre pro ductu bone vie: memor verbi sc̄i petri apli dicētis. **O**em sollicitudinē vestrā p̄ficiētes in cū: qm̄ ipsi cura est de vobis.

Aliud exemplum. **R**ater quidā in tribulatione postus habuit vsum inuocādi iesum z piissimā matrē eius mariam. **E**t qm̄ tentabatur viciosa aliqua passione vel tristitia: statim confugit ad passionē dñi p̄ ofonē angeli cam: inuocādo iesum z mariā in adiutorium cōtra tentationē. **Q**uadā igit nocte vidit in somnis diabolū sibi occurrē z velle nocere. **E**t cū timeret ledi nec posse effugere: cepit si lenter aue maria legere. **S**ed cū ille audisset ibelū noīare: statim auertit se ab eo z cepit fugere z cito currere. **Q**uo viso: clamauit frater adhuc altius post eum iesus iesus. z quāto fortius clamauit: tāto celerius p̄currebat sathanas p̄territus voce dulcis noīs iesu et matris eius marie. **E**t subito cadens nō cōparuit. **H**oc vidēs frater p̄ leticia cordis cui gūl auit: z ait. **S**i cū vno aue maria possum diabolū fugare: quid habeo tunc timere.

Exemplum aliud. **R**at apud nos laicus quidā egypt⁹ noīe fener z p̄ucte etatis: deuotus deo z beatē virgini ac feruidus ferē paup̄tatis amator: hic fm̄ viros suas fortiter laborauit

terrā fodiēdo z trāsuētādo: atq; in laboribz desudans dñice passionis labores recogitabat: z fatigatus ex labore p̄ reuelamine corporis ofoni insitebat: hūc sathanas diu tentauit vt de monasterio recederet. et p̄ mūdū mendicatū iret: putās q̄ hoc deo magis placeret: et q̄ hic multa cōmoda haberet q̄bus indignus esset. **S**ed ab hac opinione p̄silio prius z fratru ammonitionibus retractus est. ne se piculo daret: z p̄ mūdū vagādo si naliter erraret. **S**epe em̄ callidus tentator sub specie melioris boni simplices decipit. z a bono incepto p̄ mutationē loci ad incōstātiā animi trahit. **C**unq; adhuc minime p̄tentus esset ad manendū: nec tñ auderet inconsulte sine licētia recedere: inter hec tentamēta cōfugit ad beatā virginē p̄ deuota orationū suarū suffragia. **Q**uadā igit die fatigat⁹ ex labore. reclinauit se ad orandū iuxta vehiculū suū: sicut sepius faciebat inuocādo beatā virginē z noīando iesū xpm. **C**ū ergo solus iaceret p̄stratus in terra: parū soporat⁹ est dulci sopore in dño. **V**iditq; valde venerabilē dñam sibi assistere: z pia ammonitiōe hec verba dicentē. **M**aneatis in loco isto: et qd̄ prior vobis p̄sultit z dicit b̄ faciatis. **H**is dicitis. honorabilis dīa statim disparuit z ille ad se reuersus z expectus vberissime fleuit. **D**einde ad priorē festināter accessit: rea q̄ viderat z audierat p̄ ordines cū gemitu z fletu ei referebat. **A**d quē prior: tanq; pastor bon⁹ ouē tristē cōsolando respondit. **B**ū placet b̄ mihi care egypte. **M**aneat nobiscū: sic dīa nra vobis mō oīdit z dixit. **N**ec diu postea supuirit: s̄ p̄ breui labore eterna p̄mia accepturus. cū multa parā i obediētia p̄seuerās bono sine in octaua sc̄i ioh̄is apli z euāgeliste infra matutinas obdormiuit in dño: āno dñi millesimo quadringentesimo vicesimo.

Explicit sermo sc̄s. Incipit tercius. **De laude dulcissimi nomis iesu: z dulcissime matris eius marie.**

Diritus me⁹ sup mel dulce: z hereditas mea sup mel z fauū. **D**igne quidez frēs z pulcre satis d̄ba etne sapie ad matrē referūt misc̄die: de q̄ ortus est sol iusticie xps. **D**ulcis ih̄s dulcis maria: z nō est in eis amaritudo aliq̄: s̄ sumā pietas māfuetudo charitas z misc̄bia sine mēsurā. **B**r̄s q̄ adberet vestigijs hūilis iesu. z ad matrē eius deuote se puertit: vt inueniat gratiā in p̄spectu eorū. **R**ecollige q̄ fidelissimē sue dei i. vaum fasciculū facta iesu q̄ egit

et dicit: et pderunt tibi plus q̄ oēs thesauri mūdi. Pertracta etiā ap̄ te sedula mēte s̄ctissime matris iesu actus et verba: et erūt aīe tue solaciofa: atq; sup oīa aromata dulciora. Delectat corpus odoribus bonis et reparatur ciborum fomētis: aīa autē virtutibus veris et meditationibus s̄ctis nutrit cōfortat et letat. **Q**uōdo p̄fectionibus quis instat studijs et nobilitatibus se subdit magis: tanto clarior edocet: et ad culmē b̄itudinis citi⁹ pueniet. **S**ūmi m̄grī d̄ntis. et tori⁹ s̄ctitatis lumīaria sūt ihs et maria q̄s p̄ modulo tue puitat̄ tibi aīa ponere debes: et aīa p̄ntes intueri. **H**is iūge te: his familiarē et deuoti⁹ te exhibe. **U**bi cuiq; audieris aliqd̄ de iesu et maria recita: re: ibi aurē diligētē accōmoda: ibi morā diuinius trahet: et qd̄ edificatiōis ac latentis insit dulcedinis pensa. **Q**uonēsciq; etiā ad op̄ diuinū accesseris pagendū: vel qn̄ ad laborem cōm̄ siue p̄uatiū actū fueris euocatus primū ad celū oculos leua: et iesum atq; mariā specialiter inuoca: et ipsorū p̄petue cultorū die suppliciter te cōmēda. **O**ffer te q̄z b̄iplaceo: et in cūctis agēdis: vt fiat actio tua deo grata: primo vtilis. tibi salubris. **S**it sp̄ intentio tua pura. serueat volūtas bona: sit labor discretus. sermo circūspect⁹ exequio p̄ seueras. in s̄cti noīs iesu laudem. ac b̄ndicte matris sue honorē. **H**ic incipe laudare venerari et amare: vt in futuro merearis euz ipsi regnare atq; imp̄petuū cū angelis s̄ctis eos laudare b̄ndicere et p̄dicare. **L**aus iesu suavis et pulchra laus marie amabilis et decora. **L**etus igit̄ lauda. tristis exora: digni em̄ sūt oī laude: et oī tpe pariter inuocādi. **Q**uanto frequētius in eorū laude te exercueris: tanto in amore plus cresces: atq; in deuotiōis gr̄a cōualesces. **N**on q̄z tui obliuisceris: si tu non fueris eorū oblitus. **E**t si eos neglexeris qd̄ absit: aut male te reueris. qd̄ lōge deus auertat: vel a deuotiōe cōcepta repueris qd̄ deus nō pmittat: necesse erit dignus castigationibus te flagellari: et aduersitatibus ad mentē reuocari: vt discas cū deo sollicitior: cōuersari: et gratiā p̄stitam de cetero vigilantius custodire. **T**uncq; memēto b̄nfactorū illorū: et deplora negligentia tuā et in granitudine magnā: quā stulte incurristi. **F**elix qui meretur ammonitiōes iesu in spū audire. vt se in melius corrigat: q̄tenus post fictus amarus itez in iocūdos rapiat excessus. **E**xcedit nanq; pietas iesu oīa pctā mūdi: et benignitas marie nūq; poterit exhauriri. **Q** si posses in

amore et laude iesu multū p̄ficere: et b̄ndicte matri sue marie digne deuoteq; seruire. **S**iquid facies qz dignus nō es eos aliquaten⁹ noīare: cū sis hō fragilis tepidus et negligēs in multis q̄z frequētē offendēs. **Q**uō ergo laudabis: cū nō sit speciosa laus in ore pctōris: **D**ecet em̄ sanctos a iustis et dignis laudari. **S**ilendū igit̄ an aliquid dicendū: **M**e tibi si nō laudaueris: et ve tibi si indigna laudā aperueris. **Q**uid facies vt misericordiam inuenias: et offensam nō incurras: **N**ihil meli⁹ ad captandā beniuolentiā benignissimi iesu et misericordissime marie matris eius. q̄ vt hūiles remetiḡm in oībus: et sub oībus te inclines. atq; in nouissimo loco te ponas: in digna et vilia de te veraciter sentiēdo: et ad nihilū si qd̄ boni senseris rediēdo. **I**ta placabit deus: et miserebit tui ihs. **M**aria qz orabit p̄ te: et cōsolaberis in hūilitate tua. **N**on p̄funderis a facie eorū: s̄ copiose recipies solūendo cantica laudis. **Q**d si digne laudare nequeas. age qd̄ vales. redde qd̄ habes. **R**e frigerabit em̄ te intentio pia: donec ditior: fit as ad reddēda obsequia meliora. **Q**ui magni sunt et valde deuoti. laudent magnificet deuote: qui autē parū olei habēt: et hoc ip̄m libenter filio olei et matri gr̄e sacrificēt. **V**ides silendū p̄pter excellentē gloriā et dignitates magnifici germinis matris v̄ginis: s̄ qm̄ puillos et pctōres maria nō spernit. misericorditer vociferatiōē tuā in cetū laudantium admitte: sicut p̄pheta s̄ctus dicit. **P**auper et inops laudabūt nomen tuū. **I**dcirco modicum dicendū fuit p̄pter deuotiōis incantamentum: et si nō plurimū diserte. humiliori t̄i genere et affectu p̄mptiori pro virium quantitate. **Q**ui sunt sublimiores in celo: et humiliores in terra: **N**onne iesus et maria. **I**esus seruū se fecit: maria ancillam se nominauit. **C**haritatē amboꝝ totus exptus est orbis: dignitatē eorū celi p̄dicant ciues exercitus adorant angelorū. **S**i posses illis interesse: et indefessis vocibus dulce nomen iesu et dulcissime virginis marie collaudare. **Q** bonū et q̄riocundū est istis seruire: qui nobis tam fideliter q̄ humiliter seruiērūt. **S**eruite dño filij hoīm: q̄ vobis sepius seruire dignatus ē. **S**eruite genitrici dei: q̄ vobis sc̄e seruitutis exēpla ostēdit. **Q**uātū decet summos honorare patronos: q̄ plus oībus iuuare p̄nt: p̄ quorū manus iudicia sup̄na trāsēūt et implent̄. **O**mni ergo hora implorādi sunt qui ab hostibus mētis et corpis defendunt:

suis seruitoribus eterna gaudia p̄ferunt. **I**n qualibet necessitate ad iesum et mariam recurre: oēm grauitatē tuam eis expone: confitere delicta. deplora cōmissa. **P**ete veniā. arripe penitentiā: spem resume. emendationē promitte: et de auxilio gratie bene cōfide. **S**i facilliter laboris: citius resurgere cura. **L**ibenter annuent votis supplicū. nō despicient gemitum pauperū sed gaudebūt etiā sup te angeli s̄cti. euz cōuersus fueris ex toto corde ab omni deformitate peccati: et meliorem vitam assumpseris sc̄m formā xpi et matris iesu benedicti. **T**u tantūmodo caue offensam: et illi optata nō negabunt presidia. **T**u debitā exhibe reuerentiā: et illi curā tibi adhibebūt firmissimam. **A**men.

Oratio.

Tibi dñe iesu et sanctissime matri tue virgini marie: cōmendo aīam meam et corpus meū custodiendū in vitam eternā. **O** vnica spes mea iesus et maria: in omni tribulatiōe et angustia succurrat mihi pietas vestra. **V**os estis patroni potentissimi: mihi sup̄ oīs s̄ctos amādi. **N**ō habeo pauper et peregrinus in hoc mūdo tam fideles et caros amicos ex oībus caris et notis meis: sicut de vobis confido.

ExPLICIT sermo tercius. **I**ncipit quartus. de deuoto seruitio beate virginis et recordatione nominis eius.

Memoriam mea in generatiōe seculorum. **M**aria paupertatis amica humilitatis via: patientie forma. et in oībus p̄fecta. **A**b exordio natiuitatis iesu paupculā vitā duxit: et vsq; ad exitum eius in cruce patientiā cōstanter tenuit. **H**anc seque placeat: hāc honorare humili et deuoto obsequio decet: atq; quotidie perp̄dere oportet: qd̄ gratitudinis et specialis dilectionis ei inētius exhibeas. **L**ibenter gaudeas cū maria in celo: ser etiam libetē paupertatē et cōtēptū cum maria in terra. **I**ntuere humiles mores eius et virginalē verecundiā inter suos sodales: et cōpescē tuas leuitates ac fuge tumultus. **C**auē offēdere iesum et mariam verbis vanis: et factis indignis. **N**ō est enī leuē: tā caros offēdere patronos. **V**ides oīa q̄ geris: et qualē te in emēdatiōe prestiteris: tales in subuētiōe tua experieris. **A**tti⁹ vincit sapiētia maliciā tuā: et benignitas eorū ad penitentiā te adducit. **S**i errata cognoscis: muta statū tuū in melius. **I**n bonis p̄serua: et de bonis dei gratias deuote retribue

fecit ita beata maria cū esset repleta spū s̄ctō et iesum portaret in vtero. **D**isce māsuētudinē ei⁹ exēplo occurrētēs grauitates pie tollerare: et submite te ordinationi diuine. sicut ordinatū est. ab eterno. **I**hs erit adiutor tu⁹: maria erit tibi m̄ fidelis: esto tu fili⁹ bon⁹ et seru⁹ deuotus ad oē bonū paratus. **Q**uis facere quod placet beate v̄gini? **S**is hūilis patiens: sobri⁹ castus verecūdius. **S**eruidus māsuētus internus mēte deuotus. **R**aro sis extra: lege scribe sepius ora. **S**eruitiū marie nec longū videri debet nec onerosum. **D**electabile est et letabundū: tali dñe corde voce famulari. **N**am abisq; notabili retributione nō erit: quātūcūq; modicū in ei⁹ honore impensum fuerit. **P**arua obsequia hūilis mater nō aspernat: modica oblata pia virgo libetē acceptat: euz sp̄ote et deuote offeritur. **N**on potest magna dare nō possum⁹: neq; impossibilia exigit a seruis suis misericors domina māsuēta regina. **N**escit nobilis illa natura indignitibus nō miseri: que misericordiam vniuerso pepit oībi. **Q**z gratiose recepit si deliter sibi seruiētes: que tā frequētē p̄uertit monitis suis et miraculis cui dētib⁹ misere in seculo viuētēs. **Q**uātū fuisent eternaliter cōdēnati. vel in desperatione p̄māssent obstinati: nisi benignissima virgo maria p̄ eis interpellasset ad filium. **D**igne ergo de ea dicat q̄ sit m̄fatrix miserorū: et auxiliatrix oīm peccatorū. **N**ō nostra querit nec n̄is indiget cui celestia ad nutū famulatur. **A**mat nostrū bonū cū a nobis exigit seruitiū: cupit nostrā salutē: cū postulat sibi exhiberi laudē. **E**t qn̄ noīs sui memoriā celebrari p̄spicit: inde q̄rit occasiōē b̄nfaciēdi nobis. **D**electat em̄ seruitoribus suis rependere vicem. **V**alde fidelis in promissis: et largissima i donis. **P**lena est delitijs: et sp̄ angelorū fruit cōcētib⁹. **A**tti⁹ hoīm seruitijs iocūdat: vt honor dei et salus multorū latius inde propagef. **F**lectit lachrymis miserorū. cōpatit doloribus tribulatoꝝ succurrit periculis tēptatoꝝ inclinat p̄cibus deuotoꝝ. **S**i quis inhesitantē a hūiliter ad eam cōfugerit. et dulce atq; gloriofum nomē eius inuocauerit: vacua manu ab ea nō recedet. **H**abet adherētēs pluzimos: et sibi obediunt angelorū choꝝi: quos mittere potest in solatiū desitutorū. **D**emonib⁹ imperat. ne aliq̄ molestare audeāt qui ei⁹ dictioni se subicit: et cure **E**xp̄auescūt celi reginā spūs maligni: et diffugiunt audito noīe s̄ctō ei⁹: velut ab igne horēt s̄ctm̄ et terribile nomen marie: quod

Christianis est summe amabile et vbiq; celebre. Non audet apparere nec possunt sua ludibria exercere: vbi nouerint nome clarę sanctę marie. Tāq; tonitruū de celo factū sit p̄sternunt ad sanctę marie vocabulū: et quo sepius illud profert ac desiderabilius inuocat: eo citius et longius ipsi fugātur. **R**ursus angeli sancti et spiritus iustoz letātur et cōgaudent deuotioni fidelium: eo q̄ tā libenter et sedule frequētant memoriā sanctę marie: cuius honorabile nomen in oibus patet finibus ecclesie: que eius noi specialiter sunt dedicate. Et agruū ac dignū est p̄ cunctis sanctis dei honorari matre a terrigenis: quā vniuersitas angeloz venerat laudibus excelsis. **M**arie itaq; nomen oibus fidelibus venerandū. deuotis sp̄ amandū. religiosis āplectendū. secularibus cōmēdandū. peccatoribus p̄dicandū: tribulatis insinuandū. in periculis oibus inuocandū. Ipsa est pp̄inquisima deo et charissima dei filio nato suo ihesu b̄ndicto: potens fiducia liter intercedere p̄ flebilibus ade filiis: vt ignoscat corū delictis. et succurrat periculis. **N**ā cū oportunitas se prebuerit nō tardat in auribus filij sui verbū bonū proloqui: et misericordię iperare indigentibus. **E**xaudiet aut̄ promissime in oī causa sibi cōmissa. pro singulari sua reuerētia: qm̄ benignus filius eius iesus auctor salutis generis humani. nihil negās eā honorat. **Q**uapropter quilibet fidelis et deuor̄ cupiēs mūdi naufragia euadere. et eterne saluationis attingere portū: cōfugiat ad dominā nostrā sanctā mariā: cui⁹ ineffabilis pietas miseris sapit dulcius et fortius inheret: vt merito de ea abūdātius presumere liceat. **R**euera ab infantia creuit cum ea miscōia: nec eā reliquit in celo vt pauper suoz modo obliuiscat: sed vberius ipsam ac dulcius impleuit. **E**t licet oīm sit altissima atq; felicissim⁹ circūamicta gaudijs nō ē tñ humilitatis sue oblita: p̄ quā meruit dignissime super omēs sublimari. **I**ōq; nouit ad munimos seruos suos dignāter se inclinare: gaudēs aduocata miseroz fieri: atq; orphanoz mat̄ appellari. Amen.

Expliat sermo q̄rtus. Incipit q̄ntus. de dolore et consolatione beate marie virginis. **Q**uasi mirra electa: dedi suauitatem odoris. Alme virginis marie exempla: summo tibi desiderio sunt recolenda. Ipsa em̄ vt mirra electa fructū obtulit odifex in patriā: et abūdātiori diuine dulcedinis solatio iocūdissime est refe-

cta. Fortissimū inuenies et tu solatiū: si mane nome gustaueris corde tuo insertū. **H**abebis etenim multa bona: si bñ fueris cū maria. **D**ilectio sanctę marie expellit oīm estū carnalis concupiscētie: et donat refrigeriū castimonie. **D**ilectio sanctę marie facit m̄dm p̄tenere: et xpo in hūilitate fuire. **D**ilectio sanctę marie ab oī mala societate cōsuat: et ad religiose p̄uersatōis puritatē informat. **D**ilige ergo sanctā mariā: et p̄cipies specialē grām. **I**nuoca mariā: et obtinebis victoriā. **H**onora mariā: et habebis mercedē p̄pctūā. **D**uo p̄fert p̄cipue bona sanctā cōuersatio marie ad memoriā sepe reducta. **I**n bonis docet te deū ex intimo corde laudare: et in aduersū patiētē p̄manere. **I**psa sine intermissiōe deū p̄ acceptis b̄nficijs altissime laudauit: q̄ ab ipso ceteris excellētius accepit. **I**psa in p̄suriis hui⁹ seculi mitē se sp̄ exhibuit: et p̄tēpibilia magis q̄ p̄spera elegit. **N**ullum diē sine dolore trāliit: nec tñ sine magna p̄solatiōe int̄ angustias fuit. **O**is q̄ppe tribulatiō p̄ xpo suscepta dulcorat et letificat: et quāto crebri⁹ q̄s maloz icub⁹ terit: tāto potius bus donis augeri meref. **D**oluit nāq; vehementer virgo btā p̄ m̄di errorib⁹ et p̄ multoz malitijs: cōpassa fuit vere penitētib⁹ et vultū tēptatis. **D**oluit p̄ magna ingitūdie hoīm. q̄bus d̄s pat̄ misit filiū suū vngenuū ex charitate incarnatū: vt redirēt ad paradysum p̄ adā olim amissuz. **D**oluit de p̄ditione p̄uarū q̄ p̄tēnebāt audire dei verbū: q̄ potius diligebant m̄dm q̄ celū: et diuinitas magis q̄rebat fallaces q̄ virtutes veras. **D**oluit de innocentiū opp̄sione et violentia malignoz: de cōtēp̄u pauperū et elatiōe sup̄boz: de negligētia diuini cultus et de trāsgressiōe celestium mādatorū. **E**t q̄ m̄ds tot⁹ in malignitate positus erat: et pauci ad videndū lumē eternū qd̄ mūdo illuxerat se disponebāt: summe pietatis mater cōpassionū stimulis abūdabat. **I**n his patiētissime se habuit: ducēs vitā martyrio plenā: fundēs lacrimosas p̄ces cū singultibus p̄ salute aiāz. **Q**d si laa⁹ attēdere velis q̄ et quāta in p̄secutiōe atq; passione dilecti filij sui sustinuit: inuenies eam nimirū tot amaras potiones ebibisse in vita: quot ielus habuit etatum momenta et mēbra vulnerata. **Q**uā em̄ passus ē ielus aliquē defectū et abiectionē hoīm: et illa nō defect p̄ passionem. **S**i doluit qm̄ ihm ad horā p̄didit: quāntū fleuit cū crucifigēz moxi vidit: **N**otū ē amāntib⁹ ihm: qm̄ matrem⁹ affectus excessit in p̄dolēdo grāle deuorū modū. **I**ō si experiri gestus

vini doloris in me: cogita vehementiā amoris in virgine. **R**ursum gaudiū marie nemo effari potest: nemo affluentia dulcedinis eius et p̄solatiōis magnitudinē valet cōprehendere: quā ibi amplior leticia et p̄solatio: vbi plenior infusio gratie atq; frequēti⁹ dei visitatio cōsuevit adesse. **H**inc et ardētior sp̄ ex creffit diuine laudis affectus: et innouat̄ totius interioris hoīs status. **N**ō p̄mittit grā celestis aiām sanctām deū sup̄ oīa amātē sine interna p̄solatiōe viuere: sed ad supna cōtinuū erigit. et in agendis sapienter illustrat accendit in meditatiōib⁹ sanctis: et deuotū reddit in gratijs referendis. **Q**uāto aut̄ maior grā et purior vita: tāto lenior cōsciētia et deuotior oratio laudātis. **H**ec nāq; p̄uersatio a terrenis separata tumultib⁹. nec infimis retēta desiderijs quotidie angelicis inseri appetit choris: p̄sentibus sup̄pleat reb⁹: et sume trinitatis estuat perhēni gloria frui. **Q**uā gliaz nullus scōz sic limpide p̄libauit in hac vita sicut beata et gliosa vgo maria: oīm p̄tēplantiū ac deū benedicentium ardentissima exoratrix effecta. **I**mitare iā nūc et tu matre dei auditis laudationū suaz p̄conijs: q̄ten⁹ et ipse in numero deuotoz merearis p̄cibus m̄ris virginis cōputari. **S**ui deas sollicite in p̄notatis virtutum passibus sc̄tissimā subseq̄ mariā: ad p̄sequendā celestis glie palmā. **C**ōstristare satis de p̄teritis negligētis tuis. et defectib⁹ nondum vitis: q̄bus deū et oēs creaturas offendisti. **R**equiter egisti in seculo: tepide cōuer sarus es in xpi seruitio: ideoq; tibi lugendū. **P**ro sup̄ teipso: de hic et charitate p̄ primo **C**ōp̄tere itaq; periculis male viuētū: q̄bus eternus instat cruciat⁹ nisi recipiscāt a malis. **M**ulti male agunt et nesciūt: plures p̄auitate suas coguoscūt: nec tñ emēdāt. **P**ro his dolendū et orandū: vt det illis d̄s cōp̄ctōis sp̄m̄ ad salutē. **O**ra etiā p̄ amicis et b̄nfactorib⁹: p̄ aduersarijs et detrahētib⁹ tibi: vt pijs tribuatur grā digna. odiosis cognitio bona: oibus aut̄ par̄ xpi cū m̄ia. **O**ra vt oēs deum diligat. et mādata ei⁹ custodiāt: vt creatorē suū creature rōnales glorificēt: pp̄ q̄s deus cuncta mirabilia fecit. et seipsum exinanuit: marie et ioseph humiliter subiecr. **I**te est grat⁹ diuinitis b̄nficijs toti humano generi p̄ sacratissimā dei genitricē dignatissime collatis: reuerētiā et honorē eidē iugiter exhibēdo. **E**ū em̄ lex nature iubet parentib⁹ carnis reuerentiā et amorē oī tpe deferri: multo magis matri grē filij eccleie debēt esse grati et gratio

si: atq; dei genitricē sup̄ parētes et cognatos omēs amare. **O**portet etiā te addiscere votiuis laudibus ad deū cū maria ascēdere et ei⁹ patrocinijs fidelit̄ inniti nō tuis virib⁹ cōfidere: ne mens tua oppressa passionib⁹ retardetur iherinis: sed quonidie nouis desiderijs accensa sursum libere tēdat: vbi cū iesu ageloꝝ rege gloriosa celi regina pia virgo maria feliciter regnat. **S**ed heu denuo descēdere cogit in hāc vallem lachrymarū: mortalit̄ infirmitas: post breuē gustationē cōsolationū diuinarū. **E**t tūc iterū necesse est clamitare ad matre multarū misericordiaz: vt suggerat misericordi filio suo te nō habere vniū seruoris sed indigere sacro deuotōis vnguetō. ad se debita cū veneratiōe laudandū. **E**tenim ipsi cura est de egenis et cōtēptozib⁹ mundi: et de cōtēptis in mūdo pp̄ iesum et euāgelij regni. **I**deoq; vtile multū scire locum refugij a facie inimici: vbi p̄tegaris a sagittis acutis: vbi lateas a frigidib⁹ et tribulationū p̄cellis. **N**ō est tutior locus ad latendū q̄ sin⁹ marie: nec equus velocior ad euadendū man⁹ p̄sequētis: q̄ oratio fidei missa in castellum regalium domicelle nostre sanctę marie. **N**am et ipse ihesus hoc castellū intrauit: sumens ex ea sacra corpis sui mēbra ad expugnandū principē tenebrāz. **I**ntra ergo et tu sub hui⁹ castelli vmbaculo: orans diē ac nocte vt a cunctis malis imminētibus eruaris meritis sc̄tissime virginis: sub amplissimo et pulcherrimo mantello dñe n̄re latitādo secure. **E**tenim orāte sanctā mariā ruit om̄is turbe maligna. **I**uuāte mariā: euades pericula cūcta. **I**psi paup̄ habet dōmiciliū: ibi infirmus inuenit remediū: ibi tristis accipit solatiū: ibi turbatus meref p̄siliū: ibi desitit⁹ acquirit iuuamē. bene tibi multum bene: si ita te exhibueris dignum et obsequiosum b̄nplacito sanctę marie: vt eius grām obtineas in p̄senti: et glām cū electis oibus in futuro. **T**ene illā nec dimitte eā donec te bñ dicat: et ad celi palacium felici gubernatione perducat. Amen.

Expliat sermo quintus. Incipit sextus. de excellentia meritoꝝ et priuilegijs donoz beate marie virginis. **Q**uasi filie cōgregauerūt diuicias: tu supgressa es vniuersas. **D**ilecti fratres estote fideles serui iesu xpi et deuoti amatores sc̄tissime misericordie eius virginis marie: si vultis cū eis sp̄ letari in celis. **T**ūc eritis deo et b̄ndicte m̄ri sue dilecti: si corde humiles et corpe fueritis casti: si

in oi conuersatione vestra modesti. prouidi timorati et circumspecti nulli occasione dederitis scandali: nec iuste querele. **A**buli est p salute vestra. pro honore dei. et laude bte virginis vt sitis in oratione deuoti: in lectione studiosi. in opere strenui. in dormitorio quieti: in choro vigiles. in cantado alacres. in capitulo corrigibiles. in ammonitoe dicibiles: in silentio stricti. in refectione sobrii. in oculis custoditi. et in oibus moribus vris disciplinati. **S**i ergo desideratis beatam virginem digne laudare et summe venerari: tunc sitis sicut simplices filij dei sine malitia sine dolo: sine neqta. sine medatio: sine ira. sine disceptatoe. sine murmure: sine suspitoe: oia cotraria vob supportates in charitate fraterna cu humilitate et patientia. ppter iesum et maria et scotoz vitam imitadā: ppter pacem vestra et alioz edificatione: et maxime ppter scet trinitatis gloriam perfruenda. **O**ia eni amara dulcia sunt oia graua leuiganf: cu amor iesu et pie mris eius memoria ad cordis intima penetrat. **S**i quis hec probare voluerit: frequenter d eis cogitet. loquat. legat. cantet. et oret. **U**t aut aliquatulu vobis innotescat excellentissimam dignitatem bntissime virginis marie: audite pauca de pluribus donis et priuilegijs ei. qbus deus ea bndixit et exaltauit p oibus scetis angelis et archangelis in celis: et p cunctis hominibus in terris. **H**ec est virgo sacratissima et mater dei charissima: de qua canit in sancta ecclesia p totu orbem terraz late diffusa. **E**x altata est sceta dei genitrix: sup choros angelorum ad celestia regna. **R**ecogitate ergo diligenter antiqua scotoz patriarchaz gesta: de quoz stirpe orta est mater dei maria taq rosa inter spinas sine spina. **S**icut em olim per multos scetos viros patriarchas et pphetas per iudices et reges. p sacerdotes et leuitas. p doctores et scribas. verbis signis et figuris pnuiciatus est xps dei filius ex virgine pro mundi redemptione nasciturus et in cruce passurus: ita couenienter satis et sapieter ordinatoe diuina pfigurata et pconizata est bntissima ac deuotissima virgo maria p sacras illius tpris virgines. per illustres feminas. p castas viuas. p deuotas pphetissas. et p ceteras honestas matronas. in castitate viuentes: atq ob pudicitie custodiā cum puellis suis in domib et cameris ab aspectib viroz inclusas. **H**ec est reuera attestatoe scetaz scripturaz oim virginu virgo pudetissima. oim femiaz pudicissima. oim puellaru speciosissima. omniu

matronaru honestissima. omniu domicellaru venustissima. oim reginaru regina nobilissima: in qua ois decoro virginialis. ois xpus moralis. ois speculatio theologialis. ois deuotio affectualis. ois operatio virtutis. ois pfectio scitatis parit coueniunt. inhabitat et pfectissime elucet: q nec ante se simile. nec post se equalē habet. nec habuit. nec habebit. **E**t sicut olim materiale templum salomonis p oibus terraz tepis decoratu fuit et latissime nominatu ac copiosissime ditatu. magnifice a regibus et populis honorabaf: ita spiritalē dei tepulum qd est beata virgo maria ab oibis labe pura. sup oia tepa scotoz ptenet: et ideo amplius honorari debet et amari. **Q**uere in clita proles ex insigni patriarcharuz pspia nobiliter pcreata: ex sacerdotali genere generose producta: ex pontificali dignitate dignissime diuina: ex prophetaali choro verissime pnuiciata: ex regali stirpe illustrissime edita: ex dauitica linea rectissime originata: ex nobilissima tribu iuda clarissime prolata: ex israhelitica plebe felicissime pgenita: ex electo populo dei singulariter plectat: ex sanctis ac religiosis ac deo placatis parentib diuina pordinatoe in luce mundi serenissime ex orta. **F**elix et illibata virgo maria ei laude et honore dignissima: oim amore et reuerentia ab oibus amplexanda. **S**plendida xpm gema. tu ab initio et a secula a deo es pdesinata. redemptore mundi tpe psumo paritura: patriarchis desiderata. a pphetis pnuiciata: a multis regibus et iustis adoptata: a deuotissimo iplo in israhel diu expectata: et tade deo miserante egrotanti mundo visibiliter demostrata. **S**acra et illustrissima xpm maria qd pcedat et laudabile est nomen tuu in vniuersa terra. **H**empe a solis ortu vsq ad occasum in diuersis mundi partibus. iudeis et gentibus. grecis et latinis. romanis et germanis predicatu est nomen tuu p euangelium iesu xpi filij tui: et adhuc quotidie pdicaf in clitu nomen tuu in oibus ecclesijs dei. in capellis et claustris. in capis et siluis deo dicatis. a paruis et magnis. per sacerdotes et doctores. et p diuersoz ordinu pdicatores: q oim parit: laudare et elucidare desiderat. **N**am vsq ad celi sydera te extollere. et sup angelicam dignitate tuā scitatem et pulchritudine comēdare vocib altis cuncti iustoz spūs inardescunt et cogaudēt: et p amoris magnitudinem deuotionis dulcedine cantando. meditādo. orādo. et sacra solēnia tua celebrando. nequeūt

fatigari: iuxta illud sapientie verbum. **Q**ui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. **L**aus et gloria altissimo deo: qui maximam grām tibi prestauit o maria p filiab hoim in mundo: et nūc sedem tuā statuit iuxta thronu filij tui in celesti regno. in eminentiori loco super oim choros angeloz et scotoz. ab eterno tibi pulcherrime pparato: et impetuu felicissime pmāuro. **S**umme venerabilis virgo maria etni regis mater et filia: oim ore benedicēda. oim honore veneranda: virginitate candidissima. humilitate pfundissima. charitate feruentissima. patientia mitissima. misericordia plenissima: orone deuotissima. meditatione purissima. cōtēplatione altissima: cōpatione suauissima. cōsilio prudētissima. auxilio potētissima. **T**u aula dei. porta celi. paradysus deliciarū. puteus gratiarū. angeloz gloria. hominū leticia. forma morum: virtutū splendor. lucerna vite. spes egetoz salus infirmoz. mater orphanoz. **V**irgo virginu tota suauis et formosa: micans sicut stella. rubens taq rosa: nitens vt margarita lucens vt sol. et luna in celo et in terra. **V**irgo mitis. innocens sicut agna: simplex vt columba: prudens sicut nobilis dña: seruiens vt hūilis ancilla. **R**adix sancta. cedrus alta: vitis secunda. ficus dulcissima. palma laetissima. in te repiunt oia bona: et per te nobis eterna donant premia. **O**ms ergo ad te confugere debemus sicut filij ad sinu matris. et orphani ad domū patris. qd diu viuimus: vt tuis gloriofis meritis et precibus ptegamur ab oibus malis. **S**ed iam audite dicta cuiusdam doctoris de duodecim stellis in corona beate virginis: quibus fulget dña nostra sancta maria p oibus scetis in celis. **I**ste duodecim stelle. sunt duodecim progatiue regnatis eius claritatis: quas habet respectu oim alioz ciuiū supnoz. **R**espectu em ecclie militantis: habet quatuor specialia splucentia dona mie operibus plena. **Q**uia pte ceteris oibus exaudit benignius. pdescēdit hūiliter agit virtuosus. succurrit frequētius: sicut et perientia docet in arduis ecclesie causis. **I**te respectu ecclie triūphantis: hz istas quatuor emittentes progatiuas. **Q**uia ceteris oibus collocat in celo altius. respēdet lucidius: amatur feruentius. honoraf amplius: sicut dignū est sentire de gloriofis eius meritis. **I**tem respectu summe trinitatis bntificatis: hz silt quatuor progatiuas siue stellas cūctis syderib clariores. **Q**uia pte ceteris oibus eterne trini-

tatis glām cōtemplātib. ipsam sanctā trinitatē intuet lympidius: afficit erga illā iocundius. pteplaf intimius: et fruit illa super oim in celo felicius: de quibus nemo dubitare debet amplius. **S**ed adhuc audite qd de istis stellis sanctis ait bernardus specialis amator: beate virginis. dulcis doctor. et deuotus monachoz informator. **I**n capite inquit eius corona stellarū duodecim. **Q**uis illas estimet gemmas? **Q**uis stellas enumeret: e quibus marie regiu dyadema cōpactuz est? **S**upra hominē est huius corone rationē exponere: indicare cōpositionē. **N**os tñ p monstre paruitatis abstinētes a pculoso scrutinio secretoz: nō in cōgrue forsitan duodecim stellas istas duodecim progatiuas intelligere stellarū videamur. quibus maria singulariter adornaf. **S**iquid ē inuenire est in maria progatiua celi: progatiua carnis. et progatiua cordis. **E**t si fuerit ternari? iste p quaternariū multiplicat: habemus forte stellas duodecim. qbus regine nostre dyadema prefulgeat vniuersis. **M**ibi sane rutilat fulgor primo in marie generatiōe. scdo in angelica salutatiōe: tercio in spūscitū supuēctione: quarto in filij dei inenarrabili cōceptione. **V**estre quidē sedulitatis erit singula queq diligētius intueri: mibi xō et multis verbis pauca in notuisse vobis sufficiat. **S**i quis plenus vult scire sensum stellarū mysticū: legat illum beati bernardi sermonē tali themate inchoatum. **S**ignū apparuit in celo. **H**ec igit dilecti fratres ppter singularē reuerentiā et amorē bntissime virginis marie frequēter reuoluite. ore ruminat: et p gratiactiōe hymnos et cātica leticie in festis et in cōmēoratione ei per annū libentissime decātate. **P**recipue tñ añ altare dei et corā imaginē bte virginis capitā vfa nudatez inclinate: genua humiliter flectite. quasi presentē in corpore mariā videre tis cum angelo loquentē. aut filiū sinu tenentem: morq eleuatis oculis cuz bona fiducia sperande salutis. opem mie a matre miscēbie affectuose iplozate et dicitē. **C**lemētissimam mī dei xpm maria. regina celi. dña mōi. scotoz gaudiū pctoz solatiū. attende gemitus pctoz. imple desideria deuotoz: succurre necessitatibus infirmoz: cōforta corda tribulatoz: assiste agonizantib. ptege supplices fuulos tuos ab infestatione demonū: perduc tecum amatores tuos ad eterne bntitudinis premiū vbi cum amantissimo filio tuo iesu christo regnas felicissime imperpetuum. **A**men.

Explicit sermo sextus. Incipit septimus
De tribus speciosis vestibus beate agnetis
virginis et martyris.

Induit me dominus vestimento salutis:
et indumento leticie circumdedit me
Dilecti fratres ista legunt et can-
tant de sancta agnete virgine egre-
gia sponsa christi et gloriosa patrona nostra: cuius die
festum annua reuolutione soleniter celebra-
re debemus: et eius magnifica suffragia deuotio-
nis precibus postulare. Et vtiq; dignetur pro no-
bis omnibus orare. quae valde dilecta est a domino nostro
Iesu christo: et optime visa coram oculis eius
et sanctissima matre sua maria: ad rogandum pro
qualibet pia causa. **D**ignetur tam deuotas et
acceptabiles deo preces pro suis seruulis et ami-
cis in celesti regno iam effundere non omittat
sicut quondam pro perfecti filio male extincto fle-
uit et orauit: quae a mortuis christi gratia donante
suscitauit. **F**lorate ergo verba praedicta in prin-
cipio huius sermonis: quasi ea ex ore felicissimi
me agnetis iam auribus vestris audieritis. **C**on-
siderate pulchritudinem vestimentorum specio-
sissime virginis: quibus eam induit et ornauit in-
terius magis quam exterius ihesus christus sponsus
suus celestis. **D**igna enim fuit a christo vestimento
salutis indui. et stola iocunditatis ornari: quae
omnem ornatum seculi contempsit. et pro amore sponsi
immortalis sanguinem fudit: atque preciosam mor-
tem libenter pro vita aeterna accepit. **I**bi nunc
gaudet cum amantissimo sponso suo et angelis
sanctis cum gloriosa matre iesu. et innumerabi-
libus virginum turmis. constituta in altioribus
virginum choris: sequens agnum quocumque ierit.
et carans dulcia cantica diuagantis solis vir-
nibus decantanda quae omnium organorum sonos et
omnium musicorum melodiam excedunt. **I**nsuper hanc
perrogatiua habere meruit in terris: ut felici-
simum nominis sui memoria perpetuis laudibus
in ecclesia recolarer deuotissime celebretur et a
cunctis christi fidelibus magnifice honoretur. **H**anc
profecto magni et sancti doctores frequenter com-
mendant. excellenter laudant. patenter praedicant: et
omnibus nobis ad exemplum amandae castitatis tex-
tum passionis eius recitant: atque ad amandum christum
iuuencem virginum alius praedicationis exhortantur.
Sed videamus nunc de speciosis vestibus
sanctae agnetis: quibus praesulget praecunctis artificiali-
bus stolis ab hominibus factis. **V**alde enim precio-
sa et pulchra sunt vestimenta quibus ante sanctorum
ornantur ab intra: quae christus de celesti thesauro at-
tulit mundo: nati et maria virgine de regia stir-
pe pro salute nostra. **S**unt autem praecipue trium vestium

genera spiritus sancti artificio contexta: quae christus beatus
sanctae agneti sponse suae pro munere: quatenus
nullum amatorem praeter ipsum solum amaret: nec
aspiceret. nec ad colloquendum admitteret: ne
forte amor eius minueret aut offuscaret. aut
extingueret: quod valde indecens esset. et maxime
deuotionem orationis impediret. **P**rima itaque
vestis qua induta est beatissima agnes vna de
sapientibus virginibus est alba talaris tuni-
ca: vitro clarior. bysso mundior. niue candidior.
Et hec dicitur agnitas inuolabilis: deo ama-
bilis. angelis acceptabilis: hominibus multum ho-
norabilis. **H**anc sanctam deo placentem vestem ab
annis puerilibus imo ab ipsius cunabulis agnes
castissima induit. et inuiclabilius conseruauit
quae inter exordia reptantis infancie a parentibus
deo oblata. et a nullo fidei christo desponsata fuit
ut ab amore et federe celestis sponsi. nulla ratione
nulla potentia. nullo terrore nec blandimento
reuocari posset: sed ergo in eum praesens: et pro fide
ac castitate mori non formidauit. **H**ec vestis
habet inferius fimbriam auream digito dei sub-
tiliter contextam: in qua albis lisis habent mel-
lissua nomina ihesus et maria. nec non omnium aliarum
sanctarum virginum ingenua nomina. secundum ordinem al-
phabeti deceter in scripta: ad sequendum beatam ve-
stigium iesu christi. et benedictionem misericordiae eius perpetue vir-
ginis marie exempla: pro celesti gloria felicitate opti-
nanda. **S**ecunda vestis est rubea siue purpu-
rea precioso sanguine agni immaculati iesu christi
colorata: et multis albis floribus luculentis or-
nata. **E**t hec vocatur portia insuperabilis: siue
constantia infatigabilis. **I**n hac veste continentur
omnia diuine passionis signa: et stigmata sanctae quae
etiam cum interni doloris stimulo pro quatuor angu-
los ante et retro inueniuntur aie amantissimi
Hec autem sunt diuini amoris signa: et inuicte
patientie scuta contra diaboli tela: scilicet crux sanctae. do-
ui. lancea. virga. restis. columna: alba vestis
purpura: fel. arundo. sputa. flagella. corona
spinea: et alia multa improperea et vulnera du-
ra. **H**ec vestis habet etiam fimbriam argenteam lo-
gam et latam: hoc est fidei rectam claram firmam usque
ad mortem: in qua omnium beatorum martyrum nomina gre-
cis latinis et hebraicis lisis secundum ordinem alpha-
beti continentur roseo colore in scripta: quae diligenter
inspecta et plecta: aeternam tribulationem et temptatam con-
fortant ad toleranda omnia insidiis istius aduersa
Hac nobilitate purpurea veste indutus est dominus
noster iesus christus rex martyrum et sponsus virginum
in sua beata ac benedicta passione. portans spinam
coronam et purpureum vestimentum. pro nostra salu-
te: ad praeparandum pusilloque corda in tribulatione

116
sua pro qualicumque contumelia aut iniuria eis fa-
cta: quatenus post leuam et temporalem tribulationem
nem in mundo: recipere mereant in marcessi-
bulem coronam in celo. **O**mnis enim tribulatio pa-
tienter tollerata pro christo: certa spes facit eter-
naliter regnandi cum christo. **H**anc sanctam et regalem
vestem dedit christus dilecte sponse suae nobili vir-
gini sanctae agneti tempore persecutionis christianorum in
sancta urbe romana: ad sectanda sacre passio-
nis suae vestigia: ad praefendas contumelias et
minas impiorum pro fide et castitate cum magna
constantia: exemplo multorum martyrum et innume-
rabilium virginum pro nomine christi innocenter occiso-
rum. **D**e quorum laudabili triumpho et ineffabili
gloria christum nunc laudat et magnifice iubilat
in toto orbe terrarum sancta mater ecclesia.
Felix anima quae fortiter certat contra irruentia vi-
cia: et crebro suspirat. torat inter diuersa peri-
cula et grauamina: ut possit citius liberari ab
omni pressura et miseria. **T**ercia vestis sanctae
agnetae est aureum pallium pro velamine virgini-
tatis de olo sericis factum: quod totum corpus vir-
ginis circumcingit tegit et ornat. **E**t ut intuenti-
bus clarius fulgeat et placeat. multis candidis
margaritis. multis preciosis lapidibus ac cho-
ruscatis gemis intertextum decorat. **E**t hec ce-
lestis eminentio: vestibus spiritus sancti artificio terit
quae doctis et intelligentibus digne ac recte vo-
catur charitas inextinguibilis: de qua pro bea-
tum paulum dicitur. **C**haritas nunquam excidit: siue
prophetiae euacuabuntur. siue linguae cessabunt: si-
ue scientia destruetur. **H**ac veste induta est
beatissima agnes: quae interrogata de sponso suo
quod esset. fiducialiter respondit. **A**mo christum in cuius
ibalam introiui: cuius mihi virgo est: cuius pa-
ter feminam nescit. **Q**uam cum amauiero casta sum.
cum tenero mundam sum: cum accepero virgo sum
Ista charitas summe necessaria est ad ornandum
virginitatis indumentum: quae sine charitate vir-
ginitas deo placere non potest: nec etiam inter pre-
sentes virgines virgo superba computabitur: quae
oleum charitatis et feruentis deuotionis in lampada
de cordis non habet. **U**t virgo vestis virginialis
in conspectu dei et angelorum clare resplicereat: ca-
stitatis amaritiam ab omni superbia mentis et dissolu-
tione oris custodire se debet: ne forte pro negli-
gentia interiorum et occupacione oculorum exteriorum
decepta. celestis sponsi oculos maxime offen-
dat. **I**deo omnes sensus suos et sermones omni-
modo et tempore stricte sub religiosa disciplina te-
neat totum bonum castitatis deo fideliter et in-
tegre ascribat: quae tam electum domum ad decorum
sibi conferre dignatur est. **I**nsuper cum magna

humilitate et quotidiana supplicatione a christo de-
sideranter petat: ut visus in fine casta sobria et
pudica sicut virginem christi decet constanter perse-
ueret: et omnia carnis illecebras vincat et seculi
curas abiceret valeat. quod diu in fragili corpore sub-
sistat: quae inter hostes et pericula multa versatur
Ista charitas est etiam valde necessaria ad or-
natum se de vestibus virginialis quae dicitur patientia
insuperabilis: quae patientia sine charitate christi
non potest ad salutem et meritum vite aeternae: etiam
si ferarum morsus. aut ignem. aut gladium. aut
crucis supplicium quod sustineat. **N**on enim pena
martyrem facit: sed bona causa sanctum martirem
facit: quae pro fide christi patitur. aut pro iusticia. aut pro
castitate: et praecipue pro animarum salute. **C**ontulit
autem christus beatissime agneti has tres preciosas ve-
stes. in signum maxime dilectionis et perpetuae de-
sponsationis: quas valde grate accepit: et
cum magna leticia intus se ornans dixit. **I**ndu-
it me dominus vestimento salutis: et indumento
leticie circumdedit me. **E**t iterum. **I**nduit me do-
minus cyclade auro texta: et in uestibus monilibus
ornauit me. **H**is itaque vestibus sacris celestibus
induta et quasi tribus clipeis munita: praesens
virgo iuuencula agnes beatissima contra tres tur-
mas diaboli pugnat: scilicet contra carnem de-
licias. mundi diuitias: et contra impiorum hominum
minas. **G**ratias omnipotenti deo fortissimo adiu-
torio nostro. regi inuisibili et immortalis sponso
omnium rerum creatori: qui cor virginis porta-
uit ut vinceret: corpus sponse suae intactum cu-
stodiuit: agnam innocentem inter flamas illesam
conseruauit: et tam vehementer cor eius in amore
sui sanctissimi ac mellissimi nominis accendit: ut ma-
gis eligeret mori quam celestis sponsi sui fidem
frangere: cui se deuouit perpetuo federe famu-
lari. **V**ere admirabilis constantia virginis: o-
mnium laudabilis patientia sanctae agnetis: quae inter
tantas tentaciones et persecutiones inter tot cla-
mores derisiones. blandicias terrores. et arma-
tos viros gladius vibrantes. virginitatis pro-
positum tenuit: et christus sponsum suum esse palam
coram aduersariis praesertim non timuit: sed cum ma-
gna constantia de nobilitate et pulchritudine
et potestate christi sponsi sui mira magnifica lau-
dabiliter narrando clamauit dicens. **I**psi sum
desponsata cui angeli seruiunt: cuius pulchritudo
vixit sol et luna mirantur. **I**psi soli seruo fidem
ipsi me tota deuotione committo. **E**t merito qui
dem. **I**psa enim solus versus deus est. potens in ce-
lo et in terra: sedens super cherubin et seraphim
intueat abyssos et abscondita cordis. **I**psa huius-
modi respicit: et superbos a longe cognoscit.
r iij

Ipse psona hois nō accipit: s̄ rectū iudiciū
in oibus seruat: tribuens vnicuiq; veraciter
q̄d debet. Ipse ab eterno oia cognoscit: z cū
summa puidētia cuncta gubernat. Ipse ele-
ctos suos multipliciter pbat. et p multa pa-
tētia copiose i celo remunerat: reprobos v̄o
ppter eoz maliciā districte punit z dānat:
seruata in his oibus magna mīa cum plenā
iusticia. Cui eterna laus et gloria: per infini-
ta seculorum secula. Amen.

Explicit sermo septimus. Incipit octauus
De aurea corona in capite sanctissime agne-
tis virginis z martyris.

Etāq; sp̄sam: decorauit me coro-
na. Dilecti fratres nūc de corona
sanctę agnetis virginis qua coro-
nauit eam x̄ps in celis: pauca si placet audia-
tis. Corona est ornamentū capitis et maxīe
dignitatis: q̄ specialiter debet regib; z regū
filijs ac filiab; ob nobilitatē generis: aut etiā
aliq̄bus magnis psonis i signū victorie: aut
doctrine, aut sanctitatis: seu eximie virtutis
V̄i de sc̄tis martyrib; specialiter legit z cā-
tatur. Corona aurea sup caput ei;: expressa
signo sc̄tatis. Sed q̄s hui; corone pulchri-
tudinē digne enarrabit; Estimo q̄ nōo mor-
taliū scire poterit nisi cui deus hoc mysteriū
reuelauerit: aut ei; gr̄a post mortē ad regnū
dei peruenit. Ista aurea corona oēm seculi
huius gl̄iam z decorē tam regū q̄ principū,
tā nobiliū q̄ p̄sulū, mitrae excedit: qua
nō de terrena materia facta est: s̄ in celesti of-
ficina a deo parata. noua semp claritate re-
fulget. Et q̄d melius z dignius. p nra imagi-
natione per hāc coronā intelligere possum;:
q̄ ipsum dominū n̄m iesum x̄pm eterne glo-
rie donatorē: Ipse est em̄ essentialē premiū z
corona oīm sc̄tōz: p̄ncipiū z finis oīm bono-
rum. Ipse sūma felicitas. summa iocūditas:
summa pulchritudo. summa suauitas. Ipse
eterna v̄itas. eterna sapiētia: eterne bonitas
eterna maiestas. Ipse fons vite amēnissim;:
q̄ oīs celi ciues sua p̄ntia lenificat z inebriat
in mīa saluat z coronat: p gr̄am iustificat z il-
luminat: p gl̄iaz beatificat et satiat. Ipse oia
ad se trahit. oia p se implet. sup oia exaltat.
et sup̄fluentē remunerat: tribuēs singulis
aureū denariū p laborib; paucis: et p breui
certamine aureaz coronā in vita eterna cum
angelis potissime possidēdā. Pro hac coro-
na h̄nda oīs laborare debemus z certare vt
vincam;: sicut oēs sc̄ti aī nos fecerūt z vice-
runt: qui mō cum x̄po regnant: z coronas tri-

umphales p duri certamine labore in capi-
tibus portāt. Qui tñ sibi victoriā de hostib;
nō ascribunt: s̄ cum oī reuerētia z gratitudi-
ne coronas suas aī sedem dei corā agno de-
ponūt: z cum ingēti exultatione z cōsona vo-
ce psallunt et dicunt. Benedictio claritas sa-
piētia laus hono: gl̄ia. salus virtus victoria
deo nostro in secula: qui nos p multas tribu-
lationes pduxit ad hāc gl̄iosā coronā felicis
optinēdā. hāc aureā coronā cū aureola p̄ci-
pere meruit agnes bt̄issima pmanēs fortis z
cōstans in passione sua p fide z castitate. tra-
dens semetipsaz in mortē: vt accipet coronā
glorie nūq; amittendam. Quid hac corona
pulchraus q̄d iocūditus. q̄d sublimis. q̄d fe-
licis: q̄ regē angeloz clarissime contēplari
cū oibus sanctis in celis. **Q** virgo x̄pi cō-
temptrix mūdi. que elegisti x̄po in castitate
seruire: exhilarēscim spe future gl̄ie. Si des-
deras aureā coronā ferre in celō: ser mō x̄pm
semp in corde sp̄ in ore. semp in ope. Auerte
oculos tuos a mūdo: leua aiām tuam ad ihe-
sum in celo. Sis seruēs in laude eius. humi-
lis et vilis in oculis tuis: frequēs in p̄cibus.
p̄mpta in obsequijs. puida in v̄bis: patiens
in doloribus. tacita in opprobrijs. hylaris in
despectibus: simplex in vestib;. pudica i mo-
ribus: custodita i oibus v̄ijs tuis. Noli x̄pm
negligere in aliquo ope vel momento tēporis
sub celo: qui nunq; auertit oculos suos a
te in quocunq; fueris loco. Attende agnē
sanctā quasi in corpe mortāte: z castitatis ex-
empla tibi monstrantē. Tam sancta tā casta
tam deuota tam pudica tā honesta tā custo-
dita fuit agnes beatissima in hac vita: vt nec
oculos suos leuaret ad ydola gentiū. nec ad
spectacula ludoz: nec ad fulgorē auri vel ar-
genti: nec cōcupisceret decorē aut amicitiam
alicui; mortalis viri: s̄ deū mente gerēs. fide
tenens. corde amans. ore laudās: toto anīe
desiderio oculos suos erigebat cōtinue ad ces-
lum: vbi sciebat esse x̄pm sponsum suum. cor-
dis sui thesaurum optimū: super omnia des-
derabilia amandū z amplectendū. Igit̄ ad-
huc p ampliori deuotione excitanda. cōtem-
plari lib; pulchritudinem corone beatissime
agnetis: que speciosis ornata floribus mirā-
dam iocūditatem castis ingerit mentibus.
Habet enim tres circulos argenteos ad ho-
nozem sanctę trinitatis: cōtinentes tria sc̄ta
cōstipata floribus pulcherrimi coloris z sua-
uissimi odoris. Qui h; aures audiēdi audie-
nt z intelligat quid mistic ista significet. De

lectantē virgines in pulcris vestibus z flori-
bus: milites in armis aureis z loriceis: clerici
in libris z studijs. monachi in hymnis z psal-
mis: seculares in terrenis p̄ncipes in delici-
is: sp̄iales in diuinis. **N**ulla tñ delectatio
maior z suauior: q̄ in deo z virtutibus veris
ad dei honorem factis exultare. Dimissis er-
go lubricis z caducis: cū castis z sacratissimis vir-
ginibus inspiciamus internis oculis immar-
cessibiles flores in corona felicissime agnetis
Primus circulus p̄tinet tertū ex albis flo-
ribus z candidis lilijis: in valle humilitatis
p̄ceptis z natis. Isti flores designāt sc̄tās et
deuotas meditationes de incarnatōe iesu x̄pi
ex maria pura z sc̄tā virgine nati: mūdis pā-
nis inuoluti. in arto p̄sepio locati. virgineis
veribus lactati: angelicis laudibus p̄men-
danti: a deuotis pastorib; visitati: a stella ra-
diante reuelati. a sc̄tis regibus questiti inuēti
z adorati: ab eisdē cū tribus muneribus au-
ro thure z mirra oblati digne venerati: a
s̄cto symone in vlnis amozosis amplexati:
ab anna vidua corde z ore summe b̄ndicti z
p̄fessi. Quid in his omnibus bonis auditis le-
ctis z p̄cogitatis aliud repit;: q̄ ortus plen;
floribus z lilijis cū aromatis multis: Vere
hec oia nitēt florēt z choruscāt: flagrant odo-
rāt z delectāt. Isti flores de natiuitate x̄pi et
p̄petua virginitate bt̄e marie matris ei;. hā-
bent tam suauē odorē. tam mirū saporē. taz
magnū decorē. tam fortē ardorē. q̄ expellūt
ab aīa languēm oēm tentationē z carnalem
amorē: oēm iram z indignationē. oēm inui-
diam z sup̄biā: oēm accidiā z torporē. omnē
duritiā z p̄urbationē: oēm tristitiā z diffidē-
tiā. oēm nequitiā z fallaciā: omnē turpitudi-
nem z diabolicā immisionē: siue a viro siue
a muliere. siue a iuvene siue a sene: siue a di-
uite siue a paupe: qz p oibus natus est x̄ps.
p oibus passus z crucifixus: vt oēs saluaret
oēs a peccatis mūdaret: z virtutū floribus ador-
naret. **S**unt aut̄ in isto sc̄to q̄nq; lilia. p
castitatis custodia virginibus valde necessa-
ria: sc̄y verecūdia. taciturnitas. sobrietas. so-
litudine. z clausura. Hec valde muniūt virgi-
nis aulā: z clariorē reddunt eius coronā. Au-
di virgo virginē. sc̄timoniā p̄medantē. Vir-
go inquit cogitat q̄ dñi sunt. vt sit sc̄tā corpe
et sp̄ū in x̄po iesu dño n̄o. Quis est iste ihs
quē sic amat sc̄tē virgines: vt relinquant etiā
parētes: hic est iesus nazarenus: dei patris
v̄nigenitus. fili; marie virginis: sp̄s ag-
netis: amator castitatis. custos virginitatis

hic est cōsolator pauperū: defensor viduar;
susceptor orphanoz: qui loquit̄ ad virgines
in canticis canonicū. Ego flos campi z lilij
cōuallij. ego sanctarū mentium visitator et
inhabitor. Quāz ppter virgo x̄pi si vis ce-
lesti sponso digne placere: stude flores virgi-
neos z mūda lilia intus habere: z oēs sensus
tuos foris a deceptionibus custodire. Caue
miluuz o simplex columba: fuge lupum o mi-
tis agnella: caue serpentem tibi app̄ximantē
tem casta puella: ne p fenestras corp̄oris in-
tret ad cubiculum cordis. z corumpat puri-
tas consciētie tue p incautum visum vel tur-
pem auditum: aut p ceteros sensus tuos p̄o-
nos semp ad malum. Idcirco summe cauē-
da sunt loca. p̄sone t̄pa: colloquia. salutatio-
nes: munera: risus iocus. aspectus: ornatus
cōiuiua cantica vana. Hec z alta multa car-
nis blandimenta mūdis habet: que p̄chdo-
lor offert suis amatoribus ceca mente currē-
tibus ad inferni tormenta. **S**tolta mundi
gaudia: post que sequuntur eterna lamenta
Peribunt em̄ omnia pulchra z delectabilia
sine mora: cum mortis venerit hora. **S**ūt
aut̄ ista terrena z carnalia oblectamenta ve-
nenosa virginibus: horrenda pudicis: fugiē-
da deuotis: execranda religiosis. summe cauē-
da iuuenibus: stricte corrigenda in adul-
tis et incauis. Tera nanq; discipula x̄pi et
amatrix castitatis ab aspectibus hominū se
abscondit ne offendat deum: ne amittat spi-
ritu sancti solatium: ne forte sibi z alijs sit in-
periculum z sc̄d alium: z diabolo in ludibri-
um fiat que erat sociā angeloz. Igit̄ in quā
ta artior māserit custodia z ordinis discipli-
na: tanto pulciora lilia habebit in sua aure-
ola z aurea corona. **U**nq; virgo abscondita
soli deo placere intēdens z cupiēs. ab oibus
mūdānis curis z fabulis se elōgauerit z mū-
dauerit: tunc x̄pi aspirante gr̄a suauis ex ea
odor bone vite sic odor mirre z thuris ema-
nabit: z mltę filie syon adhuc seculo dedite au-
diētes sc̄taz p̄uersionē incluse monial exci-
tabū et̄ ad relinquēdū p̄p x̄pm oēm seculi
vanitatē vt app̄hēdāt cū x̄gimib; auree coro-
ne pulchritudinē. **O** q̄ sapit̄ agis filia syō: q̄
mūdū lubricū spernis: āgeloz regi nubere z
adherere semp intendis: z ad celestes nupti-
as intrare festinas. **I**ntra itra claustrū x̄gimū
vbi discas facere voluntatē dñi regis tui: et
p̄para te cū sodalibus tuis vigilādo orādo z
expectādo beatū aduentū sp̄s tui de celo.
Certe si p̄fueris in eo q̄ cepisti: erit si-

ne dubio qđ desiderāter a dño deo tuo sepe petisti. **S**cđs circulus hui' auree corone cōtinet fertū ex rubeis florib' colligatū: visu pulch' adoratu dulcissimū auditu mirādū: cordi solacio suz. **I**ste rose designāt carnis castigationē. mūdi despectionē. cordis ppūctiōnē: z sacrā meditationē cū intime ppassionis affectu erga dñicā passionē. **I**ste rose crescūt int' spinas z tribulos z viticas: id est int' varias tentatōes carnis. z hoim' veratōes: qui nūc verbis duris nūc p'auis morib' alios inquietāt: z deuotionē modesti hoīs sepe perturbāt. **T**e illis: z bñ his qđ patiūt molestias ab impōrtunis. **I**ste rose ideo dicūt rubeae siue purpuree: qđ verecūdis mēibus dolores inferūt z rubore. **A**ttū flagrāt suauiter. si fuerint duriter cōfricate: qđ hūiles mētes dulciter rident z pie. cū fuerint ab iracūdis argute z despecte: z ampliores grās deo reddūt: qđ a spinis p'rimoz ledi z pungi meruerūt. **I**ste rose sup ignē posite z exuste. dulcem aquam emittūt p' medicā vitilē: sicut mites z hūiles igne scđi spūs accēsi p' iniurios z inuidis pie intercedūt: z lacrimas cū gemitu sepius fundūt. **R**euera magna sūt patiētū merita magna virginū trophea: magna apud deū p'inentiū fulgēt p'conia: qđbus etna merces tuz aurea corona reddet in celis. stellis p'clarior vniuersis. **O** virgo mitis z hūilis: valde mltū potes p'mereri in p'ssuris. p' xpi noīe sumptis. **E**tenī qñtēs verbū durū aut factū lesi/ uū patiēter sustines: roties rubeas rosas de spinis gignis z p'ductis: z coronā tuā magis clarescere facis. **I**ste rose iueniūt in magna copia apud scđos martires z xgines deo de dicatas: qđ fide armati. charitate inflamati. z patiētia accincti. roseū sanguinē suū p' xpo largiter fuderūt: z coronas triūphales rosas ac lilijs emicātes meruerūt h'fe ppetuas sū/ mo honore gaudentes. **U**n de scđo tiburto nobili martire xpi legūt: qđ iustus sup arden/ tes carbones nudis pedib' incedere: ipse in dño iesu p'sidens in trepidus accessit: z factō scđe crucis signo sup igneos globos stetit il/ lesus: z gaudēti aīo iudici rīdit. **I**n noīe dñi nri ihesu xpi videt mibi qđ sup roseos flores ingrediatur: qđ creatura ipa creatoris famula f' impio. **H**inc etiā de scđa dorothea nobili virgine z martire pulcherrime ferūt: qđ ante horā passionis sue breuiter orans meruit impetra re de paradiso celestis spōsi sui iesu xpi tres florentissimas rosas cū trib' odoriferis pomel lis. qđ theophilo viro scolastico sibi insultan

ti z nō credenti p' puerū angelici decoris eleganter transmisit. **Q**uib' ille p'spectis puerus est z fidelis effect' : atq; fidei calore accēsus. p'pinus p' martirij palmā dorotheam seque padisum letus intravit: sicut eidē egregia spōsa xpi dorothea p'miserat. **N**emo igit de istis rubicūdis rosas acquirēdis desperet: qđsi longe positis z difficulter tā inueniēdis. **N**ā pñt ab oibus xpianis z p'cipue a deuotis z religiosis p'sonis tam die qđ nocte tam h'yeme qđ estate studiose queri z fructuose inueniri: s' debēt caute scrutari. **R**egēdo enī xpi passionē z scđoz martirū passionē rose rubeae in libris eccl'asticis querunt: meditādo z orando inueniunt: iuste sobrie z caste z pie viuēdo carpunt z seruāt. **A**mplius autē iste rubicūde rose querēde sunt tpe angustie iuxta montē oliueti in orto secreto a turbis: in quē introiuit iesus z discipuli ei' vt oraret. **Q**ui tūc a iudeis captus. ligat'. p'cussus. flagellatus. coronatus. crucifixus. vulnerat'. z qđsi toto corpe cruentus: apparuit oī rosa rubicūdiō: p'ciosi sanguinis sui rubore p'fusus et purpurat'. **O** qđ multas rubeas rosas ex singulis plagis z vulnerib' suis mitissim' iesus p'duxit: oibus aromatibus suauiores et pulchrioris. **N**empe qđto sepi' rose iste aspiciunt. durius terunt. diuti' mēte reuolunt: tanto vehemētius flagrāt. dulcescūt. florent rubescūt crescūt z dilatant. **E**xcedūt enī rose iesu xpi nazareni in roseto passionis ei' orate z in hierlm qđsi in mortariolo a iudeis p'rite oīm scđoz martirū ac virginū passioēs: di gnitate. magnitudine. suauitate. pulchritudine. z oīm grāz plenitudine. ab ortu solis vsq; ad fines orbis terre. **S**ūt autē iste rose valde p'cioser ad ornandū cuiuslibet deuote aie coronam habiles z formositate qđ nullo p'cio mūdi valēt estimari. nec a mercatorib' p'parari: neq; in apothecis medicorum inueniri. **U**bi qđ pñt discerni z acq'ri: **N**on in foro: s' in choro nō in platea s' in eccl'ia nō in bello s' in cella: nō in tumultu s' in silētio: nō in risu s' in plāctu: nō in iuuio s' in ieiunio. **V**erum specialit' a p'ceptorib' seculi crucē suā qđ die tolentibus. z in passione xpi seriose meditantibus citius inueniuntur: z vberius infra missam colliguntur. **V**alde enim recreant tristis animos: et confortant aduersitate dēp'ssos. **O**portet autē deuotam animam magnā sibi adhibere custodiā: ne dolosa raptor: diabolus in hūc ortū rosarū cū figmentis suis pessimis subito veniat: z si archā cordis ap

tā inuenit. suaves xpi rosas exinde tollat: z fendas viticas z nigros carbones iterū si lēter immittat. **U**bi est tūc ihs. vbi crux. vbi clau. vbi lancea: ad fugādū hostē malignū de archa tua. **S**urge z vigila: clamat orate: ne sum inuoca. crucifixū adora. **I**mp'ime tibi signū scđe crucis p'tra hostē oīs virtutis: arripe lanceā longini militis cōtra terrore seui leonis: claude tor tuū p'tra virus serpentis: p'sirma illud tribus dñi clavis qđsi tribus fortibus seris: ne callido z rapido hosti pateat tam facilis intrādū locus ad abdita cordis. **T**ercius circulus p'tinet fertum ex blaucis z glaucis florib' optime p'positū: sup oīa agrigramina odoriferū. celestibus miltarijs plenū. **R**ecte enī ad decorem virginalis corone huiusmodi flores p'tinet: qđ puritate cū virginitate seruāt. **E**t si bñ intelligūt: non parū religiosoz mores edificāt: qđ terrena fundit' reliquerūt. **I**git blauci flores qui speciem tenent etheri coloris designāt cōtēplationem glorie celestis: z magnū desiderij p'fectozū et inclusozū: qui oblitis oibus infimis z p'sentibus bonis pituris meditant' eterna: inbiant qđ incessanter ad p'sentiā dei z angeloz p'sortia. vbi oīa sunt tranquilla iocūda atq; p'fecta. **H**i in ofone frequēter accēsi. cupiūt cum bñ paulo a vinculis corpis dissolui: z cū helya in igne curru ad celū transferri: z xpo in regno suo feliciter p'titari: vbi sp' gaudeant z epulēt in p'spectu dei: laudādo et canēdo cū angelis scđis sine oī impedimēto z labore altissimas laudes sūme trinitati in p'petuas eternitates. **H**i flores scđz meditāōnes de celestibus gaudijs valde ornāt coronā cuiuslibet sacre virginis z anie fidelis xpm cordialiter amātis: z ad deū fontē viuū auide stientis. **H**i sacri flores maxime inueniūt z legunt in euāgelicis p'ariis z ortulis saluatoris: meditando de gaudijs dñice resurrectionis. ascensionis z spūs sancti donis: z de miraculis p' apostolos xpi in p'mitiua eccl'ia in noīe iesu gl'io se p'petratis. **S**ili mō ex spālī deuotione carpunt flores celestis leticie i singulis festiuitatibus bñssimū xginis marie. z alioz scđoz natalicij: qđ de ipsis deuote in eccl'ia cantat' legūt z celebrat': z de etna scđoz gl'ia desiderādo cogitat'. **T**oties nanq; flores etheri splēdoris in aīa p'tēplatiua ad deū suspēsa oriūt crescūt et dulcescūt: qñtēs ex mēoria celestis mens p'pungit' z accēdit: z ad p'ntiā xpi z s'ātozū suspirat z anhelat. **U**n sepe p' seruida desideria sursum respicit: z ex intimis p'cordijs

cū helia clamat z orat. **S**ufficit mihi dñe tolle aīam meā: qđ melior ē dies vna in atrijs tuis sup milia hui' vite gaudia. **S**ed rurū p'siderādū. qđ tūc nobiles iste rose d' corona aie deuote cadūt. fordescūt z arefcūt: cū in infimis vanis z curiosis reb' mens incipit delectari. aut friuole foras occupat: z ex qđā torpore p'ssa negligit celestia meditari oibus visibilib' p'ferēda: z oib' thezauris mūdi meliora. **U**n z bñs paulus discipulos suos ad floigerā patriā exhortās ait. **Q**ui sursum sūt querite vbi xps ē in dextera dei sedēs: qđ sursum sūt sapite nō qđ sup terrā. **Q**uare: **Q**uia cito p'terit figura hui' mūdi: z nihil p'manet sub sole qđ pōt cō: hoīs forari. **S**unt etiā in h' xgineo seruo mlti pulcherrimi flores crocei z cerulei coloris igneū hōtes splēdorem: aspectu delectabiles. odoratu suaves: tactu lenis z flexibiles. **I**sti p'tinet ad vitā actiuā z designāt p'passiuos affectus cordis ad subueniendū debilib' z infirmis: z dulces f'mones ex ore prudētis ad p'solādū tristes z grauatos: ne deficiāt i tentationib' z labouibus qđtidianis. **S**ic enī lex dei p'cepit z charitas fraterna erigit: vt fort' debile portet prudēs instruat ignaz: minus cōpescat iratū. seruid' exciter torpentē. letus cōfolet tristē. matur' corripiat dissolutū: discret' refrenet nimium hūilis reprimat supbū: simplex cohibeat curiosū. stabil' retineat: vagūtaciturn' increpet p'bosū: vt silētio suo edificet poti' audietes qđ verb' effusis. **E**t istis croceis florib' odor suauissim' sepius manat: qđ aīos debiles sp'italib' somēs cōfortat: vt in x'tutib' magis p'ficiāt. **H**inc ē qđ diuin' paul' multis x'tutū florib' ornat: ad colligēdū charitat' flores discipulos hortat' dicēs. **P**er charitatē seruite inuicē: qđ sum' inuicē mēbra. **E**t iterum **A**lter alteri' onera portate: z sic adimplebitis legē xpi. **I**sti flores fratne p'passionis z eruditiois inueniūt pleni' in agro dñice p'dicationis: scđz i dulcib' xpi sermonib' z octo bñtudinib': i iusticijs p'abolis. iocūdis reuelatōib' regni celestis: i signis varijs: sup infirmos z obfessos. i mīa sup egenos z paupes in benignitate sup p'ctōes z penitētes: i māsuert' verb' ad duos z p'ueros. i honesti moribus z humilibus obsequijs z penurijs reycorā discipulis suis: in fatigatione teneri corporis sui. z longa p'notatōe in ofonibus deuotis in altis mōtib' z locis secretis: ad meditandū de celestib' gaudijs aptis. **E**cce qđ sacri f'mones tot pulcri flores: quot mystice

parabole tot nobiles rose. Et qui de regno dei et angelis ih̄s loquebat ap̄lis: tūc flores ethereos amicis suis ostendi in celi secretis. Et qui mandatū nouū eis dedit vt inuicē se diligerēt: atq; pedes eoz lauuit tam verbo q̄ exemplo eos instruendo: tunc optimi odoris flagrantia ex croceis floribus inter eos dispersit. **Q**uod stupendū signū fecit ih̄sus: cum seipm̄ p̄buit oibus vere humilitatis exemplū. **M**irū sup̄ omne mirū: q̄ oim̄ sc̄torum sanctissimus et oim̄ d̄norū altissimus sit oim̄ seruoꝝ suoz seruus infim̄s: q̄ sūma maiestas inclinauit se sp̄ote infra hoies simplices et paupes suos cōmēsales dicēs. Ego in medio v̄ri sicut qui ministrat: nō em̄ veni ministrari: sed ministrare. Si ego d̄ns et magister v̄i v̄fos laui pedes: et vos debetis alter alterius lauare pedes. Quid plus d̄ne? Alius p̄ alio orare debet: exemplo instruere neminē ledere: oibus b̄nifacere velle. Isti flores fraternae cōpassiōis et pie subuentiōis valde ornāt coronā virginē puritatis et vitā religiose cōuersatiōis: tam in cōtemplatiōe celestiū secretozū q̄ in visitatiōe languentiū p̄ximozū. Tunc em̄ flores virtutū inter fr̄es sua uiuis redolent et vberius crescunt. tum deuotus cōtemplator: angelicos ordines ad horā deserit: et ad seruiendū infirmis et egenis letus accedit. quasi x̄pm̄ in p̄iti videret: cum etiā studiosus lector scripturarū aut diligēs scriptor: librozū vocatus codicē claudit et p̄enam de manu ponit: et ad sonū pullantis latam surgit et ad chozū vadit: aut ad cōm̄ laborē cōuentus incūctanter p̄perat: tūc noui flores in orto cordis sui p̄ gratiā sancti spiritus cū fructibus obediētie incipiūt oriri dilatari et magnificari: et sibi ad maximū meritum et pulchriore corone ornati cōputabunt. **P**recauendū t̄n̄ amatori solitudinis et deuote meditatiōis speculatoꝝ a leuitatibus et rumozibus: ne p̄ longas occupatiōes et sup̄fluas locutiōes p̄dat suauitatē vnguētū mistici et sapore mellis extingat leuis infectio fellis et aceti. Quis em̄ est tā deuotus in ofone. tā studiosus in sacra lectiōe. tā strēnuus in opatione: q̄ tā cito se recolligit ab intra. q̄ facile labit ad extra. Quis tā cito solidat fracta q̄ facile frāgit aliq̄? Quis tā cito imūda lauaf. q̄ facile in lutū cadit? **I**git o virgines x̄pi o religioſi serui dei: state sup̄ custodiam cordis et oris v̄ri: ne corrūpan̄ sensus v̄ri p̄ varia desideria mūdi: q̄ nihil p̄sunt ambulātibz in eis. cū magnis piculis et angustijs.

Ecce in numeris fallacis et laqueis: mūdus est plenus. Ideoq; s̄m̄ verbū x̄pi oportet vigilare et orare cōtra tentatiōes et tribulatiōes ab oi p̄re surgētes et ad b̄n̄ agendū nō deficere q̄ diu vires assunt et t̄pa gr̄e p̄merēde florent. **N**ō em̄ est cogitiā calciamēti p̄dere. gratiā dei amittete: t̄ps̄ p̄nie negligere: diē vane p̄sumere: et vitā eternā p̄ modico delectamēto despiciere. **R**ecogitate immēsam bonitatē x̄pi sup̄ oē genus humanū. quāta bona fecit quāta mala p̄tulit: et q̄ magna p̄mia electis suis post huius vite certamina p̄misit. **H**abete bonā fiduciā in d̄no sp̄: et ad auxiliū diuinū in oi necessitate recurrite: et in t̄pe tribulatiōis nolite desperare nec ab ofone cessare. **C**apiatis notabile exemplū paciētie et p̄ferantie de sacra agnete virgine x̄pi et martire: corpe quidē iuuecula: aīo cana: statura paruula. meritis magna. seru infirma. fide formissima. vestibus spoliata virtutibus ornata: q̄ vt diabolū et comites eius vinceret: ad x̄pm̄ deuotis et sedulis p̄cibus cōuolabat. **C**unq; humana rabies non cessaret: s̄ diabolo instigante ignē copiosus pararet ipsa intrepida manēs in medio flamarū expansis manibz orabat. x̄pm̄ corde et ore laudabat: atq; per martiriū palmā ad sp̄sū suū p̄uēire optabat quem sup̄ oīa sincerissimo amore diligebat. **P**lus em̄ valuit ingēs amor x̄pi in sola fragili virgine: q̄ tirānicus furor armatū gladio et igne. **I**dcirco speciosissimā hanc aureā coronem cū tribus floridīs sertis ornata habere meruit: q̄ mundū sp̄reuit. carnē domuit: diabolū vicit tyrannū derisit. p̄mia calcauit. p̄nas sup̄auit. et ad x̄pi gloriā p̄ x̄po moriēdo felicissimo fine p̄uenit. **N**unc oēs pariter oremus et clamem⁹ ad d̄m̄ n̄m̄ iesū x̄pm̄ amatorem castitatis. innocētie et ois puritatis: vt doceat nos āgelicā vitā i fragili carne imitari: et cū sc̄tis x̄ginibz castitatē mēis et corpis p̄cipue amare venerari et p̄suari amē. **O** Dulcissime d̄ne iesū x̄pe flos oim̄ virtutū. castissime amator x̄ginū. fortissime d̄ bellator demonū strictissime et tirpator: vicioꝝ fragilitatē meā p̄pici⁹ respice. et p̄ intercessiōe b̄n̄issime mis̄is tue x̄ginis marie et dilecte sp̄ose tue sc̄te agnetis x̄ginis ac martiris venerāde auxiliū in sup̄ne virtutis impēde. vt discā terrena cūcta despiciere: et amare celestia: vicijs resistere. et tentationibus nō p̄sentire: x̄tutibz firmē adherere: honores fugē. delicias vitare: p̄cta p̄missa p̄lagere. occasiones maloz cauere: a p̄ua p̄uentu

dine abstinere cū bonis p̄uersari et in bonitate perseverare q̄tenus dono gr̄e tue merear coronā eterne vite cū sc̄ta agnete et cū oibus sc̄tis tuis eternaliter in regno tuo possidere. Amen. **E**xemplum.

Rater quidā dominus nife capitis dolore frequēter pattebat: et ideo nōnū q̄ exire choz cogebat. **H**abebat autē speciale deuotiōe ad sanctā agnetē venerabilem virginē patronā nostrā. multe pietatis dulcedine affluente. **D**esiderauit ergo ingēti cordis desiderio sacras reliq̄as eius visitare in traiccto: q̄ ibidē in archa argētea auro tecta in ecclesia cathedrali sc̄ti martini honorifice cōseruans. **C**ontigit ergo vt cū priore suo p̄geret ad p̄fatū summe reuerētie locum visitā dū: et veniēs ad p̄fate cathedralē ecclie aulam multis sc̄toꝝ reliquijs decēter ornata petijt a custode sibi ostēdi beatissime agnetis archā ob deuotiōis sue instantiā diu desideratā. **T**unc sanctarū reliquiārum cultos ait **N**ō facile licet mihi referare p̄ciosam sc̄tē agnetis archā: s̄ libēter vobis antiquam alme virginis capsulā ostēdā: in qua sacre reliquie eius diu reuenerūt ad dei laudē et gloriā. **Q**uō frater audiēs letatus est et p̄solatus: ex p̄ceptis honorabile sibi loculū p̄sentandum. **Q**uo viso et apto: inclinauit se reuerenter et osculās sc̄tū scriniū: intromisit caput suū cōfidēter: sperās sibi auxiliū meritis sc̄te agnetis affuturū inhesitāter. **H**is igit actis maximas gr̄as egit deo et sc̄te agneti x̄gini: q̄ patētibz oculis suis h̄ meruisset intueri. **Q**ui ex hoc t̄pe et deinceps a p̄stinis doloribz releuatus est nō solū in corpe: s̄ etia ampliori deuotiōe p̄fecit in mēte: atq; reliquū vite sue t̄ps̄ iocūda et felici agone in seruoꝝ spūs bene terminauit. **A**liud exemplū.

Alius quidē frater euz in p̄festo sc̄te agnetis ad refectoriū legisset accidit ei improiise q̄ postea solus comedēs os piscis in ore eius frangeret: et palato tā fixe inhereret: q̄ acumen ei⁹ extrahere nec expuere tūc valeret. **Q**uapropter cōtristat⁹ valde: et timēs piculū vocis ex hac lesione sibi imminere: expectauit patienter horā vespti nā de sc̄ta agnete solēnē in choro decātādā. **C**ūq; cantor r̄sioziū pulcra facie altius incepsisset: et p̄uētus chozū letis vocibz ad honorē sc̄te agnetis residuū. p̄sequeret deuote cantando et laudādo: cepit frater iesus parit cōtinere: et sanctā agnetē dilectā et benignā patronā suā suppliciter inuocare: vt in hac hora

sibi subueniret. et de ista lesione liberaret. **E**t o mira dei clemētia et q̄ ineffabilis virtus ei⁹ et potētia: q̄ nō deserit sperātes in se de q̄cunq; tribulatiōe clamauerunt ad eū. **S**tatim nāq; cū hec verba cū cōuētū caneret: intercede p̄ oibus nobis: sensit quēdā puritū in palato gutturis. cepit q; parū tussire: et instātī cū salua oris expuit aculeū piscis sine dolore sui gutturis. **T**ūc alacer effect⁹ gr̄as egit deo et sc̄te agneti virgini: q̄ tā cito meruisset exaudiri et curari. **S**initis autē vespsis. māsit silēter in choro p̄sternēs se hūiliter sup̄ scabellū pedū suoz osculādo pauimentū asserū ex intimo cordis affectu: p̄gratūlis in secreto de tāto b̄n̄ificio meritis sc̄te agnetis sibi collato. **D**einde magis volens certificari de p̄fati factu: quesuit aculeū piscis ex ore piculū: et inuenit eū in arena plapsum. **Q**uē secū rollēs ad cellā: posuit iuxta sc̄te agnetis imaginē: ob eius speciale dilectionē p̄petue recolēdā. **C**ui⁹ sacro patrocinio pius d̄ns ab oi piculo nos sp̄ et vbiq; dignē custodire: et i bona cōuersatiōe cū oibus nobis p̄mendatis p̄seruare Amen. **E**xemplū aliud.

Alit in ciuitate swollēsi cuius quidā hermānus de ouer noīatus: diues et honest⁹ pius et misericors sup̄ paupes: atq; i hospitali sc̄tis p̄s fidelis infirmorū et egenoz p̄curator. **H**ic quādā turbatiōe orta i ciuitate p̄tra eū et q̄sdā p̄ciues suos: cōfugit ad monasteriū n̄m̄ in mōte sc̄te agnetis x̄ginis hospitādi gr̄a. **Q**ui p̄ sua p̄bitate et māfuetudine susceptus est et benigne tractatus est: cū multa charitate et fraterna beniuolētia. **A**bdico autē t̄pe trāfacto didicit cōfiteor legere et sacerdoti ad missam ministrare: licet iā senex eēt et l̄fas penitus ignoraret. **Q**uō cū tāta diligētia et deuotiōe fecit: vt alijs aliū de occupatis sepe bis vel ter vno die sacerdotibz ad missā libent⁹ et alacrit ministraret. **S**iqdē venerabili p̄fi n̄fo wilbelmo von: iken tūc t̄pis p̄oi dom⁹ nife sp̄ali amatoꝝ sc̄te agnetis: frequēter infra summā missā choro canēte. ipse retro in ecclesia suppellitio induit⁹ magno cū affectu mis̄trauit. **A**ccidit autē q̄dā vice vt ipse q̄sdā pecunias ex cella in q̄ morabat⁹ p̄deret: de q̄bus vehemēter doluit mirās q̄s h̄ fecisset. **M**ōdū em̄ sua resignauerat: s̄ sicut hospes et amic⁹ fidel⁹ int̄ fr̄es i ambitu clauſtri habitabat. **N**ā infra meridianū p̄radiū q̄dā alien⁹ et igno⁹ latē fenestrā ap̄tā camerā ei⁹ intravit: et q̄ntū sibi placuit furatus ē et cito recessit. **P**radiū igit factu cū her

magnus strenue predicat: et quasi tuba celesti ne peccet supplicij terrae: et ne desperet eternis primis consolant. Magna enim prima habebunt scilicet sacerdotes et predicatoris qui vitam doctrina multos erudunt: et ad virtutes frequenter ammonendo trahunt et accendunt. Unde de sancto patre nostro augustino glossa sancte ecclesie doctore legitur et cantat: quod verbum dei usque ad ipsam suam egritudine impertinente alacriter et fortiter sana mente sanos consilio in sancta ecclesia predicabat. Qui deo auxiliante diu vixit in virtute pro multorum salute. scribens libros et docens in sanctis: sanctam ecclesiam multitudine librorum suorum magnifice ditavit ornavit et illuminavit. Quae ob meritum suorum dignitatem laudare oportet: et filiali amore semper honorare et suppliciter exorare: ut recto itinere eum sequi valeamus ad christum regnantem in celis: quem tam ardenter amavit et laudavit in hymnis et psalmis dum esset in terris. Quarto domum dei profecte ornat et illuminat frequens visitatio ecclesie ad audiendum verbum dei: et ad custodiendam legem vite et discipline producentem ad patriam claritatis et pacis eterne. Qui enim ad celestis regni gaudia post mortem pervenire feliciter desiderat: modo dum sani sunt et vivunt debent domum dei frequenter visitare et predicatorem libenter audire: confessiones sepe facere in dulgentias querere et impetrare. Tercio enim brevis est: et incerta mortis hora. Qui ergo modo non penitet nec se emendat. post clausam ianuam foris stabit et misericordiam non impetrabit: clamabit dolens. nec exaudiet plorans. Beatus prophas et laudabilis nimis: qui relictis vanis spectaculis. properat tempestive ad domum orationis et predicationem divini sermonis: gratias agens deo de beneficiis acceptis: atque pro futuris amplius orans. Pulcrum spectaculum videre templum dei fidelibus ubique repletum: et foris a negociis seculi esse quietum. Quinto ecclesiam dei ornat et illuminat frequens et comis oratio multorum tam cleri quam totius populi christiani ad deum instanter supplicantis: pro diversis causis et necessitatibus omnium indigentium sanorum et infirmorum vivorum et defunctorum. Ista quinque luminaria sunt valde necessaria et utilia in omni ecclesia: quae domum orationis optime ornant: et tanquam quinque ardentes lampades templum dei illuminant. et rectam viam ad supernam hierusalem et celestem mansionem demonstrant. Ubi cum ergo in ecclesia ista devota et sancta officia debetis temporibus reverenter et diligenter fieri: ibi deus habitat: ibi presidet. docet et gubernat: sicut in apocalypsi be

atus iohannes ait. Ecce tabernaculum dei cum hominibus: et habitabit cum illis. Quibus igitur tumultibus et fabulis cum locis exclusis nil aliud in domo orationis et loco sancto fieri decet et debet: nisi quod deo maxime placet et proximis edificet: et ad divinum officium specialiter pertinet. Quae ergo ad devotionis gratiam et ad canticorum dulcedinem et verborum intelligentiam iuvant: hec corde pensari debent et leto ore ad laudem dei perferri. Omnia vitiosa et ociosa colloquia vitia vitanda sunt: sed precipue in templo dei in aula summi regis. in sanctuario spiritus sancti in conspectu angelorum et celestium civium. super nosque spirituum potentia. Summe igitur venerabilis est locus iste a deo ab eterno prius. et ad servitium sibi cum suis ministris et sacris vasibus electus deputatus: et in tempore perfinito pro manuum pontificis cum multis sanctorum reliquiis consecratus et ornatus. In quo quidem loco humana iugiter divinis. ymaginibus summis terrenis celestibus: per sacramenta christi que ibidem tractantur et celebrantur a sacerdotibus in missis. Quod agunt sancti angeli in celis. hanc agere debent fideles in terris: scilicet laudare et benedicere deum totis viribus: et magnificare eum pro omnibus sanctis et creaturis pro donis et beneficiis suis. Et si non tanta dignitate et alacritate sicut angelus: tamen pro posse sue infirmitatis quilibet debet nititur facere et aptare se ut deum profecte cum angelis semper laudet: super omnia amen. tan omnes benedicat. Si non potes labijs oris resonare: debes suspirijs cordis ad deum clamare. Si fueris raucus vel dissonus noli cessare a laudibus: nec te subtrahere a divinis officijs: sed ausculta quid cantat et legit ab alijs: et commode gaude bene cantantibus. Si non vales tam pulchre cantare sicut a laude et philomene: canta et lauda lugubre sicut corvus et rane in palude qui cantant sicut deus dedit et natura concedit. Noli extolli monedula de clamore vocis: quod nescis quid durabis et alte cantabis. Vox quippe humilis et contrita cordis: bene sonat in auribus dei omnipotentis omnia audientis. Canta et lauda deum in voce exultationis: memor tamen pro parte vilitatis cum timore future tribulationis. Canta humiliter cum sancto david in psalmo: letetur cor meum ut timeat nomen tuum domine. Quis sicut david fidelis in omnibus progens ad imperium regis: qui miles fuit in die fortiter bellando. monachus in nocte alacriter surgendo et devote orando? Si non potes cum sancto iohanne evangelista sublimia et divina contemplari: proinde maria magdalena ad pedes iesu humiliter veniam petendo et pro peccatis lacrimando: ut dimitat

etiam tibi petam multa quibus deum sepius offendisti. Si non vales cum sancto paulo ad tertium celum evolare: maneat cum eo apud iesum christum crucifixum. non in carne glorioso: sed carne cum vicijs et concupiscentijs suis crucifigendo. Si non habes alas aquile volantis ad celi sedem: habere penas simplicis colube nidificantis in petra: meditatio quotidie sacrosancta iesu vulnera. Plus enim scitatis et dulcedinis inveniunt humilis frasciscus in passione christi: quam subtilis astronomus in speculando sidera celi. Relictis ergo curiosis et infructuosis rebus: stude in vita et in passione christi: et proficiet tibi magis quam omnes artes mundi. Si vis pro solari celum: fuge homines et seculi rumores. Esto liber ter cum domino solus: et quere solatium intus in devotiis precibus et meditationibus sanctis. Nichil salubrius. nil iocundius et dulcius: quam deum laudare in hymnis et psalmis: et habere cor sursum cum angelis in celis infimis neglectis. Talis dicere potest in raptu spiritus: memor fui dei solius in iubilo cordis. Vere dominus est in loco isto non est hic aliud nisi domus dei et porta celi. Sperite mihi portas aegeli sancti: et laudabo vos sicut nomen domini dei mei in seculum seculi. Te autem illi que scienter cogitat vana in te divinat: et iniuriosa revolvit mente perversa. Ne quod idola imaginat immunda: negligit preciosa christi vulnera: nec inferni timet pati tormenta. Ne qui ibi tacet et dormit: ubi vigilare et orare debet. Ne piger et dissolutus et tarde veniens: dum vagis oculis parietes aspiciunt: et dulces psalmos non advertunt. Ne qui de cibo et potu frequenter cogitant: et de penis antiaz in purgatorio pauperum prestant rano plorat. Si quis ibi fuerit per horam nunquam sentiret in choro tedium nec in ieiunio tristitiam: nec in labore gravedinem. Benedicti omnes religiosi et devoti servi dei. alacres in divinis. studiosi in libris legentibus laudibus: et fideliter orant pro benefactoribus suis. et omnibus tribulatis et temptatis: quorum magnus est numerus: deo melius quam hominibus notus. Quicumque ergo gratus et fidelis fuerit in modicis et parvis donis: dignus erit amplius recipere a deo in celis. in divino officio negligenter aliquid agere: ipse non ibit. Cavete et timete ne elemosine clamant contra vos quia male sunt expese: et hore negligenter sepius lecte et pro solute. A quibus malis iesus christus nos liberet: omnes offensas nobis dimittat: et ad celestia regna post huius vite pericula feliciter perducatur.

Explicat sermo nonus. Incipit decimus. de ornamentis et moribus mistorum in templo dei. **O**mnauerunt faciem templi coronis aureis: et dedicaverunt altare domino: et facta est leticia magna in populo. Dilecti fratres ista legitur machabeorum libro primo. de templo dei renouato: et cantantur etiam a nobis in ecclesia tempore consueto. Sicut ergo illi antiqui sancti fuerunt alacres et devoti in templo materiali laudando deum in hymnis et organis pro victoria data eis de celis contra adversarios: ita et nos multo devotiores esse debemus: regradando deo quod nos eripuit de tumultibus seculi et laqueis dyaboli: et dedit spiritum perveniendi ad festivitatem celestis hierusalem: et ad dedicationem templi imaterialis in quo habitat deus cum omnibus sanctis suis. Queratis in littera spirituale sensum. et in cera mel absconditum: et delectet anima vestra in deo vivo. et in omni verbo quod procedit de ore dei: sicut angeli et omnes sancti in celo. Tunc enim poterit anima vestra per scalam sanctorum verborum ad alta celorum ascendere: quoniam negligit exteriorum ornamentum attendere: et ex intimis precordijs recordatur domini dei sui solius: quantum datur sibi sapere ex gratia super visitationis in statu humane fragilitatis. Fratres ibi est magna festivitas dedicationis ecclesie: ubi est puritas innocentis vite. libertas bone conscientie. iocunditas spiritualis leticie: predicatio sancte doctrine. observatio regularis discipline: recordatio regni celestis. oblitio omnium gaudij secularis. Ibi est vera pulchritudo templi. et ornatus ecclesie cum ramis et floribus bene res dolentibus: ubi est vera peritio cordis. humilis confessio oris: et digna satisfactio pro peccatis commissis. Ibi est leta dedicatio novi altaris: ubi est novus fervor devotionis. cum gratia actione in iubilo cordis pro beneficijs acceptis. Nemo vacuus apparere debet in conspectu domini: sed si aliquid offerre in altari ad honorem dei. Ille vitulum offert et hircum: quod carnis petulantiam frangit pro ieiunio. Ille bouem mactat et thaurum: quod superbia mentis et duritia propter sensus redigit ad nihilum pro humilitate et sapientis consilio. Ille agnum immaculatum deo dignum offert: qui passionem christi quotidie devote commemoratur: et se ei per patientiam et mansuetudinem conformat. Ille arietem immolat: qui totam virtutem et fortitudinem suam deo ascribit. et nil boni sibi attribuit. Ille renes cor et pectus in altari cremat qui omnes carnales affectus scriptis fervore refrenat. Ille columbam offert: quod simplicitate ambulat. et de alienis rebus tacet: quod cum dolentibus

gemit: et pro sibi contrariis orat. Ille ture deo offert: qui castitatem diligit et solitudinem querit: et cum solatium terrenum perdit: ad celeste palatium liberius volat. Ille passerem immolat: qui a garritu verborum inutiliter abstinet: et in secreto celle solus residet. ut maiorem pacem habeat: et nulli onerosus loquendo existat. Ille vero faciem templi coronis aureis ornat: quod peracta gesta sanctorum libenter legit scribit: predicat: et ad incitamenta virtutum eorum premissa alia denunciat: ne in tentationibus deficiat. Ille aureos clipeos in ecclesia per ornatu suspendit: qui veteris et novi testamenti patres quantis virtutibus fulgeant. primis suis ad edificationem narrat: qui martirum certamina ad tollendum aduersa recitat: labores confessorum ad abstinentium commemorat: trophæa virginum ac viduarum continentiam ad castigandum corpus beatificat: libros doctorum et sermones predicatorum ad studendum legendum scribendum digne commendat: et aliorum bona opera ad laudem dei et decorem sancte ecclesie replicat et expandit. Ille pulcras imagines pingit et ornat: qui vita et moribus premissis edificat. Ecce tot aurea scuta fulgent in ecclesia. quot sunt sanctorum nomina. quot festa. quot sacra verba: quot bona videmus exempla.

Quod magna festiuitas celebratur in dedicatione ecclesie triumphantis: ubi omnibus deuictis hostibus cuncti simul gaudent sancti cum angelis amici stolis albis: et coronati coronis aureis non quod perituris. Ibi quippe eterna laus et gloria sine cessatione mansura. Ibi vox dulcis sine rancore: carus altus sine labore: pax in gens sine timore: leticia sine merore. amor sine liuore: scientia sine errore. Ibi abundantia sine defecto. dignitas sine despectu: sanitas sine interitu: iocunditas sine fletu. securitas sine metu: voluptas sine vicio. satietas sine tedio claritas sine nubilo. veritas sine ambiguo: puritas sine piaculo. libertas sine obstaculo: conscientia sine scrupulo. summa felicitas sine termino: omnia bona in deo.

Quod festiue gaudet ibi sanctorum anime a vinculo corporis absolute. ab omni labe peccati purgate: deo intime coniuncte. sine medio vnite. per ambitum celi volantes libere. canentes et gratias agentes deo letissime.

Laqueus contritus est: et nos liberati sumus.

Quoties ergo adest aliqua festiuitas sanctorum in ecclesia recordare debemus qualis et quanta sit in celesti patria: et despiciere omne quod delectat in hac vita. Beati religiosi quod a secularibus turbis remoti: a temporalibus curis liberi. a passionibus tranquilli: ad celestia

oculum mentis dirigunt: et per dulcedinem amoris intimi quem sentiunt dissolui et esse cum christo concupiscunt. Beati qui ad celestem dedicationem et ad eternam agni vocati sunt: et ita se student preparare. ut cum electis digni sint intrare. Vox vera. Nemo potest hic gaudere cum seculo: et postea regnare cum christo. Amena praecepta: stultos ducunt ad hospicia praua. Et qui modo delicias et honores semper querunt: post breue gaudium inueniunt eternum ignem et lucrum. Hec miseri et insensati amatores seculi: qui festa christi et sanctorum honores in conuiuia ciborum et ludos conuertitis: ubi manebitis. Te vobis qui iesum deseritis et mundum requiritis sanctos negligitis et vagos ac lubricos vos associatis: angelos offenditis: et demones letificatis. Te qui simplices deriditis: et fallaces commendatis: rosas virtutum concalcatis et spinas peccatorum colligitis: presentia bona aspiciatis et futura mala non prouidentis nec timetis. Cur stulti vos ipsos decipitis: et ad rectam viam non reditis. Timete deum nequando irascatur dominus: et pereatis cito de terra cum impiis et recipiatis infernum per delictis quas amassis. Dignus est enim operarius mercedem suam: siue bonum siue malum fecerit in hac vita.

Habet etiam felix et sancta mater ecclesia per magno solatio et decore domus dei multa sanctorum corpora in bona custodia: omni honore digna. Ad quorum aspectum multi fideles excitantur sepe ad amorem dei et fletum: desideranter petentes quotidianam suffragia: ut per eorum sancta merita mereantur peruenire ad gaudia eterna.

Que est enim ecclesia vel capella tam pauperum et modica: que non habet vel procurat habere aliquid quas sacras reliquias per ornatu oratorum sui. ex deuotione erga animas sanctorum regnantium cum christo in gloria. Nam sacra ossa sanctorum humiliter venerari. christum est honorare: in quibus habitauit spiritus sanctus. a quibus victus est mundus: et dyabolus per fidem christi confusus.

Sperandum igitur indubitanter quod libenter orabunt pro nobis amici suis in terra degentibus: quos viderint in oratione feruentes. et oculos crebro ad celos cum gemitu leuantes: et omnia propter christum ex animo relinquentes. Iuuat etiam non modicum infirmos animos et leticia cordis: si in festis melioribus vestibus et cappis sacerdotum et ministri induantur pro diuino officio decentius celebrando: si floribus et frondibus altaria et loca sacra adornantur: quatenus per extrema signa temporum corda ad meditantium celestia bona citius accendant. Nihil

Nihil tamen in his ceremoniis cultibus et ornatus inanis per humane laudem et propria complacentia fieri debet: ne deus quod corda humilium respicit vanis clamoribus et vagis moribus offendat: ne festum temporale in vicium anime ex aliqua leuitate aut curiositate conuertat. Non enim est speciosa laus in ore supbientis: nec placet deo labia sonora. vana gloria sedata: vel discordi voce plura. Dicat ergo grates deo ois deuotus orator: iubilet domino laudes ois ardens amator: carent et laudet deum ois anime sanctorum cum angelis in celo: cantet et laudet deum ois ecclesie terrarum cum fidelibus in hoc mundo dicentes. Te decet laus et honor dominus: per tuam maximam dignitatem in secula seculorum. Amen.

Explicit sermo decimus. Incipit undecimus. De quatuor conditionibus ad edificationem et decorem domus dei pertinentibus.

Domum tuam domine decet scitudo: in longitudine dierum. Dilecti fratres sitis circumspecti et custoditi in omni loco et tempore: maxime autem in ecclesia in choro et in diuino officio: ubi a multis potestis considerari. Vos estis templum dei. vos estis domus dei: vos elegit deus in hereditate sibi quibus premissis dare regnum dei. Rotare ergo conditiones quatuor ad decorem domus dei pertinentes: et ad scitatem vere religionis producentes. Omnis bona domus debet habere fundamentum firmum: parietes rectos: fenestras claras: et tectum integrum.

Primo debet domus anime habere fundamentum profunde humilitatis: ne totum edificium cadat ab alto elationis in baratrum eterne damnationis. Idcirco multi ceciderunt de statu religionis in varias tentationes dyabolice et vicia carnis: quia non habuerunt nec steterunt super firmum fundamentum vere humilitatis: quod hominem custodit ab innueneris dyaboli insidiis et casibus. Felix anima quod honore temporalis non appetit: sed ois commodum pro posse vitat: et despectum pro maximo lucro reputat. Dixit quidam deuotus. Qui me laudat sepe decipitur: et qui me vituperat: bonum mihi sepe facit. Quis dauid sanctus orat. Non mihi veiat pes supbie. Quare: ubi enim ceciderunt quod operantur iniquitate: et pulsi sunt. nec potuerunt stare. Et que non potuerunt stare: Quia superbi fuerunt: et deo gratias non egerunt. Deus enim superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. Nemo quippe secure et iuste laudatur nisi verus humilis cui sordescit mundus et omnis gloria eius. Qui ergo vult bene et firmiter stare fundamentum humilitatis

teneat: ab humilitate non recedat: quantum cum laudatus fuerit et honoratus. Cauentis fratres ne totum premium laboris vestri perdat per superbiam et vanam hominum laudem: ne cum dyabolo cadatis in damnationem et ignem eternum. Transeat cito tanquam fumus omnis delectatio carnis. omnis honor et gloria temporalis: sed non cito transibit pena infernalis: imo in eternum durabit ignis ille sulphureus impiis preparatus.

Secundo debet domus anime nostre habere quatuor parietes rectos et firmos sursum erectos et conuergatos: non de curtis lignis et ascribus ruptis: sed de lapidibus preciosis artificiose quadantibus bene politis. Hi sunt quatuor sancta euangelia de incarnatione christi veraciter conscripta: toti mundo ad recte credendum et iuste ac pie viuendum salubriter destinata. Ipsi parietes sunt sicut muri fortissimi: et sicut turres hierusalem cum propugnaculis suis: qui cadere non possunt nec in eternum perire: quia veritas domini ab eterno et usque in eternum permanebit.

Quantumlibet ergo seuiat mundus contra fideles humiles et deuotos: aut temptet dyabolus aut persequatur tyrannus aut rapiat avarus. non tamen conturbabit iustus in domino confidens. Et si maledicat malignus. irideat paganus. deludat iudeus: arguat astutus: reprobet philosophus: dubitet incredulus. erret hereticus: latret blasphemus. clamet obcessus: terreat gladius iratus. mordeat dentibus insanus: speret tamen preualebit contra mendaces homines veridicus christus: et vincet cum eo fidelis christianus veris: ubi eius confortatus. Nolite inquit timere pusillus grex. Ego dabo vobis os et sapientiam: cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarij vestri. Nam facilius est celi et terram preterire: quam de lege vni apicem cadere. Qui ergo sequitur christum et recte credit ac bene viuunt. sicut euangelia docent et sancti doctores plane exponunt habet quatuor parietes rectos et firmos diuina charitate conexos: qui templum anime sue valde muniunt: et omnes dubitationes et animo repellunt. Sic enim sunt in homine fidelis et deuota anima sancti euangelij verba diuinitus inspirata: sicut aurea scuta contra ignita dyaboli temptamenta et carnis blandimenta: sicut preciosi lapides in pectore aaron sacerdotis contra mundi errores: sicut candida margarite in corona virginis contra cogitationes iniquas: sicut lampades ardentes in medio ecclesie ante dominum celi et terre clarissime lucetes et sicut colonne erecte argento decorate totum edificium templi sustentantes.

Felix anima cui placet et sapit omne verbum quod de ore dei procedit. et quicquid in euangelio christi audit et legit. **Q**uanto enim sepius quam euangelica verba audierit et legerit: atque attentius cogitauerit et ruminauerit: tanto in virtutibus plus proficiet: et domus anime sue firmitus stabit pulchritudine fulgebunt. **A**nima quae in fine gauere debet quae iesum intime diligit et speciale gratiam ab eo ob eius memoriam obtinebit. **I**pse enim ait ad dilectos discipulos suos: in mundo exultantes. **H**anc in dilectione mea. **Q**ui manet in me et ego in eo: hic fert fructum multum. **S**i vultis ferre fructum multum et augere meritum laborum vestrorum: tunc eam per arduam viam relinquendo propria voluntate vestram propter obedientiam: quae dicitur recto itinere in vitam eternam. **S**i vultis etiam scire summam omnium librorum tunc studeatis sequi christum per crucem et correptionem omnium mundanorum: et inuenietis requiem animabus vestris: et aperietur vobis regnum celorum. **P**urgetis primum agrum cordis vestri a tribulis et spinis viciorum: et recipietis gratiam christi et amicitiam omnium sanctorum angelorum. **Q**uoniam enim profecto vobis laborantibus in vinea domini multe in anima virtutum species: scilicet pro lappa superbie nardus humilitatis: pro vitica libi dinis lilium castitatis: pro absinthio iracundie ficus mansuetudinis: pro spina inuidie rosa charitatis: pro arbutu tristitiae botrus spiritualis leticie: pro zizania discordie balsamum suavis concordie: pro iunipero lessonis oliua fraterne compassionis: pro fabula dissolutio: pro mirra deuote meditationis. **T**ercio debet domus anime nostre habere septem fenestras claras ad recipiendum lumen celi deo semper apertas: scilicet contra dyaboli tonitrua et fulmina clausas. **I**ste fenestras sunt septem dona spiritus sancti: quae illuminant animam per veritatis cognitionem: et accedunt inter per amoris seruitutem. **H**is donis acceptis et accensis fugant tenebras peccatorum. et delectationes sensuum exteriorum: quae excecant oculos stultorum respicientium vanitates mundanorum: quae negligunt deum gloriam beatorum in regno celorum. **C**auendum ergo valde ne fenestre anime nostre obscurantur fumo iracundie. aut nebula tristitiae: aut puluere vane glorie. aut turpi imagine: aut longa conversatione. **C**uicquid precipue ne fenestre nostre illuminate spiritu sapientie et intellectus in scripturis rumpantur duris verbis: aut luto male suspitionis inquinantur: aut teporalibus curis nimis implicentur: et sic a superni luminis claritate distrahantur: et celesti consolatione sepe priventur. **C**auere igitur omnino custodiende sunt fenestre domus nostre in omni loco et tempore

ob fragilitatem humane vite: que de facili declinat a deuotionis seruitute ad terrenas occupationes per recreationem aut sub specie utilitatis aliene. **S**ed vallit deo sepe vacante angelus sathane: sub specie recreationis externe. **I**deo quod deuotis precibus amplius est insisterendum: et sacris meditationibus fenestre domus nostre fortius sunt muniende: ne dyabolus loquax intrandi habeat per euagationem mentis: et hoc maxime in tempore orationis et studio sacre lectionis. **V**enit enim sathanas occulte per ostium visus vel auditus cum fantasias externis querens rapere spalmum vel verbum ex ore legitis: aut suadens exire choram ex tedio mentis. **Q**uapropter magnopere satagendum et ad interiora tempestiue reuertendum: quatenus christo veniente et ostium pulsante statim sibi aperiat: et lux gratie eius dulciter infuset: et tota domum mentis illuminet purificet et sanctificet et ab omnibus irruentibus viciis cautius custodiat et defendat. **O** benignissime digne iesu chrisse misericordia mea et refugium meum in omni tribulatione et angustia mea: o vitam digneris quandoque cum celesti lumine comitantibus angelis in domum anime mee intrare: et cum aureo thuribulo aromatibus pleno omnia interiora mea thurificare. et cor meum in templum sancti spiritus consecrare: cruce sancta signare. oleo gratie inungere: auream vitam cum manna ibi reponere. et librum legis tue lateri meo fixe applicare ut in eo studeam celestia ac diuina mandata tua die ac nocte. **Q**ui diu dego exul i terra debet etiam domus anime nostre habere quatuor fortes trabes: ne elationis vento parietes moueantur: aut maledictionis iaculo aliquis percussus a veritate euangelii et sanctitate humilis vite recedat. **O**mnia enim sine humilitate et firma custodia: periculis patent et ruinis. **T**eneat ergo anima fidelis trabem iusticie. nulli inferendo iniuriam: teneat trabem solitudinis pie sustinendo aliorum malitiam: teneat trabem temperantie refrenando carnis petulantiam: teneat trabem prudentie cauendo erroris fallaciam. **S**ili a iuuentute accipe doctrinam: disce a sapie sapientiam ut sis prudens: est enim ignorantia mater erroris. **N**oli etiam esse negligens: quod negligentia est perditio multorum bonorum operum et temporis. **Q**uis facile recuperabit tempus amissum: **U**na hora silentii cum deo expensa plus letificabit conscientiam: quam tres hore vane fabulatio presumptio. **S**itis ergo charissimi diligentes in opere: custoditi in ore. simplices in malo: prudentes in bono: deuoti deo. benigni

proximo. alieni mundo. propinquum celo. **Q**uare debet domus anime nostre habere tectum solidum et integrum contra pluuiam et ventum: ne opus bene inceptum pereat ante finem completum: et incurras scandalum qui reliquit ex incurtia regere domum bene fundatam. **S**icut spiritus in canticis. **L**igna domorum nostrorum cedrina: laquearia opressina. **E**x duobus lignis sunt tigna: quae in vertice domus sunt iuncta et inferius diuisa: scilicet clauis parietibus affixa. **H**abeat ergo anima constantiam in principio conuersionis sue ad proficiendum in virtutibus: teneat etiam perseuerantiam boni operis usque ad exitum vite de ergo galeo corpore: ut consequatur per breui labore certaminis premium eterne beatitudinis. **C**um istis duobus lignis constantie et perseuerantie constructus et perficit tectum anime fidelis: que facta est ad imaginem sancte trinitatis. **M**ulti seruenter incipiunt sed paulatim tepescunt: ad exteriora se vertunt: et negligunt proficere quod inceperunt. **H**orum domus sanum tectum non habet: ideo cogitationes male sepe intrant quae conscientiam maculant: et deuotionis gratiam perdunt. **T**andem vento tentationis duriter flante. aut cadunt a bono proposito: aut cogitant recedere a loco suo instigante diabolo. **I**sti ergo nisi consilio prelatorum acquiescunt: diu cum bonis perseuerare non possunt. **N**oli homo fragilis a statu religionis et a sancta congregatione recedere: sed sustine te per modicum tempus: propter spem eterne retributio in celestibus gaudiis. **S**ta in bono proposito firmiter. acquiesce consilio humiliter: certa quotidie viriliter. labora diligenter: ora frequenter. sustine patienter. indulge liberter: expecta loganimitate. spera perfidenter. perseuerare constantem et coronaberis a deo corona gloriae. **Q**ui enim perseuerauerit usque in finem: hic saluus erit. **V**tile est etiam domum nostram regere lapidibus petrinis: ne ventus elationis inflat: aut ymber carnalis delectationis conscientiam maculet. **R**egule petrine sunt exempla et verba christi: quae nos docent dyabolo resistere: et praeter prauas suggestiones bonas meditationes assumere: et die ac nocte in oratione vigilare. **F**elix anima que vitam suam ad bonum perseuerantie finem perducere merebit: ut post multos labores corporis et dolores cordis possit dicere in fine quod christus dixit in cruce: consummatum est. **H**is paucis ad laudem dei domo et templo anime dictis: multe gratiarum actiones deo referende sunt: etiam pro nimio habet cogitatu bono desuper inspirato. **D**e bet ergo ois sacer locus a nobis in reuerentia

semper haberi propter multa beneficia que ibidem orationibus solent deuotis prestari. **I**bi namque peccator penitens et orans accipit veniam: iustus gratias agens merebit gratiam. **I**bi pauper gemens et orans accipit elemosinam. diues compatiens et tribuens merebit dei misericordiam. **I**bi sacerdos celebrans offert deo sacrificium omni sacrificio dignius: per se et alijs multis orans et genua flectens: ibi missam audiens sepe compungit usque ad lacrimas intime dolens. **I**bi deuotus orator: infra missam cogitat sanctam christi passionem: ibi peregrinus viator ambulaturus per terram et aquam accipit benedictionem: et boni inneris ducit iesum christum amicum fidelis. **I**bi minister sacerdotis supplet angelorum locum per obsequium maxime deo gratum: ibi comunicans recipit sanctissimum corpus dominicum angelorum cibum omni dono dignissimum. **I**bi iustus ad laborem per diem accipit a deo compensationem: tristis consolationem. timidus fiduciam: compunctus deuotionem. **I**bi temptatus inuenit remedium: angustus consilium defectuosus auxilium. **I**bi sanus accipit leticiam infirmus medicinam: mortuus ab hoste in via tutelam. defunctus a penis liberationem. per missarum celebrationem. **B**onum est ergo domum dei intrare. ecclesiam visitare. missam audire cimiterium circumire. pro mortuis orare: sacra loca et altaria adornare: reliquias sanctorum persequare. imagines sanctorum honorare: super omnes sanctos et sanctas sacramentum christi suppliciter adorare: alta non discutere: difficulta non penetrare. secreta humiliter venerari. profunda deo committere. **N**am veritas neminem fallit: omnipotens deus omnia potest. **Q**ui vult bene stare deo placere: debet de omnibus malis peccatis multis dolere: etiam de bonis neglectis et peccatis confessis. **S**alus anime sepe gemere. sepe orare: sepe confiteri. sepe comunicare. **D**euotionis signa sepe bona proponere: sepe bona cogitare: scribere legere. hymnum et psalmos ruminare: nunquam ociari. friuola vitare: fructuosa operari: corde deum amare et ore deuote laudare. **F**ratres modo est tempus gratie modo debemus querere petere et pulsare: et omni conatu ad recipiendam dei gratiam nos aptare. **M**odo possumus omni die et in omni loco eternum regnum promereri et eternas euadere penas: si per dei gratiam veram agimus penitentiam. **N**ondum clausa est porta celi: ianua patet: qui parati sunt intrare. **Q**ui non sunt parati adhuc melius se studeant preparare. et vitam perfectius emendare: ut christo

venientes vocante digni sint cum iustis letā
 ter intrare. **O** fidelis et humilis anima consi
 dera q̄ magna est misericordia dei sup te in
 omni vita tua: quia non statim se vindicat: s̄
 diu expectat et ad se pie reuocat. **O** felix ma
 ter ecclesia vere apud te est deus absconditus
 thesaurus infinitus. copiosa redēptio: et sa
 lus eterna. **O**culus humanus non vidit nec
 videre potest: nec intellectus aliq̄s capit. nec
 ratio fragilis penetrat: qualis deus in sacra
 mento vere totus sit: mādūcat et tamē inte
 ger semp manet. **O** q̄ magna mirabilia agit
 deus in sacramēto: cui nihil impossibili est fa
 cere quodcūq̄ voluerit in celo et in terra: p̄
 sancti nominis sui gloria et eterna memoria
O salutaris hostia que celi p̄adis ostium: q̄
 mirabilia dicunt de te. q̄ ineffabilia sunt oīa
 que latent in te: q̄ piez veraciter credunt de
 te. et inuisibiliter operantur per te. **Hec** nobis
 proponunt fideliter credenda reuerenter ce
 lebranda: desiderāter sumenda. suauiter gu
 standā: incessanter recolendā. ardentem am
 plēctendā: et quotidie p̄ omniū salute gratif
 lime deo patri offerēdā. **Am** quoniam missa
 celebrat et hostia verbo dei cōsecrat: totiens
 deus noster ad hoīes venit: pro hominibus
 de celo descendit: cum hoībus manere deside
 rat. quos creauit et redemit: ac in eternū bea
 tificare intēdit. sicut p̄misit dicens. **Ece** ego
 vobiscū sum oībus diebus: vsq̄ ad cōsumā
 tionem seculi. **S**olatiofum verbū. o pium
 et fidele testimoniu: o magnū et indubitable
 diuinūq̄ p̄missum: deum habere secum in sa
 cramento presentem: quem angeli habent et
 adorant in celo regnantem. **Quando** ergo
 sacra hostia in altari sacerdotis manibus le
 uatur. et hoībus adoranda ostenditur: tunc
 christus pro nobis passus et crucifixus sub
 mystico velamine presentatur: vere adoraf.
 deuote inuocat. digne honoraf. **Quicunq̄**
 igitur voluerit templū dei intrare: orare: aut
 legere aut cantare aut missam audire vel ce
 lebrare: debet prius se p̄parare. et cum pia in
 tentiōe ita se disponere ac cogitare: quasi ad
 summū pontificem et imperatōrē esset iturus
 in necessaria causa aliq̄d petiturus pro se et
 amicis. **Iurat** em̄ orantē et psallentē in offi
 loco et tēpore: cogitare deū quasi presentē et
 se cuz sanctis angelis seriose claris oculis re
 spicientē. **Quale** aut quisq̄ ante orationem
 se disposuerit: talem se postmodū in oratiōe
 frequēter inueniet. **vagus** vage orat: leuis le

uiter cantat. **Attende** homo fragilis reuerē
 tiam dei: et cū scō dauid ingredi in locum
 tabernaculi ammirabilis in timore scōto: nō
 p̄sumas de te ipso: s̄ cum publicano petenti
 sericordiā et veniā in presentē exilio: vt in fu
 turo merearis cū lazaro habere eternā requi
 em et glām in celo. **Quā** nobis oībus p̄sta
 re dignet iesus x̄ps dei fili⁹ ex maria virgine
 natus: p̄ nobis crucifix⁹ et imolat⁹. q̄ cū p̄e
 et spiritus sancte viuit et regnat deus: p̄ oīa se
 cula seculorum. **Amen.**

**Expliciūt sermones fratris thome kempio
 presbyteri canonici regularis ad nouicios re
 gularcs.**

**Incipiunt tituli sermonum sequentium.
 De abnegatione suspisus et cōtemptu solatio
 num terrenarum.**

**Sermo primus.
 De merore et consolatione anie in deo. Ser
 mo secundus.**

**De duplici compunctione anime pro celesti
 patria.**

**Sermo tertius.
 De laudibus preciose margarithe castita
 tis.**

**Sermo quartus.
 De custodia castitatis.**

**Sermo quintus
 Contra carnalia tētamēta**

**Sermo sextus
 De bono solitudinis exemplo christi et san
 ctorum patrum.**

**Sermo septim⁹
 De bono silētijs et fructu ei⁹**

**Sermo octau⁹
 De solitudine cordis qua supra se lenat ani
 ma.**

**Sermo nonus
 Expliciunt tituli.**

**De abnegatione suspisus et cōtemptu cō
 solationum terrenarum.**

Sermo primus

**Qui nō re
 nunciāuerit omnib⁹
 que possidet: nō po
 test meus esse disci
 pulus. I**stis verbis
 dominus ihesus vis
 detur illos argueret
 qui perfectionē quā
 inchoant vsq̄ ad consummationem non se
 quuntur. **I**nitium enim dum quidam arri
 piunt relinquendo exteriora que possident:
 ad hoc quod perfectus est scilicet seipos re
 linquēdo. voluntates proprias frangendo

non assurgunt. **Et** ideo multotiens ad prio
 rem statum reuertunt. **Quia** ex quo partim
 aliquibus renūciat neq̄ iuxta sniam dñi cū
 ta terrena p̄fecte deserūt: adhuc laqueos q̄
 bus capiunt et relabantur in se retinet. **Sed**
 oīs verus x̄pi discipulus tam se q̄ sua p̄pter
 eius amorē cōtemnat: nihil de terrenis tene
 re velit. ne impediā in itinere q̄ tendit. **Di
 scat** seipm p̄ ardo. et virtutū et gratiā sancti
 sp̄s vincere qui a te potuit eius inspiratio
 ne mādāna cōtemnere. **Beata** mens que oī
 bus renūciare nitit: q̄ in vmbra huius vite
 florere videt. **Hec** p̄fecta est renūciatio: se
 ipm ex corde relinq̄re: nulliusq̄ creature so
 laciu querere: q̄ vuz t̄pale aliquid inordinā
 te appetit vera abdicatio nō habetur. **Et** q̄si
 ad cōtemptū p̄sentiu x̄pi seruus nō nitit: pa
 rum de diuina cōsolatiōe p̄cipe mereat. **Qui**
 em̄ foris sequit q̄s appetit: in dei amore et in
 scō p̄posito refrigescit. **Sed** pensari sepius
 et meditari talis debet q̄ cito perit quicquid
 eat et magnū estimat: tā de hoībus q̄ etiam
 de vniuersis mūdī creaturis: hoc corde p̄tra
 ciet q̄ in vno statu non manent: sed mutant
 oīa et deficiūt. **Ergo** ibi solaciū querat: vbi
 solius x̄p̄tatis et eternitatis plenitudo ē. **Et** e
 inefficiente fonte ad refrigerandū seu cōso
 landū animā suam haustu aque viue petat:
 q̄ nobilio: est guttula vna diuine dulcedis
 q̄ puteus plenus voluptatib⁹ terrenis. **Sal
 ut** oīno q̄cūq̄ in hoc tpe solaciari amat: pe
 rit ab eo veri gaudiū solamē q̄sq̄ mūdī hui⁹
 sequit fallacem amorē. **Q̄** felix et sc̄a ani
 ma que solius dei p̄scit amorē: et sanctarum
 virtutū trahit odore: cuius tantū p̄positus
 est vt visibilia cōtemnēdo inuisibilibus et di
 uinis saginet. **Talis** multū sapiēs esse liqui
 do demonstrat: q̄ p̄ modicis immēsa: p̄ trā
 sitorijs p̄petua: p̄ vilibus p̄ciosa: p̄ de formi
 bus pulcra: p̄ miseris iocunda: p̄ amaris su
 auia: et q̄ sublimius est et verius p̄ nihilo
 vniuersa merca. **Ista** em̄ iam in terris cele
 stem sponsum querit: cuius amorē p̄sentia sa
 tidit: futura diligit. et aduentum eius p̄stola
 tur: vt audire ab eo mortis tēpe possit. **Ece**
 sponsus venit: exite obuiam ei. **Hec** celibem
 agit vitam: et angelorū sequit formam. atq̄
 x̄po soli exhibere se curat illibatam. **Cult** er
 go interim cunctis: carere solacijs: vt ab eo
 mereat cōsolari plenius. **Et** deslet omne q̄d
 mētez de terrenis afficit desiderijs: alioquin
 illius non possit munda p̄tari aspectibus.

Unde etiam tanto rigore se cōstringit intus
 vt quicquid de cetero extrinsecus se applica
 uerit indignādo potius q̄ p̄bando expellat
Rec mirū. **Timet** em̄ ne angustia illi fiet vni
 us amor quem diligit. **Optat** soli adherere:
 quem cum multis p̄fecte casteq̄ nequit dili
 gere. **Hinc** est q̄ vna ex his loquit. **Illi** soli
 seruo fidem: ipse me tota deuotione cōmitto
Habet tñ in exilio p̄sentis vite solaciū: sed
 nō gaudiū plenum. **Suscipit** sponsi arram:
 s̄ nō ipsum. **Legit** eplam de nuptijs scriptā
 sed nondum venit hora eius. **Et** cum vene
 rit tunc introduce: nec mora erit. **Vestes** et
 ornāmēta p̄ legatos accepit: sed tunc dupli
 cibus vestiet. **Solaciū** nanq̄ eius memo
 ria x̄pi est: et amplius illi solaciū fit: q̄ diu h̄
 nō erit: q̄ statim ipse veniet: ostiumq̄ pulsa
 bit et dicet. **Surge** et veni. **Sed** qd̄ ipsa: **Nō**
 ne ad hanc vocē euigilabit: **Surgat** itaq̄ p̄
 spiciat p̄ fenestrā. si ipse est que diligit: et cuz
 iterum atq̄ iterū pulsauerit sine mora aperi
 at: et illi dicat. **Ece** ego: q̄a vocasti me. **Si**
 me queris: p̄sto sum dñe. **Educ** de custodia
 aiām meam ad confitendū nomini tuo. **Nō**
 me p̄mittas dñe diutius separari a te: sed in
 bonitate tua suscipe me. **Et** quantū letabit̄
 si tale aliquid a dño audire mereat. **Seque**
 re me: t̄pus est vt pariter epulemur. **Eamus**
 iam nō ad vineam excolendā: sed ad vinum
 obtimū bibendū. **Eamus** nō iterum in iude
 am: sed in patriam meā. **Ascendamus** ad di
 em festum hūc: q̄ magnus iste dies festus an
 gelorum et hominum. **Sed** quid de te o ani
 ma mea in corpore peregrinante: et iam diu
 expectante et quotidie in oratione tua dicente:
 adueniat regnum tuum: **Quando** vide
 bo: p̄tes de me recogitet: p̄tes obliui
 scetur misereri deus: **Quando** apparebit et
 quando veniet: **Sed** forte in cubiculo est et
 dormit. **Quid** tu dormies: et co: tuū nō eu
 gilabit: **Lamabis** igitur si dignetur audire
 et pulsabis cordis voce dicens. **Exurge** qua
 re obdormis domine: exurge et ne repellas
 in finē. **Sed** fortassis secretiori adhuc cōsi
 lio et saniori iudicio dominus differet: quod
 tu o anima magis impetu q̄ discretionē sa
 cis. **Pausat** igitur parum sed sub vmbra
 eius: nec in estibus mundi quiesces. **Meli**
 us tibi morā est: q̄ mundo viuere. **Felicius**
 tibi lugere: q̄ de his que non sunt et vident̄
 tur gaudere. **In** domino consolabitur ani
 ma mea: audiant mansueti et letentur.

diu em sancta aia viuit in corpore pegrinari se a dño dolet: sed qz voluntas eius est. peregrinatione patienter sustinet. **U**t interim tñ alium dilectum non querat vel eligat illius amore certare fortiter necesse habet: qz multi aduersarij multi ad decipiendum parati. **E**t ideo districte castigare debet: quicquid foris se finxerit amabile. **N**ec alicui quatumlibet blandienti credat: ne dilecti amicitia fraude capta pdat. **Q**uia dum sponsus abest lugere magis eius absentia decet et viduitatis te pus cognoscere: donec veniat et eam ad se in eterna tabernacula pducat. **I**bi em requiescunt sanctoru alieno in ymbra sed in pñtia: et serenissima iugiter speculari facie dei pñtis que cum filio eius vnigenito dilexerut in terris: et secuti sunt relictis oibus.

Explicit sermo primus. Incipit secundus De merore et consolatione aie in deo.

Dolet aia deuota que xpm diligit de eius absentia dolere: et de ipsi spuali visitatione plurimu consolari. **H**oc tñ magne dilectionis xpi signum est no ipsius meritum: quotienscumqz ab illo consolaf. **B**onũ ergo ei est si se dignam no putet sed exiguam et insufficientem ad donũ grẽ eius picipienduz. **Q**ue est enim aia que tantis beneficijs rĩdere valeat: etiã si iugiter grã rependat. **C**ertum est q nullo inueniet: dato q oim esset repleta scõroz meritis. **S**oli nãqz deo cõuenit rõnibus sanctis: honor virtus et gloria. **A**nime autẽ diligenti deũ magnũ est. si p suo modulo laudare vel exiguum possit: et in sanctis eius mirabilem eum pdicare. **A**ut si id agere non sufficit: satis imparẽ laudibus dei et sentiens: saltem non amittat ppriam deslere miserã. **E**t istud fortassis multo vtilius pderit. q no tã altiora sãpe. qz minora queqz bñficia amare videat. **C**ongruus ordo ascẽdendi ad deũ est ab inferioribus studijs ad potiora tendere: et rursus ad pñtinã infirmitatẽ humiliter se reflectere. **I**bi igif maneat diutius: vbi tutior pbatnr esse locus. **Q**uod si ascẽdere ipsaz delectat: cum omni humilitate et timore pñficiat. **I**n descensu suo no tamen penitus deiiciatur: qm humilibus sedes regni celestis promittit: sed libentissime ibidez cõmoret. **E**t si natura horret et inferior videri non vult carnalis hõ: pondere futuri iudicij terreat. vbi oēs elati cõfundẽt. **B**eata nimiu aia q locũ in hoc tpe eligit nouissimu: et se deslet p momenta singula: qm magna eius miserã exi-

stit. **M**ultã dolendĩ materiã habet: quã nec pfecte valet cognoscere: nisi se a terrenis cõsolationibus exuat: ad eterna bona fide no ficta transeat. **E**tenim ex ppria fragilitate quã tantũ ad hec yma pñtis fideliter aia dephẽdit qz sine xpi grã neqz stare sed neqz se eleuare ad celestia pñtis. **I**deoqz indiget vt a xpo lesu p visitationẽ spũalem et cõsolationẽ internã sustetẽt frequẽtius: ne absorbeat aliqua delectatõe tpaaliũ: aut fallaci suggestionẽ dyaboli auertat a sãcto pposito. **M**ultiplices sunt em insidie et immisiones diabolice: que cauere absqz speciali etiã grẽ luce no possunt. **D**iuerse tentatõe et inopinabiles tribulationes occurrũt plerũqz hominibus scõtis: s̃ benignus dñs cõta facit pdesse bonis. sup qz benedictũ sit nomen scõm eius. **D**ebet aut deo deuota aia inter labores quibus in hoc peregrinatõis loca affligit de futura scõp meditari requie: ne sub onere deficiat: q̃uis sepe tristatũ luctus solet esse solamen. **U**idẽs nãqz in euitabile miserã: qd mirũ si doleat. **C**õsiderans qz grande exiliũ: quõ leta erit. **S**ẽtiens abesse sepius quem intime diligit: no tũ est amatissimu quale incõmodũ patiat. **V**erũ qui no amat ista nescium. nec qz dolere aia scõta cutit: q venditis oibus terrenis ad querẽdũ inuisibile spõsũ se ptulit. **T**alis em xpm p oibus cõsolationibus qui spõsus est et amicus dulcissimu: sui pectoris desiderat habere solaciũ. **M**ultiples terrenã et vanam dilectionẽ habẽtes grauitur ferunt dilationẽ aut ablationem alicuius rei corruptibilis: quã sibi vitẽ estimat. gaudetqz de p̃uũtu illius: et quidiano aspectu cõsolant. **S**i sic agif in insipientiu cordibus: fortius flagrare debet aia deuota in amore summi cõdno: ris. **C**um ergo p gratiã xpi visitat: mor noua leticia i ea nascit. ac etnoũ sepe erigif exultat qz i desiderio cordis sui: oimqz affectu viriu internaru ad hanc gustandã vertitur dulcedinẽ. **E**t vt crassius p verbũ internum reficiat: in q tanta dulcedo exuberat: aperit os suũ et attrahit spũs: dicens. **B**onus israhel deus: his qui recto sunt corde. **D**eus meus deus meus: dulcedo no fallax: dulcedo sola reficiẽs: virtus et decor aie mee. **Q**z bñ mibi in hoc visitatõis tpe. **N**on meis meritis: non meis votis. sed tue bonitati ascribo hãc bonam dñe: qui es verus et vnicus oim merẽtũ et te diligentiu cõsolator: anumarũ.

Explicit sermo scõs. Incipit tertius. De duplici cõpunctõe aie p celesti patria

Quis det vt veniat petitio mea: et quod expecto tribuat mihi deus. **M**agnũ desiderium fidelis aie pñtis versiculo inuitur: que non terrenas res sed cõtemptis illis cum cõcupiscentijs suis: eterna bona sibi largiri deposcit. **I**lla em sunt que fidelis anima expectat p quibus laborat: quotidie toleranda certamina. **V**eruntĩ finiri laboriosam vitam citius optat: et venire beatam requie quam expectat: cordialissimo affectu deprecãt. **A**nteqz ad deum cõuersa esset: no ista que in celis promittebantur querere curabat: sed aut ignorãs aut p̃uipendens inuisibilia bona: sanari visibilibus et diu illis frui sumope intendebat. **N**unc vò ad xpm cõuersa et pñtia nihil ipẽdit: et futura ardentius cõcupiscit. **S**itũ quoqz desiderio ardebat illa pphetalis anima: que dicebat. **V**nam petij a dño hanc requiem: vt inhabitem in domo dñi oibus diebus vite mee. **D**uplici aut stimulo cõpungif anima: vt tam instanter et ardentur querat trãssire ad patriam. **I**nterdũ quippe pñtũ malorum vrget incõmodis. **U**idens nãqz taz in se qz in alijs multiplices tentatõe graues labores: diuersasqz occupatõe in qbus multũ periclitant et pauci illest euadunt: prudenter sibi cõsulens et alijs cõpatiens q̃dũ pro postulo sancto feruet: a miserijs istis liberari suppliciter desiderat. **T**imet em ne forte iterũ ad secularia aut carnalia trahat: aut in alios errores morũ ṽleuitates animi inducat: qz si modo plenam voluntatẽ deo placẽdi habet: non tñ securitatem sic p̃seuerandi accepit. **U**nde non immerito timida et infirmis sue cõscia: patriam supnam petit: et oibus votis tolli ex hac miserabili vita sanius sibi fore sentit: priusqz qd absit nouissima sua peiora prioribus fierent. **I**bi em omni timore sublato cum voluntatẽ perfecta securitas etiam pfecte stabit. **E**t hoc ergo stimulo q̃st sinistro calcari equus sancti desiderij valenter instigat: quo anima cursu incepto ad patriam p̃git celestem: qz in pñtia no habet manentem ciuitatem: sed nec requiem quidam. **Q**uãdoqz vò deo deuota anima non tribulatione malozũ et dolore afficit ad creandum de carcere suo sed nobilitati modo videlicet visionis diuine accensa: trahit vebemẽter ad supna. **S**itqz ei nimis angusta pñtis vita: quia adhuc copia sibi plenitudinis negat: que de fonte magis satari appetit qz so-

luis hausis refocillari. **U**alde autẽ distat iste stimulus a priore. **N**am dextro iaz calcari impulsus equus desiderij tanto expeditur: fert ad anteriora: quãto amor plus valet qz dolor efficere. **H**uic anime pulchret dignius aptat: qd de patriarcha iacob scriptura cõmemorat. **Q**uia inquit seruiebat iacob p Rachel septem annis: et videbant ei dies pauci p̃re amoris magnitudine. **S**ic etiã omnis labor parius videt amanti deum et desideranti claritatem vultus eius inspicere: nec ieiunia horret. nec labores diurnos p̃derat: neqz elongari ab amicis et p̃timis triste ducit: sed neqz aliquid estimari aut p̃moueri in hũ mundo huiusmodi anima curat. **I**deo omnia p̃uipendens pñtia. et vnum sup omnia desiderans: eius amore frequẽtissime vulneratur: quia qd summe desiderat adhuc in dies et dies differit. **Q**uocunqz tamen istorum modozũ anima compungif tanqz in excessu mentis postea pñtia versiculo desiderium celestis beatitudinis complectif: ac sepius eundem reuoluendo enutrit deuotionem quam de supnis cõcepti dices. **Q**uis det vt veniat petitio mea et quod expecto tribuat mihi deus. **U**e ergo omnibus ambulantibus in desiderijs carnis: qui nec cõsideratõe miserie tẽporalis oculos ad celestia leuant: nec magnitudine eterne felicitatis ad ea picipienda vitaz suam disponũt. **S**ed nihil tibi et illis anima fidelis: sine eis agere qd volunt et implere oẽ qd delectat: sine dubio cõstat qz no diu neqz in ppetuum durabit. **T**u vò sicut nũc audisti et gauisa es in pollicitatõe patrie celestis: ita in eius q̃so amore spes tua magis ac magis roborẽt. donec brauiũ laboris tui mercedis accipe. **I**nta diliget p virtutibus: pñfiones fortiter vince: charitatis et castitatis dona i custodia humilitatis sub clausura diuini timoris collige et recõde: ac cõtra spiritalis nequicias arma orõnis indue: et semp diuine bonitati plusqz pprie industrie in cunctis confide.

Explicit sermo tertius. Incipit quartus. De laudibus p̃cose margarite castitatis.

Quamur aliquid de laudibus castitatis: et ad decorẽ eius p̃mo habitatozem illius cõsideremus. **S**p̃s nãqz scõs auctor est p̃ncipalis innocẽtis vite: et consecratõis totius castimonie. **Q**m in maliuolã aiam no introibit sapientia: et in corpore subdito peccatis sp̃s sancti no p̃manebit grã. **A**bsqz ei sp̃s

ciali munere castus nullus fuit: et nisi in illo misericorditer protegente in hac gloria virgo nemo permansit. Gloriosa siquidem continentie virtus: victoriosa castitatis palma: insignis et laudabilis flos virginum inuolabilis. Quanta sit virgini continentium gloria: indicat ipsorum magna certamina et vincuntium pseuerantiumque paucitas facit eminentiam huius virtutis lucere magis. Deposita omni spe propria, nihil de nostra industria, sed totum de immensa dei confidamus misericordia: que nunquam aberit dilectis suis in hac mortali vita. Nam supra nos est hec virtus: et confert tamen diuinitus: neque tamen in gratis aut elatis sed humilibus et contritis corde: clamantibus quotidie in oratione et dicentibus. **L**o mundum crea in me deus: et spiritum rectum innoua in visceribus meis. Speremus igitur eius pietate hanc nobis virtutem ab ipso tribui: quem constat sancto: rum lacrimis posse placari: cuius etiam inspiratio cupimus de tam ammirabili margarita paucillam loqui. Simile est enim regnum celorum homini negotiatori querenti bonas margaritas: inuenta autem vna preciosa margarita dedit omnia sua et preparauit eam. His verbis Christus ecclesie sponsus promouet et hortatur nos ad amorem castitatis: adequans illam rebus optimis: per figuram preciosi lapidis. Quia ergo nemo nobilius inuenit qui non velit preciosorum lapidum gloria fulciri dummodo illi factas assit: ac vestibus valde bonis non affectet indui ne vilescat hominibus: multo magis nos versa vice deo placere studeamus. Sed que est ista temporalis gloria, et qualis vestium corruptibilium decore esse poterit: cum homo etiam qui temporis sit tanquam fumus et vapor: pertransiens. Proinde sit nobis indignum et confusum valde quod nobis de consecratis non est sollicitudo tanta per immortalis ornatu anime: sicut inesse plerumque cernit stultis mundi amatoribus: per vili corporis indumento. Nunc ergo hortatu saluatoris nostri demus omnem curam ad comparationem huius nobilissime margarite: si volumus in sanctorum sorte splendidi apparere. Minus enim in conspectu summi regis gloriosi erunt, qui ceteris licet honestant virtutibus hanc in se gemmam non habuerint. Antequam saluator de celestibus descenderet habebat hec virtus: et quate esset dignitatis et glorie propaus innotuit. Sed nouus rex nouas produxit de celesti thesauro gemmas: et quam spiritus hic erat contulit hanc ecclesie, et accepit eam in suam. Et sic affinitate coniunctus est ei et

ipsa eius sponsa dicitur. propter castitatis fides et charitatis indissolutionem. Erat satis inaudita prozibus seculis: vox turturis in terra nostra quando non benedicebant beate steriles: sed recensebant per moysen filiorum generationes. Hec tamen omnino videbant abscondita prophetis: quis non predicabant popularibus: quod satis liquet in hoc: cum quidam ex prophetis more castissime turturis ita insonuit. **L**etare sterilis que non paries: decanta laudem que non pariebas: quoniam multi filij deserte magis quam eius que habet virum. Et in altero quodam loco contemplatus vitam continentium beatissimam, et seruantibus a domino donari specialem gloriam, prophetavit dicens. Hec dicit dominus deus eunuchis. Qui custodierint sabbata mea et elegerint que volui: et tenuerint fedus meum: dabo eis in domo meorum in muris meis locum et nomen melius a filiis et filiabus. Ecce non tamen domini voce commendatur castitatis: sed etiam precditum patrum oraculis est magnifice declarata. Bene dicitur ut vtriusque testamenti auctoritas hanc nostris commendaret pectoribus: qua possumus deo fieri viciniore: et supernis spiritibus semper chariores. In corruptio enim ut scribitur in libro sapientie primum facit esse deo. Splendida et speciosa facta es o beata castitas: ut digna videaris ad agni intromitti nuptias. Hec est formosa columba ac singularis amica creatoris omnium: que contemnit consortia mortalium: detestatur omnem carnis famem, et ad celestem perperat amatorem. Ipsa lilio assimilatur candidissimo: bisino figurat mundo: species eius semper placuit altissimo. Huius candore reficiunt sanctorum oculi: et odore fame eius trahunt ad Christum innumerabiles virginum chozi. Odor enim nimis est in vestimentis eius: quod castitas spergit vbius flagrantiam sui intacti corporis. Luncti namque reuerentiam castis deserunt: et inuenit etiam inter eos laudabilis qui nec mundiciis seruati in corruptionis. Contulit hanc gratiam castitati Christus per inhabitationem sui spiritus: ut sit benedicta ab omnibus: que transcendit limites humane fragilitatis. Nil sic hominem super propriam fragilitatem eleuat sicut virtus castitatis: que celis etiam vim infert. Dum enim quis seruat per gratiam in terris quod per naturam angelici spiritus: nonne vim infert celestibus. Talis enim in domino gloriatur et dicit. Domine exaltasti super terram habitationem meam: et pro

more defluenti deprecatus sum: et liberaisti cor meum a perditione. Cui merito debet diuina responsio. Hec est que nesciuit thorum in deserto: habebit fructum in respectu aiarum sanctorum. Et rursus in generali spiritus communitate gratulatur. De sunt que non nubent neque nubent: sicut sicut angeli dei in celis. Itaque patet claritas: quod castitas de celis sumpsit originem: et a consensibus nobilissimis traxit progeniem: cum sit filia celestis hierusalem et cognata supernorum civium. In germine et fecunditate eius exultat spiritus sanctus: nam non preterit tempus quo deficiat fructificare castas generatores deo multum acceptabiles: que sunt deuote orationes sancte meditationes, et mundi cordis affectiones. Quod pulchra est ergo casta generatio cum charitate: que celum replet incorruptionis suauitate: et fecundat terram conversationis sanctitate. Tanta suavis denique odor: inerat castitati: ut eterni regis filius de sola nasci dignatus est virgine: consecrans hanc in matrem: quam detulit postmodum in dotem sancte ecclesie. Non tamen propter solam fatemur virginitatem: quoniam virginitas sola non est nec sola placuit Christo. Hec angelis inquit. Aue castitate plena, sed aue gratia plena: ut virtutum plenitudo potius referat gratiam quam castitati vel innocentie. Per solam quippe gratiam possident castitatis humilitatis charitatis ceterarumque virtutum charismata. Refulsit namque in maria punctis excellentius decus virginitatis: cum eius vita ut ita dicamus sola castitas et immaculata virginitas extitit. Sed habuit etiam gratiam preciosissime humilitatis: per quam de summo celo filium dei ad se traxit. Unde de ea scribit in canticis. Dum esset rex in accubitu suo: mardus mea dedit odorem suauitatis. Est itaque deo munus valde gratissimum habere perpetue incorruptionis gaudium: et acceptabile sacrificium cunctis temporibus vite sue seruare continentie propositum. Stupet natura: mirantur angeli: letant archangeli: exultat quocumque omnis sanctorum cunctus in obtentu et pulchritudine huius virtutis. Occurrit etiam Iesus Christus amator castitatis, conservator pudicitie: salutans etiam quam sibi adoptauit in sponsam: iubilans et modulans in ipsius aduentu carmina quodam ex canticorum canticis. Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra: oculi tui columbae. Quid ad hec demulcent aures vestras voces gratulande: he deliciae mundis et castis seruare? Et si vultis recipere et vere intelligere seruare mundicie: studete sobrietati: et muni-

das manus vestras prouate. Et veniet a deo vobis lenitas et ienarabilis exultatio: quam soli percipitis quod mundi fluxus despiciunt: et metum ab omnibus delictis eius suspendedunt. **E**tiam charissimi nunc omnia erigamus aures vestras intencius: quoniam venit nobis sponsus de celestibus. Et vos Christi virginis ferte lampades iam ardentes oleum sit defecrentes: ecce ianua patet que parate sunt intrare. Intremus intremus per portas que aperuit dominus: ut cum omnibus sanctis mereamur illum benedice/re et laudare in secula seculorum Amen.

Explicat sermo quartus. Incipit quintus. De custodia castitatis.

Sermone precdenti in laudem castitatis quedam diximus: sperantes quod huius virtus multorum erit grata cordibus que iure nil in se habet offensiois. Et si sunt qui offendunt: sue potius hoc obsecrati non eius scitanti imputet: nam castitas velut quidam carbuculus in scotoz vita semper emicuit. Confidimus igitur quod tanto carius amplectamur ab omnibus: quanto splendidiore effecta videtur sacrarum laudem pronuntio. Alta profecto laus eius que non ex hominibus sed a deo precdit: et scotoz abundantius declarat exemplis. Precesserunt nos multi continentie armis amicti: et fuso sanguine proprio reliquerunt quid sit agendum nobis de corpore nostro: quod sanctitati non corruptioni nos optat famulari. Locurrit etiam hodie sacratissima vtriusque sexus multitudo ad regales nuptias filij dei: optans per illecebris carnis adimpleri spiritus sancti fructibus: qui sunt pax patientia modestia continentia castitas. Et quod tam excellentis est dignitatis: non est mirum si trepidi in eius deprehendamus laudibus: cum ipsa locum habeat celsoz et materiam loquendi ministrat copiosam magis pitis. Silere tamen de illa non oportet omnimodo: quam tam necessariam nobis agnoscamus: sine qua nec scitatis perfectione valemus assequi: per qua in sanctorum omnium remuneratione transito laboris onere imperpetuum beari non dubitamus. Persecutemur ergo diligentissime quomodo seruari possit castitas: quibus etiam iuuari remedio debeat incontinens animus. Ad virtutem quippe castitatis absque labore et certamine non peruenitur: sine timore dei et sui custodia nulli in ea pretererare donatur. Grandis quedam custodia ad conseruationem pseuerantiamque castitatis est vtiq; insituenda deuotis: ne vide licet loqui audire legere aut talia intueri velut affecto carnis: vnde postea generari que est aliqua occasio teratosis. **T**erminus qui spiritus

facto irrorate ab estibus carnis aliq̄tulū tēpe
rati sunt: et magno lā castitatis munere p̄cin
cū vident: si foras adhuc p̄ sensuū custodias
se nō inuēiūt: piculo rursus et casu appropin
quāt. **F**oris em̄ p̄ sensus haurit vs̄ mens ca
sta deturpari et delectationū sordidarū vene
no ad mortē nōnūq̄ solet infici. **D**ebinc val
de ē necessariū cordis cubile sollicitius ob
strui. ne visa aut audita prius fantasinata ir
ruāt. ne illa q̄ videbant obliuioni tradita p̄
pter hoīs incuriā reuertant. et pacē cū tran
quillitate p̄scie de corde sumāt. sicq̄ de casti
tatis b̄titudine cogitare p̄hibeāt. **L**ecā p̄
tinus mens pura si sollicitudinē intima cum
disciplina corpaliū sensuū amiserit: et q̄ gau
dio p̄fundi poterat indubitanter amaritudi
ni et dolori admisceat. **Q**uid mirandū si tra
das ludibrio diaboli: q̄ p̄termisit fidelissimū
pactū immortalis sp̄s: **A**uertat benignissi
mus saluator: x̄ps talē iudicij sniam a cordi
bus n̄ris: s̄ dignet̄ potius cōferre vberiozem
sp̄s sui gratiā: qua intus sanctificari et cōfir
mari aduersus carnis bella mereamur. **F**la
gitemus ab ipso remedia salutaria q̄bus cō
cupiscētie fomes sopiā et castitatis augeat
refrigeriū: vt simus sc̄tificatiōis templū: et si
cut decet sc̄tōs immaculati pseueremus cuz
x̄po: quē admodū p̄pheta in psalmo loquit̄
Domū tuā decet sanctitudo in longitudine
dierū. **V**aleat maxime ad castimonie decus
p̄merēdū sobrietatis virtus: q̄ delicatiores
respuit cibos et potū effluētē refecat: vigilijs
sacris atq̄ ieiunijs p̄primere carnis lasciuā
suadet: laborare manibus p̄dicat: occupari
semp̄ in dei ope adhortat: q̄ oculi et deliciae p̄
dones sūt castitatis. **B**eatissima x̄o castitas
totius gr̄e et sanctitatis amatrix sapiēt̄er qui
dem ammonet renūciare terrenis affectibus
ne celestibus fraudemur munerib̄: et ne sc̄tō
rum cōsortijs sim̄ indigni ita inquir̄s. **E**go
mater pulcre dilectōis et timoris: et magnitu
dinis et sc̄tē spei. **T**ransite ad me oēs qui con
cupiscitis me: et a generatiōibus meis adim
plemini. **Q**ualis ipsa ē: tales fieri et alios de
siderat. **N**am ipsa liberrima existit: et nulla
p̄ctōz cōtagione violata manet in innocen
tia vite. **N**ullis carnalibus resoluūt estibus:
refugit b̄torū subdi actibus: et sulphureis
consumi flammis cōtremiscit p̄pter creatoris
sui reuerentiā. **I**ngenua inquit sum et specio
sissima in genere meo: vt oīs actio vox et ser
mo index pudicitie p̄testat. **I**deo obscenis
nimius dedignor: circūueniri negocijs: solis

delecto: sinceris et p̄bis sodalibus interesse.
Vox etenim mea in canticis est. **S**ulcite me flo
ribus: stipate me malis: q̄ solius conditoris
amore languet. **L**alibus incitamentis ex spi
ritu sancti vinctioe fluentibus confortat ca
stitatis amator: ac contra immisionē satha
ne et cōcupiscētie motum fit constans bella
tor. **H**ic nō pugnat armis aut ferro: sed pati
entia ofone et humilitate: nam ita subiugat
facilius oīs motus libidinis. **D**onū enim dei
est et misericordia in electis illius: posse cor
ruptibilis carnis cōcupiscētiam compescere:
ignem quoq̄ in sinu p̄prio ferre: nec t̄m p̄ua
lere aduersus mentes. **V**erissime gr̄e dei est
hoc p̄uilegiū: et nullius hoīs meritū. **V**erito
ergo moyses famulus dñi miratus est q̄
re rubus ardeat et nō cōburat: atq̄ ait. **G**ra
dam. et videbo visionē hanc grandē. **Q**uis
ex nobis est quē stupor nō apprehendat: quō
in carne fragili i vase fictili fieri possit. vt do
mo carnali grauatius p̄uritu. frequēti verā
tentationum impulsu. nunq̄ p̄stet volu
ptuose cogitationi cōsensum: **Q**̄ mirabi
lis deus in sanctis suis: qui talem virtutem
et fortitudinē cōtulit seruis suis b̄ndictus in
eternū deus. **O**pus namq̄ magne fortitu
dinis est. talem in seipso experiri rebellionē:
et cōtinuo p̄ gratiam dei de se conari habere
victoriā. **U**t x̄o certior sit hec victoria fuga
est assumenda: his tantū magis qui infirmi
ores se cognoscunt. **H**ec imputandū inerte
hoīs et pusillanimitati talis occultatio cū vi
q̄ magnanimum dicēdum sit qui festinus ef
fugerit: et cautius ignes lubricos declinādo
deuicerit. **H**oc in ioseph patriarcha castissi
mo adolecēte factū legimus: cū impudens
femina oculos in lucidissimū pudicitie spe
culum iniecerit: q̄ fugit ioseph et exiit foras
Bullū itaq̄ circūspectus et pavidus esse de
bet: qui in carne fragili beatus castitatis vis
uere disposuit. **P**auet et se custodiat oīs iu
uenilis animus: q̄m̄ magne insidie et multa
pericula consurgere aduersus eum cōsueue
runt. **I**ncerta victoria et molestiora p̄bant
certamina. **N**ulla etas nullus quoq̄ seruis
libertatē sibi castitatis audeat possicere. **L**o
gitandus est frequēter samsonis sanctifica
ti hominis lamentabilis laqueus: qui cū fo
nibus et cathenis vinci nō posset: vnus m
lieris blandimento superatus est et hostibus
traditus. **Q**ui statim eruerunt oculos eius
et vinctus p̄dixerunt in ciuitatē suam: quia
mens carnis dissoluta blanditijs potestati

tradit diabolice ad illudendū: ac illi per fug
gestionē cupiditatu et voluptatu secularium
vitus spiritalē euerunt in rectionē. cordis sci
licet oculum: et vinctū ad seculū pertrahunt:
aut quod desperatiū est tartari tandē estau
stris macipant. **D**oleamus et timore solliciti
de nostra infirmitate nūq̄ erigamur: quādo
sanctus dauid rex et p̄pheta dei dilectus est
voluptate carnis: et qui terrena mēte pura se
pissimē calcabat: flebiliter vt dicitur ad illi
ata opera q̄m̄ cecidit. **P**ro qua enormitate
crimis aduersa illi multiplicia suscitauit ōps
deus: iuste puniens. hoc grande facimus ad
terrorem cuiuslibet p̄uaricatoris. **S**apientissi
mi quoq̄ salomonis lapsus p̄fundiores in
tueamur: ampliusq̄ diuinū metiamus iudi
cū q̄ talis ac tātus vir de q̄ legit̄ quia domi
nus dilexit eū et appellatus sit amabilis domi
ni: et quia fecit illum excelsum p̄re oibus regi
bus israel. ad hanc cōruit mentis insatiam
vt ydola adoraret: quā mulieres euerterit
seruum eius. **Q**uis igit̄ nō pertimescat de se
etiam si fuerit iam castus et sanctus in operi
bus suis: audiēs viros tam fortes et illustres
cecidisse. **I**dcirco nemo se fiducia non bona
erigat: q̄dū eū grauat corruptibilis huius
vite incertitudo: s̄ tanto magis se humillet
et deprimat: quia qualis illū tentatio apprehen
dere possit ignorat: et quis eius finis sit p̄sci
re nō valet. **B**ullū em̄ sunt vocati: pauci x̄o
electi. **A**dhibenda est ergo cautio magna p̄
perseuerantia et custodia castitatis: ne v̄m̄q̄
callido tēptatori foras aut intus pateat v̄l mi
nimus accessus. **N**ullus tamē quāuis imbe
cillus frangat laboribus aliquibus. aut tēra
tionibus perturbet: s̄ meminert: quia tanto
illi erit corona preciosior: quāto fuerit in res
tendo conflictus maior. **N**eq̄ videri posset
cur castitatis victoria habere meritis maior
et laude sanctorū insignior: si nō grauioribus
de tantis p̄bare tentationū incurribus. **L**e
tificare ergo nos debet illa b̄tissima felicitatē
eternę repromissio: et erigere ad laborem cer
tamini spes corone inmersebilis: qua lau
reare letant̄ sanctorū anime cum christo sine
fine pro leuissimis laboribus. **A**d quam nos
exales perducere dignet̄ iesus christus spes
et corona sanctorum omnium: qui cum patre
et spiritu sancto regnat deus. **P**er omnia se
cula seculorum. Amen.

ExPLICIT sermo quintus. **I**ncipit sextus.
Contra carnalia tentamenta.

De re quidem necessaria et vili se
pius tractare nec superfluum puta
ri debet nec infructuosum. **Q**uid
ita necessarium quid tā vtile salu
ti oīm: sicut mortiferis mederi passionib̄ ani
marū. **N**il itaq̄ sic morbidū sic cōragiosum
inuenit̄ in hoīe sicut cōcupiscētia carnalis
et indomita h̄bido: que totā corrumpit anie
pulcritudinē. **S**upra nāq̄ pauca de laudib̄
castitatis egimus: deinde subsequēti sermōe
de eius obseruatiā nōnulla remedia p̄tulim̄.
Restat ergo nūc adhibere aliquod salutarē
cauteriū: vt qui neq̄ decore neq̄ amore tra
hunt castitatis: vel terribili metu ichēne ter
reant̄ ab estu libidinis. **D**iuersis diuersa cō
ueniunt: et nō oīs vno ordine imbuēdi sunt.
Aduerte igit̄ detestabilis assefor libidinis
p̄feram contra bestialem vitam tuā celum et
terram: inducam iudices dānationis tue an
gelos et archangelos: dabo testes verissimos
cōcremationis tue vniuersum cerum sc̄tōū.
Nouissime ipse creator et rector oīm seculoz
sententiā inferet incōmutabilem: et armabit
vniuersitas creature in v̄tionē pessime tur
pitudinis tue. **S**ed et ipsi maligni et terri
mi spiritus intentores et fautores tui rugient
sup te. et cruciabunt carnes tuas ighitis fusa
nulis suis: et parabunt focum sulphuris et pice
pleni anie tue qui in eternū nō extinguuntur.
Reuelabunt celi iniquitatē tuā. quia cum
illi legē nature qui sine sensu sunt nūq̄ ami
serunt: te qui legem dei trasgressus es et p̄cio
sam imaginē ei maculasti iudicabunt: et suis
cōiungi habitaculis tequaq̄ patient. **I**taq̄
celo indignus eris imūdistime peccator. **C**la
mabit etiā aduersus te terra inter alia elemē
ta humiliā: quia cū illa fructū suum reddere
mortalibus cōsueuit: tu carni obediendo fa
ctus es indignior terra: vtpote qui fetorē li
bidinis sectatus es p̄ sanctitate. **N**ō ergo te
terra suscipiet nisi ad operiendū miserabile cō
pus tuū: eritq̄ cibus vermū: donec in nouis
sima tuba tremefacta illud eiciat vt in inferno
submergat̄ cum anima tua. **I**bi erit habita
tio tua: et clauderis velut in puteo bullenti a
quo nullo erit redēptio. **I**bi cruciaberis die
ac nocte p̄ delectationibus tuis: et nemo tibi
propitiabit: quia corrupisti corpus tuum et
confudisti animā tuā. **G**loriosos amicos dei
et luminaria celo: angelos videlicet et archā
gelos erubescere fecisti: quia cum illi p̄cipuo
puritatis candore fulgescunt: tu oīm tabe
fetulentior turpissimā facie denigrata longe

ab eorum aspectibus detraheris. et flammigeris demonum fomaculis sociaberis: quorum facies sup nigredine carbonum et fauces insatiabiles et oculi perituri et horribiles nimis. Propt indeo mabile libidine tua et abominabile concupiscentiam quam voluisti ad tempus exercere: cogere sine tunc infernalis tormeta pati. Nam ignis infernalis ardebit in amatores libidinis: ita ut neque mare neque ois aquarum abundantia illam flammam sufficiant extinguere. Quapropter ex horrefce peccata carnalia: si vis eterna eua/dere incendia. Noli perdere preciosam animam tuam: quam xpus redemit sanguine suo. Noli contristari angelos sanctos: et deum inhonorare. Actue dominum: et carne tuam ne ita dilexeris: ut pro illa perpetua damnatione incurras. Si enim sine carne vixeris: morieris. Si autem spiritu facta carnis mortificaveris: viueris. Quod cito transit delectatio: et quod longa istabit cruciatio. Quod cito peitebit stulte egisse: quod quis remorsus erit pro scelere. Eya quantum letabunt quod non preenserunt oprobria neque: quantum etiam fiducia expectabunt iudicij diem qui non inquamauerunt vestimenta sua. Tunc stabunt iusti qui pie sobrie casticeque vixerunt in magna constantia aduersus demones qui eos temptabant et ad opera nequamaria instigabant: et aduersus omnes qui eis occasiones criminum prestuebant. Tunc ite stabunt qui ad sinistram iniusti adulteri incestuosi incontinentes: qui delicijs et comestationibus vacabant: atque pro nimia confusione premissent a facie iudicij celi et terre: ab auditione illa seuerissima: ite maledicti in ignem eternum: qui paratus est diabolo et angelis eius. Tunc etiam labunt et clamabunt. Ue ve quid vniquam egimus: ut quid nos ipsos in tam breui momento perdidimus? Ach ach damnati sumus. Heu quod vniquam nati sumus. Tarde tarde iam penitentem frustra est clamor: et dolor noster: quod sine mutatione manebit sententia quam accepimus? nulla suffragia sanctorum: nulla nos valebunt adiuuare beneficia amicorum. Ecce eterne noctis perpetue obliuioni traditi sumus. Speculamini igitur turvos o filij hominum in damnatorum penis et opprobrijs: ne forte veniat repetita mors et calamitas inferni vos opprimit et non sit qui liberet. Conuertimini et agite penitentiam: qui cum morte sedus iniustis. State innocentes et pungente iuuenes contra libidines: ne devenitis membra vestra arma iniquitatis peccato: quia peccatum cum consummatum fuerit generat mortem. Eterna ignem cogitate: et de cordibus vestris concupiscentie ignem ex sufflate.

Quis ex vobis habitare poterit cum igne devorante? Premia sanctorum considerate: et eterna gloria perdere pro immunda delectatione despicite. Sensus et oculos vestros ab impudico visu claudite: et deum gemitibus exorate: ut vos intactos custodiat: et pseuerare vsque in finem laudabiliter concedat.

Explicit sermo sextus. Incipit septimus. De dono solitudinis exemplo christi et sanctorum patrum.

Hominis et origo profectus spiritus libenter in cella residere: in solitudine se silens se tegere: ut possit dei suus seculo mori et christo in viuere. et cum apostolo dicere. Mihi mundus crucifixus est: et ego mundo. Et iterum ab eodem audire. Mortui enim vos estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Solitudo corporis et cordis pariter querenda est et custodienda. Nam corporis bona est et tuta: sed cordis melior et tutior. Qui tamen primam abiicit alteram non inuenit: quod ysaia est alteri custodiat et hec duo conseruentur mutuo. Hec solitudo est vere deuotis singulari confugiū. Hec docet ut iam dictum est mori seculo: et exterioris cure non inquamari corde: atque scis inherere meditatiōibus: etiam celestibus non nisi appropinquare spiritibus. Nam hanc christus verbo et exemplo docuit: quoniam in nocte solus in oratione noctauit: et orantibus cubiculum intrare iussit. Est enim nocturnus tempus aptum sepe pro deuotione: et sacra meditatiōe non paruum subsidium. Maxime autem forma vite solitarie exhibuit: quoniam quadraginta diebus et quadraginta noctibus ieiunauit et in deserto heremita fuit: ibique ut euangelista refert cum bestia erat. Quod propter nos agere dignatus est: ut etiam nos ipsi libenter soli simus et quantum in nobis est illi spiritu vacare velim. Hanc amaui propter quod dicebat. Elongamini fugiens: et mansi in solitudine. Et alii quidam sedebat solus et tacebat et leuabat se supra se. Vere in solitudine aliquid magni latere videtur: quod a plerisque sanctis tam ardentem est amplexata. Nam ipsa solet incipientibus a multis esse pretio piculis: et a diuersis vmbra tentatiōibus. Perfectis vero et spiritualibus quorum puerfatio est in celis: quod et si corpe in terrenis sunt. in bonis eternis tamen mentem ardentem si gere cupiunt: solitudo quasi locus et paradisos voluptatis est et tamquam ortus deliciaque amenissimus. Quod amodo enim serui dei se ipsos inueniunt: cum incubiculo solitarios se concupiscunt. Tunc igitur proficere cupierunt amor solitudinis videtur vtilis et satis necessarius.

In illa sepe dolore cordis tacti preterita mala plangimus: presentia discernimus: et futura cauti proeuidemus. Itaque apparet quod in solitudine salutem aie fructu afferimus: modo mala nostra deplorando: nunc contra tentationes et vicia nos exercendo: modo remedia passionum exquendo: nunc in profecto virtutum nos consolando. Ibi etiam deuotionem cordis leuius accendimus: et ne tepescat vel exinguat melius custodimus. Verumtamen ne grauis vel magna videatur nobis nostra solitudo: ad sanctorum patrum pegamus interiore solitudinis loca. Queramus paulum primam heremitam: queramus anthonium vel macharium: si forte occurrat aliquis qui hominem infra annos viginti vel triginta ut amplius non viderit: et tunc quod exiguum sit tempus quod latere solemus apparebit. Et si adhuc plures cernere delectamur: videbimus non modo viros sed et feminas atque virgines huius solitudinis comites: et tam ardue vite et vere spirituali militia seruasse semitas. Hic igitur omnium exemplis edocti amplius in se solitudinis latibula adame: nis deuitemus. Et erit nobis tamto christus familia: quanto huius seculi aspectus atque affectus fuerit rarior. In qua solitudine nos dignetur custodire qui solus in corpore potuit sine culpa viuere: ihesus christus dominus noster. Amen.

Explicit sermo septimus. Incipit octauus De bono silentij et fructu eius.

Silencij amica solitudinis est: sicut quidam custos eius sapiebat et dicebat. Sedebit solitarius et tacebit. Nam caro bene nisi in solitudine custodit: sed et leuius ibidem tenetur: quod absentia occasionis multoties est victoria tetationis. Studet silentij obseruare cupiebat sanctus qui dicebat. Dixi custodiam vias meas. ut non delinquam in lingua mea. Et rursus orabat. Pone deus custodiam ori meo: et ostium circustantie labijs meis. Sed et dominus noster ihesus christus silentij nos amare docuit dicens. Sit sermo vestester est: non est. Quod amplius est a malo est. Qui vobis discretus nos instruit: ut necessaria tamen et vtilia loquamur: superflua vero et inutilia declinemus. Non enim suus dei silentij ita reputare debet quasi loquendum nisi sit. Sed suo tempore et loco verba sua sicut dispensator bonus distribuere sciatur. Unusquisque perpeditat quid sibi salubris existat: quod quibusdam magis expedit silentio interdere: alij contra non minus taciturnitati se dare. Qui autem silentio vult studere

inspiciat christum quomodo ab iniuriam accusatus nihil respondit: ita ut pilatus miraretur vehementer. Unde et iterum scriptum est. Ihesus autem tacebat. Sed et beatissima mater eius virgo maria paucis verbis. Et sicut dicit beatus bernardus quater eam ut ex euangelio colligit locuta fuisse legimus. Propter hoc nobis valde expedit quatenus tam exemplo eius quam filij eius obseruamus omnia verba hec conferentes ea in cordibus nostris. Igitur sit ois seruus dei velox ad audiendum: tardus ad loquendum: et feruidus ad proficiendum. Attende si non silentij totius boni interioris custos est et incrementum. Vide etiam si non thesaurus celestium bonorum in his cordibus requiescit. Beatus qui silentij diligit et custodit: nam in custodia illius magnae deuotionis fructu sibi accrescere sentit: dum modo in alijs sollicitus et ipse fuerit. Parum enim valet custodia oris absque custodia cordis: et diligentia cuiuslibet boni operis. Propter hoc qui silentio et luctu salutari gaudet: hinc vere sciunt precij eius: quia virtus et sanitas eorum versatur in lingua eorum. Et profectum quod inde sentiunt se pius experiant: quod leuitatibus subdi noluerunt. De his aptari potest quod in psalmo legitur. Non est ruina macerie scilicet spiritualis edificatiōis: neque transitus neque clamor in plateis eorum. Hoc est in latitudine cordis eorum non est vllus secularium actuum concursus: nec inuulsi etiam cogitationum strepitus. Et quod deo intus iuncti sunt: ideoque a mundanis desiderijs sepe siliscunt. Beatus ergo dixerunt populum cui hec sunt: quod dominus deus preceator eius est. Non daret famulo dei interdum experiri silentij ac solitudinis sue spirituales delicias: quod merito ex abundantia suauitatis carum in hec verba proruperet. Ecce quod bonum et quod iocundum est sedere solum et taceere: et leuare se supra se: et aduentum prestolari dilecti amici iesu christi. Quis tale dubitet fore felicem: optima cum maria parte elegisse? Qui potest accipere capiat: sed non omnes ad hoc tendunt neque pro sancti desiderij ad interna bona se accendunt. Qui sunt de mundo ait sanctus iohannes de mundo loquuntur. et mundus eos audit: et quod est ex deo verba dei audit. Vere preciosus: verbum nisi proferre otiosum: et valde iocundum in cunctis verbis suis fore sollicitum. Unum beatus iacobus hunc asserit profectum qui verbo non offertur: quia lingua nemo hominum domare potest. Sed quod apud deum oia possibilia sunt: id quod proprijs viribus non valeamus ei munere fieri potest: quod non est impossibile apud deum oia verbum. Sed nos miseri nos ipsos decipimus: quod t ij

remedia cōtra p̄suetudines malas nō querimus. Quis nō expertus ē graue sit silentij claustrū intrare possit inuiles aut plixas fubulationes; Deatus qui male cōscientie flagellis p̄incontinentia silentij edoctus; de cetero cautior inuenit; ne in idipsum aut in deteriorus rursus corruat. Amator dō silentij z castos caste cōscientie bonū qd̄ intus sentit non ignorat; q̄ in pace factus est locus ei⁹. Et si est interdū cōsili⁹ ei⁹ vt se cōprimat succedit tamē postea par magna; q̄ hostibus restitit z sibip̄s vim itulit. Timet etiā frequēter iste ne inuentū thesaurū p̄ incuriā aut leuitatem amittat. quē magis abscondere q̄ effundere dñi cōsilio debet. Videte inquit x̄ps ne quis sciat. An sicut auarus nūmos ita religiosus verba sua trutinare debet; ne inutiliter aut sine lucro verbū aliqd̄ dicat. Religiosoz etenī et deuotoz est vacare silere orare; z p̄ter deū nil velle scire. Locus em̄ in quo religiosus stat sc̄tus est. Ut quid etiā terrā hāc optimā occupat; si fructus bonos nō germinat; Bonus hō ait dñs iesus de bono thesauro hoc est de puro corde p̄fert bona; z malus similiter mala. Loquamur ergo d̄ deo si tēpus fuerit; aut differamus p̄p̄t deū; de mūdānis oīno rebus taceamus. Nec sit tibi graue hō dei paruo tpe in hoc seculo silere; q̄ si feceris cū angelis poteris in cēlū gaudere. Hoc igit modo age in terris; q̄ sci angeli seruauerūt in celis. Factū est ait euāgelista iohānes silētium ī celo. Hoc lucifer q̄ nō tenuit; p̄pterea cū oī comitatu suo de celo cecidit. Dixit em̄. In celū cōscendā; ponā sedem meā ad aq̄lōnem; ascendāz sup̄ altitudinē nubū; sicut ero altissimo. O miser quid loqueris; vt quid cogitationes iste ascēdūt in cor tuū; In illo summo monasterio vbi p̄petuū silentiū ab oī malo statutū est ab illo sup̄mo abbate; tu quō loqui nō timuisti; An nesciebas q̄ in his q̄ p̄cepit tibi deus oportet te esse; Quomō cecidisti lucifer qui mane oriebaris; Turbasti celum sup̄bia tua. nō seruasti disciplinā dei patris; z trāsgressus es statutū summi abbatis. Merito p̄inde expulsus es nec potuisti stare; q̄ silentiū in celestī monasterio cōfregisti. Cauendū oīno a tali p̄sumptione z locutōe; et ad illud p̄perandū silentiū qd̄ a tātis castibus p̄t̄ p̄seruare animū. De quo scriptū est. Prohibe linguā tuā a malo; z labia tua ne loquant̄ dolum. Est tñ quoddā silentiū quoddā angelis z hoibus nō cōcedit; imo z nūq̄ admittēdū videt; hoc est; silere a laude dei. a

deuotione z ḡratia tione. De quo p̄pheta ita meminit. Vos q̄ remuniscimini dñi ne taceatis; et ne deus silentiū ei. Et ne viderent inobediētes; clamabāt voce magna dicētes Sanctus sc̄tus sanctus. dñs deus sabaorb; plena est oīs terrā maiestate eius. Et nos si milititer clamem⁹ in celū et miserebit̄ nr̄i laudemus etiā eū in terris; quē laudāt oīs angeli in celis. Sed q̄ longe sumus ab illo; co vbi nemo d̄bo offendit reuertat̄ vnusq̄sq̄ ad cor suū; sileat a malo; sileat etiā cū p̄pheta q̄sq̄ a bonis p̄pter melius. Ad exēplū silentij p̄pone tibi serue dei sepe facta antīq̄ patrū. Perge si vis perge mente ad tabernacula illoz si forte inuenire possis abbatē agathonē; qui iā tribus annis lapidē in ore p̄rigore silentij portauit. Et magnū illū arseniū si inueneris; illo tacente loqui forsitan nō audebis. Et alios q̄ multos si quesieris in cubiculis z in spelūcis terre solitarios z silentio deditos potius reperies q̄ foras vagantes. Propterea nō illud segnit̄ debes tenere; vnde taz preciosa religionis studia possunt tibi oriri. Quia p̄ solitudinē z silentiū multi sanctorū ad quietē cordis p̄ducti sūt; z inibi multotiens didicerūt q̄cqd̄ alijs salubriter tandē p̄dicauerūt. Sic anthonius p̄mo latuit; post vero gloriozus z magnus monachoz pater apparuit. Sic b̄ndictus abbas. sic fecit ī monasterio suo sc̄tus gregorius; ita z p̄sequēter deuotissimus bernardus cū multis alijs viris p̄fectis. Et hoz vitā si inspicis; inuenies quid imitari debeas. Nam viuendi speculū opere et verbi facti sunt. **Explicit sermo octauus. Incipit nonus.** De solitudine cordis qua supra se leuat aia. Interiori solitudine iā pauca videamus. Hanc q̄rere z amare debet quisq̄ vniri dō cupit. Hec mētis solitudo dicit; z longe dignior et vtilior corpis solitudine esse creditur. Hec em̄ nisi menti infederit; corpis etiā solitudo multitudo fit. Hec est q̄ totū interiorē hoīem ab oī seruat vicio purū; z cōtra suggestiones sathane reddit cor valde securū. Nam quis diuersi cogitatōibus mēs ista cōcutit; introire tñ hostis aut p̄ualere vltra cōsensum p̄p̄t hanc solitudinē non p̄mittit. Laudabilis et predicāda ista solitudo; q̄ magna mētis est fortitudo; q̄ cūcta sup̄ant̄ in hoc seculo. Hec est q̄ in multitudine multa nescit; q̄ alibi occupari se potit̄ debere dicit; cum cito p̄r̄sūt q̄cqd̄ hic stare aut florere videt. Et vbi cūcta

mōtib⁹ suis inferniunt; hec vni imōbilit̄ qd̄ tantū necessariū est inherere sūmope querit. Qui hanc intrat solitudinē quīs foris laborat. ei⁹ tñ mēs intus orare nō cessat. Et si ad horā inde videf̄ distrahū; mox in idip̄sū redi resertiat; q̄ int⁹ h̄z q̄ q̄tidie clamat. Redi ad cor. ecce assū. ecce viciō cito. Tu sto an̄ hostiū z pulso; aperi mibi forō; mea. q̄ p̄cipui speiem tuā Beata aia q̄ ad hāc vocē sp̄ vigilat q̄ sup̄ oīa bona p̄ntia cōstituet. Idcirco em̄ vox dilecti hanc inuitat ascēdere; ne in finis rebus possit indebito amore retineri. Quia q̄ istis caducis tenet; valde intus distrahif; z ad solitudinē cordis in qua d̄s hoibus loq̄tur tardius venit; ideoq̄ visitatōe ei⁹ multo necs carebit. Hanc discipuli illi in monte thabor intrauerāt; q̄ neminē nisi iesū tñ p̄ mētis excessum videbāt. In hanc q̄ moises ascēdit q̄ solus in mōte cū deo quasi vir cū amico suo loquebat̄ vbi quadragita dieb⁹ z quadragita noctib⁹ sine hūano solatio fuit. De qua plura dicere quis poterit nisi vberit̄ exp̄tus; et ab oī seculari strepitu alien⁹; Mā dulcius est lōgeq̄ nobilit̄ interiora bona experiri q̄ inde quicq̄ diffinire; vel a quocūq̄ iusto tñ labioz vocib⁹ percipere. Qui tñ hęc experiri desiderat. cor a fece seculariū desideriū emūdet; cōcupiscētias p̄p̄ias mortificet. de terrenis p̄solari reb⁹ metuat; s̄ in dño deo cōsolari z gaudere semp̄ querat. Et tūc cognoscere pōt q̄m suauis est dñs. b̄tūs vir qui sperat in eo; tūc etiā in solitudine interiori libens cōmorabit̄ z de bonis sempiternis frequenter meditabitur. **Incipit plogus in dyalogum nouicioz.** **Colligite que** superauerāt fragmēta; ne pereat. Verbū x̄pi est ad discipulos suos. Lū em̄ op̄z misericors dñs de q̄nq̄ panib⁹ z duobus piscib⁹ q̄nq̄ millia boīm satiasset; iustum reliq̄as fragmētōz colligine perirent. Distice aut̄ loquēdo fragmēta ciboz sunt d̄ba doctoz z exēpla bonoz; q̄ a studiosis fratrib⁹ frequēter p̄sari debēt; z in libris vel ī tabulis tāq̄ in copinis ad vtilitatem legentū diligēt̄ inseri z obseruari. Hęc p̄sideratiōe inductus p̄ nouicijs exhortandis quozdā p̄decessoz meoz mōnita et exēpla deo iuuatē huic opusculo inserere cōgitauit; q̄ tenus his bonis auditis laudē aliquid d̄s; a quo bona cūcta p̄cedūt; z multi

legētes ista ad p̄tēptū mōi ampli⁹ accēdāt. **Explicit plogus. Incipiunt capitula.** Quod locutio de deo multum p̄dest nouiter conuersis. **Capitulum. I.** Quod meliora sunt in exēplum trahenda. z deteriora vitāda. **Ca. II** De laudabili statu religiosozum si bene seruetur. **Ca. III** De periculis nouiciozū ex cōsolatio mūdānozū. **Ca. IIII** De sacerdote rētatior a dō p̄solato. **Ca. V** De iuvene clerico qui relicto studio monasterium intrauit. **Ca. VI** De matrona q̄ filiū cōuersuz plārit. s̄ postea ad deū puerla gr̄as egit. **Ca. VII** Qd̄ pon⁹ ē dō obediēdū q̄ amic⁹. **Ca. VIII** **Explicit Capitula.** **Incipit dyalogus nouicioz fratris thome kempis presbyteri de contemptu mundi.** **Novicius.**

Digo te pater charissime vt amo re iesu x̄pi dūgētē ad me respectuz habeas; q̄ salutaria sunt edoceas; excessus meos strictē corrigas; passionibus meis remedia tēpestiue adhibeas; z si exēpla bona nosti mihi etiā imitāda p̄ponas. Idcirco em̄ mūdū et ea q̄ in mūdō sunt reliq̄ vt in statu religionis plenius discā volūtatē dei z faciā; a periculis tentationū securi; z tādē finito hui⁹ vite stadio eterne b̄titudinis p̄mia cū fidelib⁹ x̄pi merear adipisci. Intendō nāq̄ de cetero totam vitā meā ad dei seruiciū ordinare; z modicū t̄pis quodān remanet in religione p̄summare. Quapropter paratus sum oēm subire laborē et tuis amonitionib⁹ acquiescere ac seniorū obtēperare statutis p̄ mea salute editis z profectis; sicut nouiciū decet z status religionis requirit. **Quod locutio de deo multum p̄dest nouiter conuersis. Capitulum. I. Senior.** **I**benter audio qd̄ dicis; et si potero p̄desse faciā qd̄ hortaris. Assit nunc sp̄s sancti gratia vt eloquar digna; quaten⁹ deo n̄ra eloq̄a placeāt; z p̄ximis vtilia fiant. Siquidē magna ars docēdi est recta debite. p̄ferre; z eadem testimonijs sacris cōfirmare. Cupio aut̄ tecum de deo et seruis dei aliq̄ loq̄; vt tibi ex lectiōe solatiū veniat;

et mihi meritū ex hui' opis editiōe accrescat... **C**ōfido in dño iesu... **C**onouitius... **C**ap. II. **S**enior...

virtutib' z sapiētior erit: quāto hūiliter supe... **C**onouitius... **C**ap. III. **S**enior...

solū deo optare placere: sine q̄rela int frēs ni... **C**onouitius... **C**ap. III. **S**enior...

pe gfa xpi p̄dit: z bona diu q̄sita citi' euellūf... **C**onouitius... **C**ap. III. **S**enior...

Consoletur filiis gregis stultitiam fratrum qui subterdium ac luctus tui premium.
Ad patrem sursum transeo ut emissio parati:
Ite exultes in filio quod diu es in seculo.

Canticum de virtute patientie.
Diversa mundi tollera pro christi nomine.
Plus nocent sepe prospera cum leui famine.

Si a malis molestiaris nihil prodis si lucraris.
Parando promeris multa bona consequeris.
Nam deum honorificas et angelus letificas.
Coronam tuam duplicas et primos edificas.
Labor parvus est atque brevis vita merces.
Grandis est quies infinita.

Tollens martir dei efficiens quoties pro deo penam pateris.

Parado sit homo melior auro pulchrior viro clarior laude dignior gradu altior.

A vicis purgatio virtutibus perfectior.
Iesu christe acceptior scitis quam similio.

Hosibus suis fortior amicis amabilior.

Incipiunt tituli epistolaru sequentium.

Epistola incitativa ad spirituali perfectu. Hec incipit. Karissime frater libenter tecum diuido.

Epistola de custodia huiusmodi ad scripturam. Hec incipit. Frater mi in christo dilecte.

Epistola pro confortatione cuiusdam devoti. Hec incipit. Suscipiamus charissime de manu dei.

Epistola de conversione et perseverantia in bono proposito. Hec incipit. Dilecte frater intime communi gaudeo.

Epistola de pia memoria defunctorum. Hec incipit. Multum iam temporis preterit.

Epistola devota ad quandam regulari. Hec incipit. Ista sunt precipue necessaria.

Epistola de instituto marthe et cuiuslibet fidelis dispensationis. pro tria capitula distincta. Hec incipit. Quia igitur charissime.

Epistola duobus capitulis distincta. De recommendatione solitudinis et custodia silentii. Hec incipit. Karissime cum esses in occupationibus.

Epistola de recommendatione solitudinis et custodia silentii. Hec incipit. Karissime cum esses in occupationibus.

Explicit tituli.

Incipit epistola incitativa ad spirituali perfectu

Charissime

frater libenter tecum diuido si quod boni domini pauperi seruo suo suggesserit. Ego sum pauper et medicus sed spero quod dominus sollicitus erit mei et tui. Unde oro eius clementiam: ut elemosina

comis sit nobis de largitate mensis eius. Occurrit hodie dominus medico suo cum suavissimo pane de celo. Dulcis admodum et gratiosus sermo infusus est in auribus meis. Sonuit enim lectio apocalypsis: et de multitudinetantum misteriorum retentus est apud me brevis versus sculus. Plura cape non sufficio: sed nec pauca que obscuri sonant. Dedit dominus ut aliquid breviter et dulciter sonaret unde traheretur affectus. vixina donet etiam ut hoc ipsum agiam intellectui: quod si spiritualibus videtur liquidum: manet tamen carnalibus occultum.nolo ergo te participem fieri huius muneris. Nam tunc vere commites individui sumus cum in christo unum sapimus: unum querimus et ad unum tendimus. Appone aurem et ausculta diligenter quod sonat valde dulciter. Qui habet inquit aurem audiat quod spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo manna absconditum. Et dabo illi calculum cadavidum: et in calculo nomen novum quod nemo scit nisi qui accipit. Audis iam frater celestem vocem? Unam et interiore cordium nostrorum auditum tangat: ut vim virtutis illius sentiamus. Sermo viuius est et otio acceptioe dignus. Quod celestis vox: quod nil terrenum fatum. Quod si caro non capit capiat spiritus: quod mirum totus hic sermo plenus est. Verba inquit que ego loquor: spiritus et vita sunt. Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quicquam. Non est fenum arborum chana superne reuelationis homo externus carnalis vagus et elatus: paulo attestate que ait. Nihilis homo non percipit ea que sunt spiritus dei: stulticia enim est illi: et non potest intelligere: quod spiritualiter examinat. Spiritualibus ergo loquitur que spiritu facta carnis mortificat et mundum odio habet. et maligna operum bolis prosterit: hi enim primitias spiritus habebentes quod si absconditum manna ignorare non possunt: quod gustando potius quam legendo vel audiendo didicerunt. Dabit autem manna dilectis filiis ex amore deo proferentibus: que eius voluntati se proplacere: ei gloria studet querere. Et si non horres accipe: manna interiore mentis exprimit dulcedinem sive consolationem scilicet in hac vita.

Est igitur congruus sensus. Vincenti dabo manna absconditum. contempneri carnalem consolationem dabo spirituali: respicienti terrena et exteriora bona ostendam celestia et interiora carissima: que merito sui excedunt omnia alia desiderabilia. Talia ac tanta etiam existunt ut dignus nemo sit cognoscere: nisi prius discat vana et vilia solatia contempnere. Scriptum est enim. Cur incipiens non cognosceret: et stultus non intellegit hec. Libet autem pro expugnandis vicis et malis consuetudinibus vincendis. aliqua largitus hic introducere. Sicut quondam filius israel in deserto habitantibus deus manna pluit: ita et modo spiritualibus filiis suis: gratiam interne consolationis contra septem tribuit. Tam diu filii israel cibo illo aliti sunt donec terram promissionis attingerent: et quod electi in mundo peregrinantur pane vite et intellectu fouent: donec deposito corpore terram viventium intrant. Dum autem de frugibus illius terre manducare cepissent statim manna desinit: et dum sancti assumpti fuerint in beatitudinis gloria. ammodo non indigent recreari nisi more spirituali alimonia. Unus tamen panis est que angelos pascit et homines: aias in gloria. et viatores in gratia. Sed est quod me multum mouet: quod plures sibi deesse manna causant: plures etiam que illo refici consueverant gustum iam perdidit. Que est alia causa huius ariditatis et insipidi oris vestri: nisi quia ad egenam et infirmam mundi solatia reuersi estis. Memore egressiois vire de egypto. Dies ille memorabile nois domini in sempiternum recordetur. Nulli dubium quin manus domini vobiscum erat: alioquin in seculo remansissetis. Ubi est ergo ille spiritus ille primordialis seruus: intentio firma proposito immobile. fortis ut mors dilectio? Quod amodo armati egressi estis mundum: dum constanti animo omnia perferre aduersa vicia et aspera assensu estis. Insuper et cum gaudio venistis ad montem dei oreb. ad audiendam legem vite et discipline: dum monita seniorum libenter audire et in ea religiose viuere respondistis. Cur ergo nunc vos itineris tedet: cur ad sarcinas sedetis et grauati ingemiscitis? Jam propter tempora et annos de fructibus terre promissionis. botros et malagranata alijs afferite et proppinare deberetis: et ecce vobis etiam manna deest. Couertimi filij reuertentes: quod si corpore non estis reuersi ad seculum: tamen corde ad huc tenemini in varijs desiderijs terrenorum. Proch dolor multi spiritualiter exeunt egyptum: et in mare rubrum ambulat pro desertum: por

tant tabernacula et vasa ei: sed non intrant terram promissionis. Bene omnia accidunt eis que contigerunt filiis israel. que murmurantes contra moysen penituerunt quod educti sunt de egypto. Sic sic plures hodie reperiunt que mundum relinquunt. parentes et amicos deserunt: peccata vicia plangunt propter carnalia desideria abominant: ignorant iusticie normam ad manum magistrorum ducti sequuntur: vitam christi crucifixi aspiciunt: et iugum domini suauiter obediencia et abnegatione propria ferunt: ita ut omnia parati et feruientes sint ad labores ad abstinentias: imites ad increpationes. humiles ad obiectioes: patientes ad correctioes. et ad aduersa quelibet et indigna constantissimi: sed non in tali seruore oculos perdurant. Nam aliquando egressiones id est conuersioe sue pacto: minus cauti et solliciti de profectu suo incidunt in varias tetationes et egritudines passionum: ita ut nonnulli se incepisse contristent: quidam vero deliberat et modum excogitant redeundi. Alij autem et si maserint cum tpe quodam et vsum azinariam molam trahunt: quod paruum deuotionem et affectum habet in his que agenda didicerunt: laboriosa et dura omnia sentiunt: quod manna non habent. Melum videtur eis eneam et terra ferrea: quod neque celestia contemplari neque agrum cordis virtutibus et deuotis exercitijs excolere sciunt. Dicunt tamen que libenter essent deuoti: libenter haberent virtutes: vellent se viciasse suas passionem. Sed non sufficiunt bene velle: si deest manus et opera. Oportet que laboris quod vim nature faciatis: sicut dicit dominus. Regnum celorum vim patitur: et violenti rapiunt illud. Violentia opus est: scitis que facti non otio et somno promeruerunt regnum dei. Usquequo tardatis et quare non armamini contra passionem ut obtineatis virtutes: et diuersas consolationes suscipite digni inueniamini? Quanto amplius tardaueritis tanto peius semper fiet: et sine labore et dolore optata requie non percipietis. Petite et accipietis: querite et inuenietis: pulsate et aperiet vobis. Pigritia et negligentia vos tenent: sed contra has primo accingimini et bellate prelia domini. Quid negligitis propter perfectum? Lerte pro vobis est: pro pace vestra erit labor vester. Dicit scriptura. Adhuc laboraui. et multa requiem inueni. Sed forte respondetis. Aduersus vicia et passionem certare quis potest? Abulte sunt et pene insuperabiles ut nobis videtur. Quis tanta sustinere potest veratationem? Audite increduli et rebelles delicati milites et sui pigri: labore attenditis. pugnam committitis: sed de primo et victoria cur non cogitatis?

Et quid est omnis labor ad eternam requiem: et quid brevis exercitatio ad bone conscientie consolationem? **D** si inciperetis et fortiter ac integre proponeretis ut aut vincere aut mori eligeretis: profecto leue domino auxiliante sentiretis quod modo insuperabile putatis. **V**ix aliqui ita viciosus quis repertus est: cui diligentia cum pfeuerantia boni virtutes negauit. **V**idetur vobis laboriosum vincere passiones vestras: nisi edomite fuerint nunquam habebitis veram cordis requiem. **Q**uando ergo alij sunt cum deo in deuotione et bona pace: tunc vobis erit tristitia grauedo et tedium foris et intus. **N**isi enim eritis securi et veraciter leti: nisi mortificaueritis carnalitates vestras. **E**t si non trahit vos scilicet religiositas et plurimorum deuotio: terre: at saltem miserabilis inopia vestra et diuine actionis sententia. **C**ongregabo inquit super eos mala: et sagittas meas complebo in eis. **C**onsumentur fame: et deuorabunt eos aues mortuorum amarissimo. **S**atis dure intonat versiculi isti et vnam couertant veritate vestra: quam tenuis inouari et seruidi effecti. **M**eliores vos quotidie et alacriores faciat promissa spifficit. **V**incenti ait dabo manna absconditum. **S**i uolueritis et audieritis me: bona terre comedetis. **D**icit vobis per spina pulcherrima rosa: et per tribulo candidissimum liliu. **M**agna sunt hec dulcia et solatoria cupientibus proficere. **N**on ergo te coturbet homo dei: non te deiciat multitudo viciorum. **R**ede deo et spera in eo: et eris melior: victor quod fuisse. **D**ominus pugnat per te: et tu tacebis. **I**ntelligis ne hoc? **D**ns ipse dabit fortitudinem ut resistas ire, pigritiam et cutias: et concupiscetiam anio non consentias: et tu tacebis: quod tibi hanc potentiam non ascribes. **T**e propter hoc non eleuabis: sed deo totum pure tribuas qui assistit a dextris pauperis: etiam quam tu uales hominibus abscondere. **N**ihil aliud quam in firmum et inopem te consistere. **S**i quoniam insurrexerit contrarius tibi et dixerit quod non libeter audis: esto patiens et tace: illatis malis dominus respondebit. **I**ustus enim dominus inultum non patietur abire quodcumque nocuum uerbum. **Q**uid tibi nocere potest alterius malicia si se te inflat si detrahit: si obiurgat? **S**cipulum magis perdit: quod bonum non est. **N**am si tu bonum fueris et in patria manseris: nihil mali tibi intulit: sed potius meritum tuum auxit. **T**u clarior ex opprobrio coram sapientibus: tu probatio: ex uirtute patie. **R**emini nocet prauias alterius: neminem ledit uerbum et melio sum quam diu ipse pius et innotus fuerit. **D**ns homo quilibet interioris est: talis ei exterior: aduersitas

erit. **Q**uia si tu bonus simplex ac rectus ac deum timens probaris: nemo tibi bonitatem iustitiam et pacem tuam potest auferre: nisi eam uoluntarie reliqueris. **N**on est magna patientia: quam parua res turbat. **D**isce ad minus tacere ad iniuriam: quia prudens est tacere in tempore malo. **Q**ui vincere desiderat: victum se tradat. **L**ongitima de corona non de iuria: et quod possis aliter sanare: non quod possis e contrario quasi zelo iusticie motus respondere. **S**i ille non ignoscit tu ignosce: quod ut frequenter maiorem habet culpam qui alteri irascit: quam qui iratum patitur. **A**dueris proprie est queri: et impatientium citius commoueri: et causas alijs imponere. **T**u ergo esto libenter reus ut fias ante deum innocens: tu primo a teipso incipere: et sic poteris etiam alium sanare. **A**udiat tamen qui zelum uidetur habere aduersus aliorum defectus qui indignas si contra iustitiam agit. **R**ecte et prudenter ageres si zelum tuum etiam contra tuam commotionem exteres: et quod in alio reprehendis prius in te emendas. **C**um ergo aliorum culpas irascaris quid iuuat de oculo fratris tui festuca tollere: et tue impatientie motus non cohibere? **I**n tibi uideat non esse festuca: sed potius trabs illius culpa? **V**ide ne forte ex tuo iudicio trabem suspitiose reputes: quod coram deo uir festuca habet. **N**on fidas nimis proprio iudicio: quod homo est non deus. **S**ive tamen magni siue paruum fuerit. uilius semper teipsum consideras: quod et tu peccator es et tutatione indiges. **I**n quo ergo alium iudicas: teipsum condempnas cum eadem facis. **Q**uid enim mihi prodest si aliqui uerbis meis sanauero: et in proprijs passionibus male ro? **B**ene illi cui malicia mea cedit in bonum: sed uem mihi proprie salutis interemptori. **N**on est iudicium mansueti cordis inconsiderate alium corripere: aut incorreptione modum transire: vel non posse motum inuentionis differre: donec ira in uinculorum cedine. **F**orsitan tunc uidebis non esse tate culpe reum quem reprehendas: ac etiam magis excusabis super quam prius subito indignabaris. **S**ed et tue malicie imputabis non incogitue quam tantum non potuisti incurie proferre: lugebis quam plus in iustam correptionem quam illius culpam. **P**udeat igitur te non dum didicisse. paruos fratris defectus tollerare: qui quotidie infirmitate proptiam ab alijs desideras portari. **C**ur ergo eandem miam non exhibes alteri: quam operas fieri tibi? **R**euertere ad te ipsum et primo: ne grauius delinquas indignando et male ferendo quam frater tuus peccando. **N**e forte casum

sum mox ut agnouit fleuit et de cetero cauere proposuit: tu uero impatientes et incompassius peccatum tuum nec isperasti nec fleuisti. **A**d huc ille satis bene per amorem in corde suo tecum stat et nihil mali de te estimat: sed se magis humiliat: et se super se iustificat. **V**ideas ergo ne ille qui uidentur peccator: in regno dei te precedat: et tu cum iusticie presumptione similis fias superbo phariseo: qui reprobatum est a domino propter suam superbiam aduersus publicani humilitatem. **E**cce iam audisti aliquam charissime quomodo teipsum debeas vincere: et zelum contra propria uicia exercere. **S**tudeas ergo magis ac magis proficere: et semper aliquid uiciose consuetudinis amputare. **S**icut negligentia uicia nutrire solet et uirtutes amittere ita diligentia quelibet inueterata mala euerit et expugnat. **N**am et si labor est in principio pugne: tamen cum uideris paulatim hostes uere consolaberis de prospero fine. **I**mpedit nos ualde: quod non audemus uolentiam inferre nature. **Q**uatos labores faciunt homines per terrenis lucratis: et nos per eternis bonis marcescimus. **M**auta petit mare: mercator circuit regiones: miles fert arma bellica: rusticus uomere scindit arua. **E**t sine labore non queunt diuitias et honores optinere. **Q**uid ergo nos uirtutes sine magna solitudine adipisci credimus? **H**odie aliquid inchoare: et cras modicum addere: et sic diebus singulis uirtuti uirtuti: proposito proposito iungere: respicit hominem uirtuosum: deuotum purum sanctum et religiosum. **D**eo carum et hominibus gratiosum. **H**oc ordine promerere homo nomen nouum in calculo clausum: quia calcatis uicijs efficaciter candidus interioris: et sepius frui consolationibus superne dulcedinis: que igne manent carnalibus et tepidis. **R**uminemus igitur sedula mente presentem uersiculum aduersus detestabilem desidiam: ad ignendum nos et fratres nostros in amorem spiritualis processus: et ut uicia nostra curent et donationes celestium uirtutum in nobis augeant. **N**eque enim fraudabit a desiderio suo fideles certatores spiritus sanctus qui ut uiriliter decertaret hortatoria uoce in sonuit dicens. **V**incenti dabo manna absconditum.

In epistola de custodia hunda ad seipsum. **R**ater mihi christi dilecto uideas quod caute ambules: quoniam dies mali sunt. **M**agna cautela est seruo diu habenda in omnibus uerbis et operibus suis. **N**am qui non est prouisus in rebus suis aut cito ledit aut ledit. **E**t magnam damnam sentit

in fine: quisquis in principio fuerit negligens aut preceps. **D**iu perpendendum est an quis fiat aliquid: et sepius recurrendum est ad cordis habitaculum: ne homo sit absque consilio: sicut genus praua et exasperans quod non direxit ad deum cor suum. **I**gitur procedat oculus tuus omnia opera tua: et omnia age cum prudentia. **N**ec incedas per aliena facta te neglecto: quod nemo illo sapientior est: cuius anima sua semper in manibus eius est. **N**on habet homo cariorum thesaurum nec meliorem substantiam super terram si bene cogitauerit: quam animam suam. **D**ebet igitur vigilare et semper esse in custodia anime sue: quod nihil comparari potest saluti eius. **S**alus enim consistit in ueris uirtutibus. **U**era autem uirtus abominat et omne uicium. **Q**uanto quis uirtutem contra uicia tanto magis accedit ad uirtutes. **Q**uanto uirtus amplius placet: tanto plus detestatur eius contrarium. **C**ognitio uiciorum multum prodest ad superandum uicia. **P**lures non cognoscunt in uitate proprios defectus: et quidam quamuis sciunt non satis poterant: aut si poterant cito oculos auertunt et obliuiscunt quod tollerant. **N**on est ita faciendum charissime frater: sed resistendum est semper malicie iniquitati: et remedium inquirendum et auxiliium a deo flagitandum. **M**axime autem est obuiandum motibus passionum in principio pugne: quod si pugna creuerit infirmus homo ubi erit? **E**x parua res fit sepe grauis iniquitas: et ex uerbo uero nascuntur multa uerba: et de modico risu scaturit sepe grandis dissolutio. **P**arua contumelia generat stultis et inconsideratis hominibus difficillimum exitum et profundum uulnus. **B**ene ergo et prudenter agit qui omnibus neglectis se custodit: uideat et ordinat. **T**anto minus potest uisus quam uidere sibi. quanto prouisus est ad considerandum alios. **D**esideras habere pacem: debet habitare in syon. **H**oc est utile homini quod non inuenit requiem in hoc seculo ut profugiat ad dominum et cupiat cito dissolui et esse cum christo: quod non est alius quam pro nobis pugnet nisi ipse qui fecit nos. **S**i sentis insurgere uicia opponere remedia que scis tibi esse utilia: et que audisti ab alijs cogita frequenter si tibi defuerint. **Q**uotidianum bellum gerendum est: quoniam temptamur quotidie. **N**ec est victus: qui uiciofam consuetudinem sepe rebelare sentit. **D**olere tamen debet quod adhuc in eo malum uiuit: et non dum profecte sibi mortuus est. **A**c cipienda est sepe noua fiducia: licet sepe deiciatur homo. **I**n speciali proponendum est et contra illa uicia fortius: quam magis molestant et frequenter adueniunt. **A**liqui ira aliquando superbia. aliqui concupiscetiam coram hominibus tribulam et uehementer

